

T. B. M. M. TUTANAK DERGİSİ

91 inci Birleşim

14 . 4 . 1993 Çarşamba

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	130
II. — GELEN KÂĞITLAR	132
III. — YOKLAMA	133
IV. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SÜNUŞLARI	133,141
A) GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	133
1. — Niğde Milletvekili Rıfat Yüzbaşıoğlu'nun, dünya Türklerinin sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasî işbirliğine, ilişkin gündem dışı konuşması	133:135
2. — Muğla Milletvekili Nevzat Özer'in, Marmaris ve Datça ilçelerinde meydana gelen sel taşkınlarına ilişkin gündem dışı konuşması ve Devlet Bakanı Erman Şahin'in cevabı	135:138
3. — Şırnak Milletvekili Selim Sadak'ın, güneydoğudaki hayvancılık ve yalacılığa ilişkin gündem dışı konuşması	138:140
B) TEZKERELER VE ÖNERGELER	141
1. — Beyrut'ta yapılacak Türkiye-Lübnan Karma Ekonomik Komisyonu birinci dönem toplantısına Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Mehmet Batallı'nın	

Sayfa

başkanlığında katılacak heyete, Adana Milletvekili Muhammet Kaymak'ın dahil edilmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Başbakanlık tezkeresi (3/911)

141

V. — ÖNERİLER

140,166

A) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ

140,166

1. — (10/3) esas numaralı Meclis araştırması Komisyonu Raporu (S. Sayısı : 292) ile (8/25, 26,27) esas numaralı genel görüşme, (11/21) esas numaralı gen-soru ve (9/17) esas numaralı Meclis soruşturması önergelerinin gündemdeki yer-leri, görüşülme günleri ve çalışma süresine ilişkin Danışma Kurulu Önerisi

140:141

2. — Görüşmelere, 15 Nisan 1993 Perşembe günkü birleşimde, kalınan yer-den devam etmek üzere, ara verilmesine ilişkin Danışma Kurulu Önerisi

166

VI. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

141

1. — Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin 436 Sayılı Kanun Hükmünde Kararna-me, 16.4.1986 Tarihli ve 3274 Sayılı Hazine ve Dışticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında 256 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Sigorta Şirketleri Hizmetlerinin Başba-kanlığa Devri Hakkında 303 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/202, 1/76, 1/108) (S. Sayısı : 59 ve 59'a 1 inci Ek)

141:142

2. — Bütçe Kanununda Yer Alan Bazı Hükümlerin İlgili Kanunlarında dü-zenlenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/343) (S. Sayısı : 71)

142

3. — Belediye Kanununa Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve İşçileri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/306) (S. Sayısı : 82)

142

4. — İnsan Hakları Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Ta-sarısı ve Anayasa ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/376) (S. Sayısı : 139)

142

5. — Çorum Milletvekili Cemal Şahin'in, Türk Kanunu Medenisinin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Rapo-ru (1/324) (S. Sayısı 134)

142

6. — Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapıl-masına Dair Kanun Tasarısı ve Anayasa Komisyonu Raporu (1/472) (S. Sayı-sı : 221 ve 221'e 1 inci Ek)

142

7. — Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ile Erzurum Milletvekili Rıza Müftüoğ-lu ve 10 Arkadaşının ve Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin Aynı Mahiyetteki Kanun Teklifleri ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/488, 2/9, 2/536) (S. Sayısı : 283)

142:143

8. — Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında 437 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin 470 Sayılı Kanun Hükmünde Ka-rarname ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/201, 1/319) (S. Sayısı : 58 ve 58'e 1 inci Ek)

143

9. — Türkiye Radyo-Televizyon Gelirleri Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair 394 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonu Raporu (1/160) (S. Sayısı : 111) 143
10. — Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Kurulmasına İlişkin 77 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında 391 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonu Raporu (1/14, 1/155) (S. Sayısı : 112) 143
11. — Turizm Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında 355 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 190 ve 355 Sayılı Kanun Hükmünde kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair 411 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında 187 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 187 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair 216 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Millî Eğitim, Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm, Anayasa ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/137, 1/181, 1/52, 1/62) (S. Sayısı : 116) 143
12. — Ödünç Para Verme İşleri Hakkında 90 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Adalet ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/9) (S. Sayısı : 180) 144
13. — Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Tarım, Orman ve Köyişleri ve Anayasa ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/199) (S. Sayısı : 193) 144
14. — Arsa Ofisi Kanununun Bazı Maddeleri İle 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Arsa Ofisi Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/166, 1/505) (S. Sayısı : 322) 144
15. — Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Adana Milletvekili Bekir Sami Daçe ve Bursa Milletvekili Turhan Tayan ile Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Ercan Karakaş ve 179 Arkadaşının 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ile Anayasa Komisyonunun İctüzüğün 89 uncu Maddesine Göre Komisyona Geri Alma Tezkeresi ve Raporu (2/542) (S. Sayısı : 306 ve 306'ya 1 inci Ek) 144:165
- VII. — SORULAR VE CEVAPLAR** 167
- A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI** 167
1. — Tokat Milletvekili Ahmet Fevzi İnceöz'ün, Posof Devlet Hastanesinin doktor ihtiyacına ilişkin sorusu ve Sağlık Bakanı Yıldırım Aktuna'nın yazılı cevabı (7/878) 167

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.00'te açılarak iki oturum yaptı.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine gidecek olan Millî Eğitim Bakanı Köksal Toptan'ın dönüşüne kadar, Millî Eğitim Bakanlığına, Devlet Bakanı Mehmet Ali Yılmaz'ın,

Çin Halk Cumhuriyeti, Japonya ve Kazakistan Cumhuriyetine gidecek olan Millî Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın dönüşüne kadar, Millî Savunma Bakanlığına, İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in,

Vekillik etmelerinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkereleri ve,

İstanbul Milletvekili Mehmet Cavit Kavak'ın, Adalet Komisyonu üyeliğinden çekildiğine ilişkin önergesi;

Genel Kurulun Bilgisine sunuldu.

Adalet Komisyonunda açık bulunan üyeliğe ANAP Grubunca aday gösterilen Konya Milletvekili Mehmet Keçeciler seçildi.

Refah Partisi Grubu adına Grup Başkanvekili ve Kocaeli Milletvekili Şevket Kazan'ın, Hükümetin Azerbaycan ve Bosna-Hersek'e yönelik olarak uyguladığı politikalar (8/26),

Doğru Yol Partisi Grubu adına Grup Başkanvekili ve Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu'nun, Ermenistan'ın, Azerbaycan'ın toprak bütünlüğüne vaki saldırıları (8/27),

Konularında birer genel görüşme;

Kayseri Milletvekili Abdullah Gül ve 23 Arkadaşının, Ermenistan'a karşı izlediği yanlış politika nedeniyle, Azerbaycan'a yapılan Son Ermeni saldırısı ve işgaline dolaylı sorumlulukları bulunduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel ve Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında bir gensoru (11/21) ve,

Konya Milletvekili Mehmet Keçeciler ve 49 arkadaşının, suiistimaller ve yolsuzluklara göz yumarak, görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ıncı maddesine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel hakkında bir Meclis soruşturması (9/17),

Açılmasına ilişkin önergeleri Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

(9/17) esas numaralı Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergenin görüşme gününün bilahare tespit edilip, Genel Kurulun onayına sunulacağı bildirildi.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kuruluşunun 73 üncü yıl dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının kutlanması ve günün önem ve anlamının belirtilmesi amacıyla yapılacak görüşmeler için Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulun 23 Nisan 1993 Cuma günü saat 14.00'te toplanmasına,

Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 144 üncü sırasında yer alan 306 ve 306'ya 1 inci Ek Sıra Sayılı Kanun Teklifinin bu kısmın 9 uncu sırasına, 29 uncu sırasında yer alan 228 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının 10 uncu sırasına, 39 uncu sırasında yer alan 297 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının 11 inci sırasına, 44 üncü sırasında yer alan 300 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının 12 nci sırasına, 46 ncı sırasında yer alan 313 Sıra Sayılı Tasarının 13 üncü sırasına, 47 nci sırasında yer alan 314 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının 14 üncü sırasına alınması ve diğer kanun tasarı ve tekliflerinin sıralarının buna göre teselsül ettirilmesi, Genel Kurulun 14.4.1993 Çarşamba günü yapacağı toplantıda 1 inci sıradan 10 uncu sıraya kadar olan tasarı ve tekliflerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışma süresinin uzatılması ve 14.4.1993 Çarşamba günü birleşimde sözlü soruların görüşülmesine,

12.4.1993 tarihli "Gelen Kâğıtlar" da yayımlanan (8/26) ve (8/27) esas numaralı genel görüşme önergelerinin öngörüşmelerinin (8/25) esas numaralı genel görüşme önergesi ile birlikte Genel Kurulun 13.4.1993 Salı günü birleşiminde yapılmasına,

12.4.1993 tarihli "Gelen Kâğıtlar"da yayımlanan ve bastırılıp dağıtılan (11/21) esas numaralı gensoru önergesinin gündemin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmında yer alması ve Anayasanın 99 uncu maddesi gereğince gündeme alınıp alınmayacağı hususundaki görüşmelerin Genel Kurulun 20.4.1993 Salı günü birleşimde yapılmasının Genel Kurula önerilmesine,

İlişkin Danışma Kurulu önerileriyle,

Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun 73 üncü yıldönümü ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı olan 23 Nisan 1993 Cuma günü Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda bir görüşme açılması,

23 Nisan 1993 Cuma günü Genel Kurulun yapacağı toplantıda başkaca bir konunun görüşülmemesi,

Görüşmelerde;

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına yedi dakika süre ile söz verilmesi,

Siyasî parti grupları başkanlarına ve grubu bulunmayıp da Mecliste üyesi bulunan siyasî partilerin genel başkanlarına yedişer dakika süre ile söz verilmesine;

İlişkin Başkanlık önerileri,

Kabul edildi.

Refah Partisi Grubu adına Grup Başkanvekili ve Kocaeli Milletvekili Şevket Kazan'ın, kanunları keyfî bir şekilde uygulayıp özel radyo ve televizyon yayınlarını siyasal çıkarlarına aykırı yayın yaptıkları nedeniyle kapatarak fiilî bir durumu ortadan kaldırdıkları iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel ve Ulaştırma Bakanı Yaşar Topçu haklarında bir gensoru açılmasına ilişkin önergesinin (11/20) gündeme alınıp alınmamasına ilişkin görüşmeler tamamlandı; yapılan oylama sonucunda, önerenin gündeme alınmasının kabul edilmediği açıklandı.

Malatya Milletvekili Oğuzhan Asiltürk, gensoru önergesinin görüşülmesi sırasında, DYP Grubu sözcüsü Adana Milletvekili Uğur Aksöz'ün, konuşması sırasında, partilerine satışması nedeniyle bir konuşma yaptı.

Anavatan Partisi Grubu adına Grup Başkanvekili Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemli, ve Bayburt Milletvekili Ülkü Güney'in, Ermenistan'ın Azerbaycan'a giriştiği saldırılar, Refah Partisi Grubu adına Grup Başkanvekili Kocaeli Milletvekili Şevket Kazan'ın, Hükümetin Azerbaycan ve Bosna-Hersek'e yönelik olarak uyguladığı dış politikalar ve Doğru Yol Partisi Grubu adına Grup Başkanvekili Güneş Müftüoğlu'nun, Ermenistan'ın, Azerbaycan'ın toprak bütünlüğüne saldırıları konusunda bir genel görüşme açılmasına, ilişkin önergelerin (8/25 - 26 - 27) yapılan öngörüşmelerden sonra kabul edildiği; genel görüşme gününün, Danışma Kuruluna tespit edilerek Genel Kurulun onayına sunulacağı açıklandı.

14 Nisan 1993 Çarşamba günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşime 20.20'de son verildi.

Yıldırım Avcı

Başkanvekili

Halil İbrahim Artvinli

Kocaeli

Kâtip Üye

Ali Günaydın

Konya

Kâtip Üye

Feridun Pehlivan

Bursa

Kâtip Üye

II. — GELEN KÂĞITLAR**14 . 4 . 1993 Çarşamba****Raporlar**

1. — Konya Milletvekili Necmettin Erbakan ve 30 arkadaşının, Ülkemizdeki Özürlülerin Problemleri ile Bu Konuda Alınacak Tedbirleri ve Uygulamaya Konulacak Yeni Politikaları Tespit Etmek Amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri Uyarınca Bir Meclis Araştırması Açılmasına İlişkin Önergesi ve Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (10/3) (S. Sayısı : 292) (Dağıtma tarihi : 14.4.1993) (GÜNDEME)

— • —

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

BAŞKAN : Başkanvekili Yıldırım Avcı

KÂTİP ÜYELER : Ali Günaydın (Konya), Feridun Pehlivan (Bursa)

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 91 inci Birleşimini açıyorum.

III. — YOKLAMA

BAŞKAN — Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır; salonda bulunan sayın üyelerin mevcudiyetlerini yüksek sesle ve el işaretiyle bildirmelerini rica ediyorum.

(İzmir Milletvekili Veli Aksoy'a kadar yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Toplantı yetersayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

IV. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI**A) GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR***1. — Niğde Milletvekili Rıfat Yüzbaşıoğlu'nun, dünya Türklerinin sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasî işbirliğine ilişkin gündem dışı konuşması*

BAŞKAN — Üç sayın üyenin gündem dışı söz talebi vardır.

İlk söz, dünya Türkleriyle ilgili olarak Sayın Rıfat Yüzbaşıoğlu'nun.

Buyurun efendim.

RIFAT YÜZBAŞIOĞLU (Niğde) — Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Yüce Mevla'nın ve Hazreti Peygamberimizin övdüğü bir büyük milletin mensubu olmaktan, evladı olmaktan dolayı duyduğum derin hazla, mutlulukla, hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; “yaşayan görür” demiş büyüklerimiz. Büyük milletimiz, inşallah, çok çok güzel günlere doğru hızla gidiyor. Bir yandan, içeride Büyük Türkiye'nin mimarları, canla başla, mutlu yarınları kurma uğraşı verirken, diğer tarafta, Adriyatik'ten, Çin'e ulaşan kocaman bir coğrafyada, aynı dili konuşan, aynı atanın evlatları, sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasî platformlarda, birliklerine güç verme, omuz verme ve birlikte büyüme, yükselme yolunda ilerliyorlar.

Sovyet diktatörlüğün çözülmesi sonucunda dünyaya hür cumhuriyetler olarak katılan kardeş ülkelerimiz, Azerbaycan, Türkmenistan, Özbekistan, Kırgızistan ve Kazakistan ile, eğitimden kültüre, ticarettten sanayie, ulaşımdan haberleşmeye, enerjiden madencilığa ve tarıma birçok konuda, kısa denebilecek kadar çabuk bir zaman sürecinde, çok köklü mühim anlaşmalar gerçekleştirdik. Dil ve alfabe birliği hususunda mühim yollar kat ettik ve yine, sevindirici, memnuniyet verici bir hadise daha vardır ki, o da, kardeş cumhuriyetlerimizin, demokratik, hür bir rejimde kararlı oluşlarıdır. Yani, Gaspıralı'nın sözleriyle, “dilde, işte, fikirde birlik” bugün gerçekleşmiştir.

Hoca Ahmet Yesevî'ler, Mevlana Celaleddinî Rumî'ler, Yunus Emre'ler, Hacıbektaş'lar, Taptuk Emre'ler, Nizamî, Gencevî, Manaz Ata, Dede Korkut, Buharî, Nevaî ve daha birçok veliler, erenler, yiğitler, ozanlar, âlimler ve kahramanlar çıkaran milletimiz, şimdi bu gönül birliğiyle, bu ruh birliğiyle, işbirliğiyle, yine, bilimin engin denizlerinde dünyayı bir fener gibi aydınlatacak bilim adamları, kalpleri sevgiyle ışıdatacak gönül adamları, ozanlar, kahramanlar yaratacaktır.

Çok şükür ki, bu güzel işbirliğinin meyvelerini hemen görmeye bile başladık: İşte, Türkiye'ye gelip öğrenim gören on binin üzerinde Kazak, Kırgız, Azeri, Türkmen, Gökoğul genci ve Türkiye'den bu ülkelere giden yavrularımız...

Geçtiğimiz günlerde gerçekleştirilen muhteşem Türk Kurultayı, Türkiye tarihinde ilk kez gerçekleştirilen ve bütün dünya Türklerini bir araya getiren, güçlü, faydalı bir organizasyon olmuştur. Bu organizasyonun gerçekleşmesini sağlayan Büyük Türkiye ülküsünün mimarı, Türk'ün Büyük evladı, Başbakanımız Sayın Süleyman Demirel'e ve diğer emeği geçenlere huzurlarınızda saygılar sunarım. Değişen dünyada dengeleri lehimize çevirme yolunda gayret gösteren, emek veren ve bu güzel günlere gelmemizi sağlayanlara ne mutlu; müteşekkirimiz onlara.

Bütün bu gelişmeler olurken, sevindirici bir hadiseyle daha karşılaşyoruz. Türk dünyasında, ülkemiz dışında yaşayan vatandaş ve soydaşlarımız bir araya gelerek, birlikler, cemiyetler, dernekler oluşturmaya. Geçen zaman içerisinde de "bir elin nesi var, iki elin sesi var" diyerek bir araya geliyorlar, birbirleriyle, birlikleriyle güçleniyorlar.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu noktada Dünya Türkleri Konseyinden bahsetmek istiyorum sizlere, Avrupa'da, Amerika'da, Avusturalya'da, Ortadoğu'da birçok ülke içerisinde, barış, demokrasi ve kardeşlik duygularıyla hayatlarını sürdüren, vatandaş ve soydaş insanlarımız, kendi millî değerlerini, millî kültürlerini korumak, ülkemizin tanıtımına katkıda bulunmak, Türkiye lehine uluslararası platformlarda destek sağlamak, dayanışmayı gerçekleştirmek, ülke çıkarlarını savunmak gibi birçok ulvî duygularla kurdukları, birlik, dernek, cemiyet türü organizasyonları daha güçlü kılmak amacıyla, bir çatı altında toplanma ihtiyacı hissetmişlerdir; kendi aralarında bir enformasyon ağı kurarak, organizasyonlarını sağlamlaştırmışlardır.

Evet, gerek çeşitli dünya ülkelerine göç ederek yerleşen Türk işçi, mühendis, doktor, bilim adamı, işadamı, sanatkarlarımız, gerek çeşitli ülkelerde azınlık olarak yaşayan soydaşlarımız ve gerekse bağımsızlıklarına kavuşan yeni cumhuriyetlerimizle, artık, uluslararası platformlarda, milletimiz, siyasî, iktisadî ve kültürel bir güç olarak iyice belirginleşmiştir.

Bu olumlu gelişmelere rağmen, belirli çevrelerin, Türklük aleyhinde sürdürdükleri ve yıllardan beri devam ederek günümüze intikal eden olumsuz hareketleri göz ardı edemeyiz. (Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Konuşmanızı bitirmek için 1 dakika daha müsaade ediyorum.

Buyurun.

RİFAT YÜZBAŞIOĞLU (Devamla) — Dünya kamuoyunda, yılların, yüzyılların biriki-miyle yaratılan ve zaman zaman tekrar ileri sürülen, Türkiye ve Türklük aleyhindeki karalamalara, artık, daha etkin, daha organize bir şekilde, demokrasi ve insan hakları çerçevesi içerisinde karşı çıkmanın zamanı geldiğine inanarak, gecelerini gündüzleriyle birleştiren bu fedakâr insanlarımızın, Dünya Türkleri Konseyinin onurlu mensuplarının çalışmalarına, Yüce Meclisimizin destek vermesi, bu gücü daha da artırmıştır.

Benim de içerisinde bulunmaktan bahtiyar olduğum Türk Dünyası Konseyi Parlamento Destek Grubu oluşturularak, bu yüce davaya millî bir destek daha yaratılmıştır.

Kaşgarlı Mahmut, âlemler serveri, kâinatın efendisi Yüce Peygamberimizin şu mübarek hadisi şerifini nakleder : "Türk Dilini öğreniniz. Zira, Türklerin uzun sürecek bir saltanatları olacak."

İnşallah, bu hadisi şerifle müjdelenen o uzun saltanatın başlangıcı bugünüldür, bu mübarek günlerdir.

Bugün Balkanlar, Kafkaslar, İran, İdil, Ural, Batı Türkistan, Doğu Türkistan, Türkiye gibi 7 coğrafi bölgeye ayırabileceğimiz yeryüzünün çok geniş bir bölümünde, dilimiz, güzel Türkçemiz konuşulmaktadır. Bu mukaddes birliği görerek, cumhuriyetimizin 10 uncu Yıldönümü Nutkunda bizlere ışık gösteren, yön veren Atatürk, o zaman dostumuz, komşumuz olan Sovyetler Birliği'nin, bir gün parçalanıp ufalanacağını belirterek, "İşte o zaman Türkiye ne yapacağını bilmelidir. Bizim bu dostumuzun idaresinde, dili bir, inancı bir, özü bir kardeşlerimiz vardır; onlara sahip çıkmaya hazır olmalıyız. Hazır olmak, o günü susup beklemek değildir, hazırlanmak lazımdır. Millet de buna nasıl hazırlanır? Manevî köprülerini sağlam tutarak. Dil bir köprüdür, tarih bir köprüdür" demişti.

Ulu Önderin belirttiği bu köprüleri artık hepimiz görebilmekte ve bu köprülerle yürüyebilmekteyiz.

"Ne mutlu Türküm diyene." (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

2. — *Muğla Milletvekili Nevşat Özer'in, Marmaris ve Datça ilçelerinde meydana gelen sel taşkınlarına ilişkin gündem dışı konuşması ve Devlet Bakanı Erman Şahin'in cevabı*

BAŞKAN — Marmaris'te meydana gelen sel taşkını hakkında, Muğla Milletvekili Sayın Nevşat Özer, buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

NEVŞAT ÖZER (Muğla) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlamadan önce, bana konuşma fırsatı veren değerli Başkanımıza teşekkür ediyor, Yüce Heyetinize saygılarımı sunuyorum.

Huzurlarınızda bulunuş nedenim, bugüne değin Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine yazılı ve sözlü olarak sorduğumuz sorulara cevap alamayıp veya aldığımız cevapların tatmin edici olmayışındandır. Bu vesileyle zamanınızı işgal ettiğim için Yüce Heyetten özür diliyor, konuyu takdirlerinize arz ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 10 Aralık 1992 tarihini, 11 Aralık 1992'ye bağlayan gecede, Marmaris ve Datça ilçelerimizde sel taşkını meydana gelmiştir. Bu taşkının meydana gelişinden bugüne kadar afet çalışmalarını yakinen izledim ve yerinde gözlemlerde bulundum. Bu olayla ilgili olarak, mahallî yöneticiler ve Hükümet yetkilileriyle muhtelif görüşmeler yaptım. Huzurlarınızda, üzülererek ifade ediyorum ki, bu afetten zarar gören halkımızın, esnaf ve sanatkârlarımızın, turistik işletme sahiplerinin zararları giderilemediği gibi, bu bölgede belediyelerde, beldelerde ve köylerde, zarar gören altyapı tesisleri de onarılamamış olup, maalesef, ülkemiz turizminde büyük yeri olan turizm gelirlerimizin 1/4'üne sahip olan Marmarisimiz, turizm sezonuna hazır hale getirilememiştir.

Burada bu olay nedeniyle yoğun çalışmalar yapan kamu görevlilerini ve bilhassa belediye başkanlarımızı, değerli çalışmalarından ve katkılarından dolayı kutluyor ve tebrik ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; buraya kadar, sel taşkını genel olarak arz etmeye çalıştım; burada bugün için, önceliği itibariyle çok önemli bir husus vardır; o da, bu afetten zarar gören halkımızı, esnaf ve sanatkârlarımızı ve turistik işletme sahiplerini kesinkes unutup, ihmal ettiğimizdir.

Bu ihmalin giderilmesi için Sayın Başbakan tarafından cevap verilmek üzere şubat ayının 2'sinde, Türkiye büyük Millet Meclisi kanalıyla bir soru yönelttim. Bu çok çalışkan, çok demokrat, çok şeffaf, halka kapılarını sonuna kadar açtığını iddia eden Koalisyon Hükümetinin cevabını, ancak, koordinasyon bahanesiyle, Bayındırlık ve İskân Bakanlığından, 2 ay sonra alabildim!

Mevcut İctüzüğümüze göre, yazılı soruların 20 gün içinde cevaplandırılması lazım gelirdi. Takdiri Yüce Heyetinize bırakıyorum...

Dolayısıyla, burada cevabın Bayındırlık ve İskân Bakanlığından mı, yoksa Başbakanlıktan mı geldiği çok önemli değil; burada önemli olan, cevabın içeriği ve zamanında verilip verilmediğidir. Dolayısıyla, verilen cevap, halkımızın derdine deva, esnaf ve sanatkârimızın derdine deva olmadığı gibi, maalesef, turistik işletmelerimizi de işe yaramaz halde bırakmış bulunmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; zamanın azlığı nedeniyle biraz hızlanarak ifade etmek istiyorum : Burada sizlere kısaca, sel baskınının verdiği zararlardan bahsetmek istiyorum.

Bölgede 165 konutta ağır, 257 konutta hafif olmak üzere, 422 konutta -özellikle ev eşyaları yönünden- büyük zarar vardır.

655 vergi mükellefinin ticarethanelerinde 36,5 milyar liralık muhtelif ticarî eşya ve demirbaş eşya hasara uğramıştır.

Bakanlık belgeli turistik işletmelerden 133 adedinden 110'unda, 4,5 milyar; yine belediye belgeli turistik işletme iznine sahip tesislerden 450 adedinde, 4,5 milyar civarında ve ayrıca 24 adet batık ve büyük hasarlı teknede, 21 adet küçük hasarlı teknede; 34'ü az hasarlı, 23'ü çok hasarlı olmak üzere, 57 motorlu araçta hasar vardır.

Muhtelif köylerimizde tarımsal olarak 3 milyar Türk Lirası civarında zarar vardır.

Ayrıca, köy yollarında, köy içme sularında, köprü ve menfezlerde hasar meydana gelmiştir. Kamu kesimine ait kütüphane, vergi dairesi ve hastane gibi diğer tesislerde ciddi hasarlar vardır.

Bugüne kadar, sel taşkınından mütevellit yapılan çalışmaları da şöylece özetlemek istiyorum : Marmaris, Armutalan ve İçmeler Belediyesine 42 milyar lira ödenek tefrik edilmiş; ancak, bunun 30 milyar lirası bugüne kadar gönderilebilmiştir. Dolayısıyla bu 30 milyar liralık ödeneğin 3,5 milyar liralık kısmı, Armutalan Belediyesine -ki, teknik nedenlerle harcanmamıştır- 1,5 milyar liralık kısmı da İçmeler Belediyesine, 750 milyon liralık kısmı Marmaris Stadyumu için Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğüne, 16 milyar lira kadar da Marmaris Belediyemize tefrik edilmiş, bunun da büyük bir bölümü harcanmış... (Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Konuşmanızı bitirmek için 2 dakika süre veriyorum.

NEVŞAT ÖZER (Devamla) — Ancak, burada, Sayın Hükümet yetkililerinden bir şeyi beklemekte olduğumu, belediyeler, beldeler ve köyler adına ifade etmek istiyorum : Keşfedilen hasar tespitinde ortaya çıkan 12 milyar liralık ödeneği de, beklemekte olduğumu ifade ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri: burada biraz da Sayın Bakandan aldığım cevabı yazıdan bahsetmek istiyorum. Kısaca ifade etmem lazım gelirse, "7269 Sayılı Kanun, olmuş afetlerden, binaları yıkık, ağır derecede hasar gören afetzedelerle, olması muhtemel afetlerden de, binaların yıkık, ağır hasar göreceği...

Hülasa, bu sel taşkınından mütevellit, 7269 Sayılı Yasadan, Marmaris ve çevresi halkının istifade ettirilmediği bir vakıttır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu ifadeden de anlaşılacağı üzere, 7269 Sayılı Yasa, ülkemizde, umumî hayata müessir afetlerde istenilen etkinliği ve seyyaliyeti sağlayamamaktadır. Kaldı ki, bu Hükümet tarafından da Erzincan depremi ve ertesinde 7269 Sayılı Yasa ile, bu depremin yaralarının sarılamayacağı ortaya çıkmış, Erzincan ve diğer illerimizde meydana gelen zarardan dolayı hususî bir kanun da çıkarılmıştır. Dolayısıyla, buradan şuraya gelmek istiyorum.

Afet, geliyorum demez; dolayısıyla, bizler, ülkenin sorunlarını üstlenmiş kişiler olarak, mutlaka, afetlerle ilgili yasaları, günün şartlarına uygun şekilde değiştirmeye mecburuz. Bilhassa, Hükümetten, 7269 Sayılı Yasayı değiştiren tasarırı hazırlamalarını ve bu hazırlığı yaparken, genel hayata etkinliğinin, değişen şartlara göre düzenlenmesi suretiyle sistemi daha da yumuşatmalarını, ülkemiz gerçeklerine uygun olarak getirmelerini beklemekteyim. (Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

Sayın Başkanım, 30 saniye daha rica ediyorum; çok önemli bir konu. (DYP sıralarından "tamam" sesleri)

BAŞKAN — Lütfen bitiriniz. Saygılar sunuyorsunuz...

NEVŞAT ÖZER (Devamla) — Maalesef, seçmene mektup faslı değildir, ciddi bir hadisedir; kendi Grubuma ifade ediyorum.

Vergi affı, kredi affı gibi konularla Meclisi işgal edeceğimize, bu kabil konuları öncelikle Meclise getirmenin faydalı olacağı inancındayım.

Ancak, Anavatan İktidarları ve geçmiş dönemlerde, bu İktidar döneminde de çok önemli kararnamelerin çıkarıldığını biliyoruz. Bilhassa Edirne İlimiz Kapalı Çarşısı ile ilgili olarak çıkarılan kararnamenin, hiç değilse, Marmaris için de çıkarılabileceği inancında olduğumu ifade etmek istiyorum.

Netice olarak :

1. Zarar gören vatandaşımıza afet yardımı yapılmalı,
2. Esnaf ve sanatkârlara ve turistik işletme sahiplerine, faizsiz veya düşük faizli kredi verilmeli.
3. Edirne'de olduğu gibi, vergiler, faizsiz veya düşük faizli, bir yıl ertelenmeli,
4. Devlet bankalarına borcu olan esnaf, sanatkâr, turistik işletme sahibi ve vatandaşımızın, çiftçimizin borçları faizsiz veya düşük faizle ertelenmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri -bilhassa Sayın Başkanım- anlayış gösterdiğiniz için çok teşekkür ederim. Bu vesileyle hepinize saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Hükümet adına Devlet Bakanı Sayın Şahin, buyurun efendim.

DEVLET BAKANI ERMAN ŞAHİN (Muğla) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Nevşat Özer'in Marmaris olayı ile ilgili konuşmasını cevaplamak üzere söz almış bulunuyorum.

Değerli hemşerimin Marmarisle ilgili Hükümetin tutumu konusundaki sözlerinden en azından bir kısmını teşekkürle ayırmasını bekliyordum; olmadı! Maalesef, galiba son günlerdeki -özellikle ANAP'ın tavrındaki- "muhalefeti biraz daha sertçe yapalım" modasına, hemşerim Marmaris'le ilgili olarak da uydu.

CENGİZ BULUT (İzmir) — Hizmet yapılırca biz teşekkür ederiz. Teşekkür de etti...

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) — Teşekkür etti...

DEVLET BAKANI ERMAN ŞAHİN (Devamla) — Teşekkür etmedi.

Marmaris'te, şu anda aşağı yukarı eksik hiçbir şey yok. ANAP'lı Marmaris ve civarı belediye başkanlarının herhangi birisine, telefonu kaldırıp sorduğunuz zaman bu cevabı alacaksınız. Çünkü ben bir hafta önce oradaydım; bana sadece teşekkür ettiler, "isteyeceğimiz hiçbir şey yok. Sadece, turizm sezonuna yetiştirmek için, Hükümetin desteğiyle, bütün hızımızla çalışıyoruz. Aşağı yukarı işimizi de bitirdik" dediler.

Bilindiği gibi, 11.12.1992 tarihinde Marmaris, 480 küsur kilogram yağış alarak bir sel felaketine uğradı. İki gün sonra bendeniz de oradaydım, Sayın Milletvekilimiz Nevşat Özer de oradaydı... O günden itibaren, oralardan hiç ayrılmadan ve en kısa zamanda da Marmaris'in hesabını kitabını yaptırıp- parasını gönderdik; önce 15 milyar lira gönderildi, sonra bir 15 milyar lira daha gönderildi. Şu anda gönderilen 30 milyar liranın, sadece 20 milyar lirası harcanabilmiş durumdadır. Yani, daha gönderilen para harcanamadı. Burada hesaplanmış olan 42 milyar liranın geri kalan kısmını da bir süre sonra göndereceğiz.

Bu harcamalar, esasen, kanalizasyon, içme suyu, plaj, sahil, yaya yolu, asfalt yol, parke yol, dere yataklarının ıslahı, yağmur suyu kanalizasyonu gibi kalemlerden ibaretti. Onun dışındaki, Sayın Nevşat Özer'in söylediği 422 konutla ilgili herhangi bir zarar tespit edilmiş değildi ve başka kalemden de herhangi bir zarar söz konusu değildi. Sadece, esnafın dükkânlarındaki...

NEVŞAT ÖZER (Muğla) — Sayın Bakan, vilayet raporlarında var. Vesika bende...

DEVLET BAKANI ERMAN ŞAHİN (Devamla) — Öyle mi?.. Bende de var, burada da...

NEVŞAT ÖZER (Muğla) — Vesika bende, arz edebilirim.

DEVLET BAKANI ERMAN ŞAHİN (Devamla) — Evet, evet, görüşürüz...

Yalnız, esnafımızın bu sel baskınından görmüş olduğu kişisel zararları da -tabii, mesele değerli arkadaşımın belirttiği gibi, 7269 sayılı Yasaya girmediği için, ayrıca 7269 sayılı Yasanın yeni şeklini, geliştirilmesini ve genişletilmesini elbette biz de istiyoruz ve aynı kanaatteyiz ki, afetlerle ilgili o rahatlığı o kanunda sağlamak gerekiyor- defterdarlığın yaptığı son tespitlerden sonra, başvurular üzerine, ağ ır şekilde zarar görmüş olanlara, 7269 sayılı Yasaya girmese bile, onun dışında bazı formüllerle, bazı bankalarla veya ucuz kredilerle yardım etme şeklinde halletmek istiyoruz ve Marmaris'ten sonuç bekliyoruz.

Bu çerçeve içerisinde bu ilgilileri arz ettim. Meclisimiz, iki Muğla Milletvekilinin görüşleriyle, Marmaris hakkında bilgilendirilmiş oldu.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

NEVŞAT ÖZER (Muğla) — Cevabı alamadık ki!..

3. — Şırnak Milletvekili Selim Sadak'ın, güneydoğudaki hayvancılık ve yaylacılığa ilişkin gündem dışı konuşması

BAŞKAN — Gündem dışı son konuşma, Şırnak Milletvekili Sayın Selim Sadak'ın, güneydoğudaki hayvancılık ve yaylacılık sorunları hakkındadır.

Sayın Sadak, buyurun efendim.

SELİM SADAK (Şırnak) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmama başlamadan önce, hepinize saygılar sunuyorum.

Türkiye'nin çok güzel olan iklimi nedeniyle, birçok bölgemizde, geçici göç ve yer değiştirme hareketleri meydana gelmektedir. Özellikle yazları, sıcak olan yörelerden serin yerlere, dağlık kesimlere çıkmak zorunludur. Türkiye'nin pek çok yerinde gerçekleşen bu yaylacılık olayı, insanlar için daha rahat ve serin yaşama anlamını taşıırken, doğu ve güneydoğuda ise, hayvancılık düzeyinde olup, bölgenin ekonomisini ve halkın büyük bir kısmının geçimini sağlamaktadır.

Doğu ve Güneydoğuda, iklim şartları nedeniyle yaz ayları çok sıcak ve kurak geçmekte, bölge insanının büyük bir kesimi de, bu şartlar nedeniyle, geçimini hayvancılıkla sağlamaktadır; özellikle koyun hayvancılığı ön plandadır.

İklimin getirdiği sıcaklık, bu bölgede koyun hayvancılığını zorlaştırmaktadır. Çünkü, koyun, sıcakı sevmeyen bir hayvandır ve yazın koyun sürüleri yaylaya çıkmadığı takdirde büyük bir kısmı telef olur. Bu nedenle, tarihten günümüze kadar gelen zaman içinde, koyun sürüleri, nisan ayının ortalarından başlayarak mayıs ayının ortalarına kadar yaylalara çıkarılır. Sürü sahipleri bu serin yaylalarda doğal beslenme şartlarında sürüsünden iyi verim alır.

Bu göçten ekonomik olarak diğer insanlar da yararlanır. Anadolu'nun değişik bölgelerinden gelen insanlar mandıralar kurarak hayvansal ürünlerin işlenip dağıtılmasını sağlarlar. Yaylalara çıkarken ve inerken, nakliyecilere de iş çıkar. Hayvan pazarları kurularak, canlı hayvan alım satımı yapılır. Ayrıca, sürü sahipleri yaylalara çıkarken, yerleştikleri Şırnak, Uludere, Beytüşşebap, Başkale, Çatak ve Pervari gibi yerlerde geçici iskân edinilecek meraları kiralarlar. Böylece, buralarda yaşayan insanlarımız da, kiraya verdikleri meraları sayesinde gelir elde ederler.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ancak, bilginize sunmuk istediğim çok önemli bir konu var. O da nedir, biliyor musunuz? Doğu ve güneydoğuda yaylalara çıkmak yasaktır! Evet, yanlış duymadınız... Hükümet PKK'yı bahane ederek, yaylalara çıkmayı yasaklamıştır. Bu yasaktan sonra bölgede hayvancılık yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Yasağın konmasıyla, halkımızın bu önemli ekonomik sektörü de ortadan kaldırılmıştır. Devlet, herhangi bir örgülle mücadele ederken, halkın ekonomik çıkarlarını ortadan kaldırarak, halkı açlığa ve işsizliğe mahkûm etmiştir.

Bu olay, dünyanın hiçbir bölgesinde görülmemiştir. Kendi ülkesinde rahat dolaşım hakkı olmayan vatandaşlarımızın, Avrupa'da rahat dolaşım hakkından şikâyet etmesi, bana göre, büyük bir saçmalaktır.

Değerli milletvekilleri, geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlayan bu insanlar için, bürokrasi de ayrı bir sorundur. Şırnak Tarım İl müdürlüğü bünyesinde il ve ilçelerde hiçbir veteriner hekim yoktur; bulaşıcı hayvan hastalıklarına teşhis koyacak, salgın tehlikesini önleyecek, tedavi yapacak hiçbir sağlık ekibi bulunmamaktadır; bir ziraat kredi raporunu hazırlayacak eleman dahi yoktur.

Polisin seve seve gittiği Şırnak'a ziraat mühendisi veya veterinerin neden gitmediğini anlamakta güçlük çekiyorum.

Sayın İçişleri Bakanımız ve Sayın Tarım Bakanımız'a yaylaya çıkma yasağı devam ederken, bölge çiftçileri ve hayvancıları kendi kaderlerine terk edilmişken, bölgenin ekonomisi çöktürülmüşken, "demokratik bir ülkenin başkanlarıyz diyebiliyor musunuz?" diye sormak istiyorum.

Hükümetten, Anayasaca güvence altına alınan seyahat özgürlüğünün ve iktisadi özgürlüğün gereği olarak, bu hukuk dışı yayla yasağını kaldırmasını talep ediyorum.

Yüce Kurula saygılar sunuyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Gündeme geçiyoruz.

V. — ÖNERİLER

A) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ

1. — (10/3) esas numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (S. Sayısı : 292) ile (8/25, 26, 27) esas numaralı genel görüşme, (11/21) esas numaralı gensoru ve (9/17) esas numaralı Meclis soruşturması önergelerinin gündemdeki yerleri, görüşülme günleri ve çalışma süresine ilişkin Danışma Kurulu Önerisi

BAŞKAN — Gündemin “Sunuşlar” kısmında Danışma Kurulunun önerileri vardır; ayrı ayrı okutup oylarınıza sunacağım.

Danışma Kurulu Önerisi

No. : 79

14.4.1993

Danışma Kurulunca aşağıdaki önerilerin Genel Kurulun onayına sunulması uygun görülmüştür.

Fehmi Işıklar

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı V.

DYP Grubu Başkanvekili
Güneş Müftüoğlu

ANAP Grubu Başkanvekili
Ülkü Güney

SHP Grubu Başkanvekili
Aydın Güven Gürkan

RP Grubu Başkanvekili
Şevket Kazan

CHP Grubu Başkanvekili
Uluç Gürkan

Öneriler :

1. 14.4.1993 tarihli Gelen Kâğıtlarda yayınlanan, Özgürlüklerin Problemleri konusundaki, 292 sıra Sayılı Meclis Araştırması Komisyonunun raporunun, gündemin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmının 2 nci sırasında yer alması ve görüşmelerin, Genel Kurulun 20.4.1993 Salı günü birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci öneriyi okutuyorum :

2. Genel Kurulun 13.4.1993 tarihli 90 ıncı Birleşiminde açılması kabul edilen Azerbaycan konusundaki genel görüşmenin, gündemin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmının 3 üncü sırasında yer alması ve görüşmelerin, Genel Kurulun 20.4.1993 salı günü Birleşiminde yapılması, (11/21) Esas Numaralı gensoru önergesi ve 292 sıra sayılı Meclis araştırma komisyonu raporu ile genel görüşmenin tamamlanmasına kadar çalışma süresinin uzatılması önerilmiştir.

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum : Kabu edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

ESAT BÜTÜN (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, Azerbaycan’la ilgili genel görüşmede konuşmak istiyorum, lütfen kaydedin.

BAŞKAN — Yazılı olarak müracaat edin.

ESAT BÜTÜN (Kahramanmaraş) — Yazılı da müracaat edeceğim.

BAŞKAN — Danışma Kurulunun 3 üncü önerisini okutuyorum :

3. 12.4.1993 tarihli Gelen Kâğıtlarda yayımlanan ve bastırılıp dağıtılan (9/17) Esas Numaralı, Konya Milletvekili Mehmet Keçeciler ve 49 arkadaşının, Başbakan Süleyman Demirel hakkında ki Meclis soruşturması önergesinin, gündemin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmının dördüncü sırasında yer alması ve Anayasanın 100 üncü maddesi gereğince soruşturma açılıp açılmayacağı hususundaki görüşmelerin, Genel Kurulun 27.4.1993 Salı günü Birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

IV. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

B) TEZKERELER VE ÖNERGELER

1. — *Beyrut'ta yapılacak Türkiye-Lübnan Karma Ekonomik Komisyonu birinci dönem toplantısına Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Mehmet Battalî'nin başkanlığında katılacak heyete, Adana Milletvekili Muhammet Kaymak'ın dahil edilmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Başbakanlık tezkeresi (3/911)*

BAŞKAN — Başbakanlığın, Anayasanın 82 nci maddesine göre verilmiş bir tezkeresi vardır, okutup oylarınıza sunacağım :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

13-18 Nisan 1993 tarihleri arasında Beyrut'ta yapılacak Türkiye-Lübnan Karma Ekonomik komisyonu birinci dönem toplantısına Hükümetimizi temsilen Devlet Bakanı Mehmet Battalî'nin başkanlığında katılacak heyete, Adana Milletvekili Muhammet Kayman'ın dahil edilmesi uygun görülmüştür.

Anayasamızın 82 nci maddesine göre gereğini arz ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemin “Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmına geçiyoruz.

Önce, sırasıyla, yarım kalan işlerden başlıyoruz.

VI. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. — *Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin 436 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 16.4.1986 tarihli ve 3274 Sayılı Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında 256 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Sigorta Şirketleri Hizmetlerinin Başbakanlığa Devri Hakkında 303 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/202, 1/76, 1/108) (S. Sayısı : 59 ve 59'a 1 inci Ek)*

BAŞKAN — 1 inci sıradaki, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunla ilgili olarak, Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret ve Plan ve Bütçe komisyonları raporlarının görüşmesine başlayacağız.

Komisyon ve Hükümet?.. Yok.

Ertelenmiştir.

2. — *Bütçe Kanununda Yer Alan Bazı Hükümlerin İlgili Kanunlarında Düzenlenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/343) (S. Sayısı : 71)*

BAŞKAN — 53 üncü sıradaki, Bütçe Kanununda Yer Alan Bazı Hükümlerle ilgili Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporunun görüşmesine başlayacağız.

Komisyon ve Hükümet?.. Yok.

Ertelenmiştir.

3. — *Belediye Kanununa Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/306) (S. Sayısı : 82)*

BAŞKAN — 60 ıncı sıradaki, Belediye Kanununa Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporlarının görüşmesine başlıyoruz?

Komisyon ve Hükümet?.. Yok.

Ertelenmiştir.

4. — *İnsan Hakları Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ve Anayasa ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/376) (S. Sayısı : 139)*

BAŞKAN — 24 üncü sıradaki, İnsan Hakları Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ve Anayasa ve Plan ve Bütçe komisyonları raporlarının görüşmesine başlıyoruz.

Komisyon ve Hükümet?.. Yok.

Ertelenmiştir.

5. — *Çorum Milletvekili Cemal Şahin'in, Türk Kanunu Medenisinin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324) (S. Sayısı : 134)*

BAŞKAN — 25 inci sıradaki, Çorum Milletvekili Cemal Şahin'in, Türk Kanunu Medenisinin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporunun görüşmesine başlıyoruz.

Komisyon ve Hükümet?.. Yok.

Ertelenmiştir.

6. — *Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerle Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Anayasa Komisyonu Raporu (1/472) (S. Sayısı : 221 ve 221'e 1 inci Ek)*

BAŞKAN — 15 inci sıradaki, Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Anayasa Komisyonu Raporunun görüşmelerine başlıyoruz.

Komisyon ve Hükümet?.. Yok.

Ertelenmiştir.

7. — *Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ile Erzurum Milletvekili Rıza Müftüoğlu ve 10 Arkadaşının ve Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin Aynı Mahiyetteki Kanun Teklifleri ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/488, 2/9, 2/536) (S. Sayısı : 283)*

BAŞKAN — 16 ncı sıradaki, Doğu Anadolu Projesi ile ilgili Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporunun görüşmelerine başlıyoruz.

Komisyon ve Hükümet?.. Yok.
Ertelenmiştir.

8. — *Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında 437 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin 470 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/201, 1/319) (S. Sayısı 58 ve 58'e 1 inci Ek)*

BAŞKAN — 2 nci sıradaki, Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında 437 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili Plan ve Bütçe Komisyonunun Raporunun görüşmelerine başlıyoruz.

Komisyon ve Hükümet?.. Yok.
Ertelenmiştir.

9. — *Türkiye Radyo-Televizyon Gelirleri Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair 394 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonu raporu (1/160) (S. Sayısı : 111)*

BAŞKAN — 3 üncü sıradaki, Türkiye Radyo-Televizyon Gelirleri Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonunun Raporunun görüşmesine başlıyoruz.

Komisyon ve Hükümet?.. Yok.
Ertelenmiştir.

10. — *Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Kurulmasına İlişkin 77 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında 391 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonu Raporu (1/14, 1/155) (S. Sayısı : 112)*

BAŞKAN — 4 üncü saradaki, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Kurulmasına İlişkin 77 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonu Raporunun görüşmelerine başlıyoruz.

Komisyon ve Hükümet?.. Yok.
Ertelenmiştir.

11. — *Turizm Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında 355 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 190 ve 355 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair 411 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında 187 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 187 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair 216 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Millî Eğitim, Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm, Anayasa ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/137, 1/181, 1/52, 1/62) (S. Sayısı : 116)*

BAŞKAN — 5 inci sıradaki, Turizm Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında 355 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu üzerindeki görüşmelere başlıyoruz.

Komisyon ve Hükümet?.. Yok.
Ertelenmiştir.

12. — *Ödünç Para Verme İşleri Hakkında 90 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Adalet ve Plen ve Bütçe komisyonları raporları (1/9) (S. Sayısı : 180)*

BAŞKAN — 6 ncı sıradaki, Ödünç Para Verme İşleri ile ilgili Plan ve Bütçe Komisyonu Raporunun görüşmelerine başlıyoruz.

Komisyon ve Hükümet?.. Yok.

Ertelenmiştir

13. — *Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Tarım, Orman ve Köyişleri ve Anayasa ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/199) (S. Sayısı : 193)*

BAŞKAN — 7 nci sıradaki, Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Tarım, Orman ve Köyişleri ve Anayasa ve Plan ve Bütçe komisyonları raporlarının görüşmelerine başlıyoruz.

Komisyon ve Hükümet?.. Yok.

Ertelenmiştir

14. — *Arsa Ofisi Kanununun Bazı Maddeleri İle 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Arsa Ofisi Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/166, 1/505) (S. Sayısı : 322)*

BAŞKAN — 8 inci sıradaki, Arsa Ofisi Kanununun Bazı Maddeleri İle 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporlarının görüşmelerine başlıyoruz.

Komisyon ve Hükümet?.. Yok.

Ertelenmiştir

15. — *Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Adana Milletvekili Bekir Sami Dağ ve Bursa Milletvekili Turhan Tayan ile Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Ercan Karakaş ve 179 Arkadaşının 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ile Anayasa Komisyonunun İçtüzüğü'nün 89 uncu maddesine göre komisyona geri alma tezkeresi ve Raporu (2/542) (S. Sayısı : 306 ve 306'ya 1 inci Ek) (1)*

BAŞKAN — 9 uncu sıradaki, Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Adana Milletvekili Bekir Sami Dağ ve Bursa Milletvekili Turhan Tayan ile Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Ercan Karakaş ve 179 Arkadaşının 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ile Anayasa Komisyonu Raporunun görüşmelerine başlıyoruz.

Komisyon?.. Burada.

Hükümet?.. Burada.

Teklifin tümü 7.4.1993 Tarihli 88 inci Birleşimde, İçtüzüğü'nün 89 uncu maddesine göre komisyona geri verilmişti. Komisyonun yeniden hazırladığı rapor ve metin 306'ya 1 inci Ek sıra sayısıyla bastırılmış ve dağıtılmıştır.

(1) 306 ve 306'ya 1 inci Ek S. Sayılı Basmayazılar tutanağa eklidir.

Komisyon raporunun okunup okunmamasını oylarınıza sunacağım : Raporun okunmasını kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Raporu okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İçtüzüğün 89 uncu maddesine göre Genel Kurulun 7.4.1993 tarihli 88 inci Birleşiminde komisyonumuza geri alınan; Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Adana Milletvekili Bekir sami Daçe ve Bursa Milletvekili Turhan Tayan ile Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grup başkanvekili İstanbul Milletvekili Ercan Karakaş ve 181 Arkadaşının 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67 nci, 68 inci, 69 uncu, 76 ncı ve 133 üncü Maddelerinin Değiştirilmesi ile İlgili Kanun Teklifi; Rize Milletvekili Mesut Yılmaz ile Konya Milletvekili Necmettin Erbakan ve 155 Arkadaşının 7.11.1982 Tarih ve 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67 nci Maddesinin Değişik 3 üncü Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkındaki Kanun Teklifi; Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Adana Milletvekili Bekir Sami Daçe ve Bursa Milletvekili Turhan Tayan ile Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Ercan Karakaş ve 179 Arkadaşının 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü Maddesinin Değiştirilmesi ile İlgili Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu, komisyonumuzun 8.4.1993 tarihli toplantısında Ulaştırma Bakanı Yaşar Topçu'nun da katılımıyla incelenmiştir.

Komisyonumuzun 12.2.1993 tarihli ve Karar No. : 17 sayılı Raporu ile 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67 nci, 68 inci, 69 uncu, 76 ncı ve 133 üncü Maddelerinin değiştirilmesini öneren bir teklif; 67 nci maddesinin değişik üçüncü fıkrasının değiştirilmesini öneren bir teklif ve 133 üncü maddesinin değiştirilmesini öneren bir teklif birleştirilerek tek bir metin halinde düzenlenmiştir.

1982 yılında yürürlüğe giren Anayasanın on yıllık uygulaması sırasında iletişim alanında çağımızın ulaştığı teknolojik gelişmeler karşısında 133 üncü maddenin yetersiz kaldığı ve günümüz koşullarını gözönüne alan komisyonumuz, bu maddeyi yeniden düzenleyen teklifin diğerlerinden ayrı görüşülerek bir an önce kanunlaşmasında yarar görmüştür. Bu nedenle, anayasanın 133 üncü maddesini değiştiren 2/542 sayılı teklifin görüşülmesi, ayrıca diğer maddelerle ilgili tekliflerin de en kısa zamanda görüşülerek Genel Kurulun onayına sunulması kabul edilmiştir.

Komisyonumuz daha önce kabul edilen 133 üncü maddeyi görüşmelerine esas almıştır. Maddenin birinci ve son fıkrası aynen kabul edilmiştir. Birinci fıkrada sözü edilen kanunun ilkelerini düzenleyen ikinci fıkraya, yayında çoğulculuk ilkesi ile yayınların genel ahlaka ve manevî değerlere saygı gösterilerek yapılması ilkesi eklenmiştir.

Radyo ve televizyon istasyonlarının kurulması ve işletilmesi konularında en yüksek ve yetkili bir kuruluş olarak Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun kurulması kabul edilmiş, üçüncü fıkrada bu düzenleme yapılırken, tereddütlere yer vermemek için Kurulun seçimi ve karar yeter sayısı da bu fıkrada düzenlenmiştir.

Ayrıca, son fıkrada sözü edilen "Devletçe kamu tüzelkişiliği olarak kurulan radyo televizyon kurumu"nın tek bir kurum olduğunun açıkça anlaşılacağına komisyon Raporunda belirtilmesi de kararlaştırılmıştır.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyelerinin üçte birinin iki yılda bir yenilenmesi esasını kabul eden komisyonumuz, uygulamaya açıklık getirecek bir düzenlemeyi de Geçici Madde olarak Anayasaya eklemiştir.

Yürürlük maddesi aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan

İhsan Saraçlar (Samsun)
ve komisyon üyeleri

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Mustafa Yılmaz'ın muhalefet şerhi yanlışlıkla Sayın Sadık Avundukluoğlu'nun isminin altında yazılmıştır. Bu düzeltilerek sayın üyelere dağıtılmıştır. Zabıtlara geçmesi için bunu tekrar arz ediyorum.

Kanun teklifinin tümü üzerinde, SHP Grubu adına Malatya Milletvekili Sayın Mustafa Yılmaz; şahıslar adına Sayın Muharrem Şemsek ve Hüsamettin Özkan söz istemişlerdir.

SHP Grubu adına Sayın Mustafa Yılmaz, buyurun efendim.

SHP GRUBU ADINA MUSTAFA YILMAZ (Malatya) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri: Anayasanın 133 üncü maddesinin değiştirilmesine ilişkin yasa önerisi hakkında Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubunun görüşlerini dile getirmek üzere söz almış bulunuyorum. Sözlerime başlamadan önce, hepinizi Grubum ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

133 üncü madde üzerindeki düşüncelerimizi açıklamaya geçmeden önce, ülkemizde anayasal hareketler ve bu yolda izlenen çizgi üzerinde, birazcık da olsa, durmanın gereğine ve yararına inanıyorum.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde ilk Anayasa yapımı 1876 yılında gerçekleştirilmiştir. Meşrutiyetten başlayıp, cumhuriyet dönemi boyunca hazırlanan anayasalarda şu özellikleri görmek mümkündür :

1876 Anayasasıyla, yönetenin yetkilerinin sınırlandırılması yoluna gidilmiştir. Dolayısıyla, yönetenin yetkileri, yani siyasal iktidarın yetkileri sınırlandırılırken, bireylerin hak ve özgürlüklerinde bir genişleme gözlenmektedir.

Başka bir olgu, egemenlik hakkının ve bunun kullanımının demokratikleşmesidir. Egemenlik hakkının ve kullanımının demokratikleşme olgusunu da, 1921 ve 1924 Anayasalarında görüyoruz.

Başka bir özellik, özgürlük ve demokrasinin kurumsallaşmasıdır. Özgürlük ve demokrasinin kurumsallaşması gerçeğini de 1921, 1924 ve 1961 Anayasalarında görmek mümkündür.

12 Mart 1971 Muhtırası sonrasında, 1961 Anayasasındaki temel hak ve özgürlükler kısıtlanarak, geriye doğru bir gidiş gözlenmektedir. Ancak, Anayasa yapımı anlamında ilk kez ve açık olarak 1982'de, otoritenin güçlendirilmesi temelinde yeni bir anayasal düzenlemeye gidilmiştir.

1982 Anayasasında görülen durum şudur :

1. Katılımcı demokrasinin özüne aykırı bir yöntemle hazırlanmış bir Anayasa ile karşı karşıyayız. Geniş halk katmanlarının ve onların temsilcilerinin, bu Anayasa hazırlanırken bilgisine başvurulmamıştır.

2. 1982 Anayasası, yasakçı bir öz ve içerik taşımaktadır. Bir maddeyle, önce hak ve özgürlükler verilmekte, hemen ardından gelen maddeyle yasaklar konarak, bu haklar ve özgürlükler kullanılmaz hale getirilmektedir.

3. Yine bu Anayasa, baskıcı bir devlet anlayışının ürünüdür; bireyi dışlamakta, devleti kutsallaştırmaktadır. Bunun açık örneğini Anayasanın başlangıç bölümünde görmek mümkündür. Bu nedenle, bu Anayasanın, çağdaş anayasalarda gözlenen özelliklere sahip olmadığı görülmektedir.

4. 1982 Anayasası, anayasa tekniğine uygun bir düzenlemeyi de içermemektedir. Çağdaş anayasalarda genel ilkeler anayasa metninde yer almakta; sınırlamalar, yasaklar, ayrıntılar yasalarla belirlenmektedir. 1982 Anayasasının madde metinlerinde detaya inilerek ve aşırı sınırlamalar getirilerek Yasama Meclisinin çalışma alanı iyice daraltılmıştır.

5. Dil ve yazım tekniği açısından bu Anayasa hatalarla doludur; uzun, anlaşılabilir cümlelere ve deyimlere yer verilmektedir.

6. İnsan hakları açısından da, bu Anayasa sınırlayıcı özellikler içermektedir. Bunun somut örneğini Anayasanın 2 nci maddesinde görmek mümkündür. Gerçekten, 1961 Anayasası 2 nci maddesinde, insan haklarına dayanan devlet anlayışını benimsemişken, bu kavram, yerini, 1982 Anayasasında, insan haklarına saygılı devlet anlayışına terk etmiştir. 1982 Anayasasının insan hakları konusundaki düzenlemeleri, ilk bakışta, 1961 Anayasası, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Millî Güvenlik Konseyince hazırlanan yasalara göre belirlenmiş görünmektedir. Nitekim, Danışma Meclisinin konuya ilişkin raporunda buna açıkça değinilmektedir. Ancak, şunu hemen belirtelim ki; 1982 Anayasası, 1961 Anayasası ile, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde yer alan temel hak ve özgürlüklerin özlerini değiştirmiş, işe, biçimsel görüntü vermiştir.

Günümüzde, 1982 Anayasasını, hazırlayanlar da artık savunamamaktadır.

Ülkemiz gereksinimlerini karşılamayan bu Anayasanın değiştirilmesi; yerine, çağdaş bir sivil toplum anayasası yapılması konusunda bütün siyasal partiler ve Parlamento, anlayış birliği içindedir. Bu doğrultuda, 1992 Mayısından beri anayasa çalışmaları sürdürülmektedir. Kamuoyu da böyle bir anayasanın tez elden hazırlanmasının beklentisi içine girmiş bulunmaktadır.

Bütün bu uzlaşmalardan ve anlaşmalardan, yeni bir anayasa hazırlama gereği ve zorunluluğu ortaya çıkmaktadır.

Yeni anayasa hazırlanırken partimizin temel düşüncesi şudur :

1. Katılımcılığa özen gösterilmelidir.
2. Siyasal partilerin uzlaşmasına önem verilmelidir.
3. Madde metinlerinde temel ilkeler yer almalı; sınırlamalar, yasaklar, yasaya bırakılmalıdır.
4. İnsan haklarının ulaştığı evrensel boyut göz önünde tutularak, kişinin temel hak ve özgürlükleri, anayasal güvenceye kavuşturulmalıdır.

5. Baskıcı, yasakçı anlayış, yerini, özgürlüğe ve hoşgörüye terk etmelidir.

6. Çoğulcu ve demokratik anlayışa önem verilmelidir.

Böyle bir yol izlenerek hazırlanacak sivil toplum anayasası, öyle inanıyoruz ki, 19 uncu dönem Parlamentosunun onuru olacaktır. Bu onuru, yeni bir anayasa hazırlama onurunu, 19 uncu dönem Parlamentosu milletvekillerinin taşımasını yürekten diliyor ve istiyoruz.

Değerli milletvekilleri, sözlerimin burasında, Anayasanın 133 üncü maddesine ilişkin, radyo-televizyon yayıncılığı tekeline değinmek istiyorum.

1982 Anayasasının 133 üncü maddesi, radyo-televizyon yayınlarında tekeli koymuştur; radyo-televizyon yayıncılığı ancak devlet eliyle yapılmaktadır.

Çağdaş iletişim teknolojisindeki gelişmeler, artık, hukukun, anayasanın ve yasal düzenlemelerin boyutunu aşmış, daha ileriye gitmiştir; Anayasamız ve hukuk sistemimiz bunun gerisinde kalmıştır. Dolayısıyla, Anayasa metninde yeni düzenlemeye gerek vardır, zorunluluk vardır.

Son zamanlarda özel radyo-televizyon kurumlarının giderek artması ve bir kaos yaşanması, bu karışıklık ve kaosu önlemek için Hükümetin koyduğu yasak, toplumda tedirginliklere de yol açmıştır. Bu tedirginliği önlemek için de, Anayasasının 133 üncü maddesinin ivedi olarak değiştirilmesi, yeni bir yapıya ve yeni bir içeriğe kavuşturulması zorunlu ve gerekli olmaktadır.

Bu konu, gerek Partilerarası Anayasa komisyonunda, gerekse Büyük Millet Meclisinin oluşturduğu resmî Anayasa Komisyonunda tartışılmış, ortak bir uzlaşmaya varılmıştır. Bu uzlaşma metni, "Radyo ve Televizyon Kuruluşları ve Konuyla İlgili Haber Ajansları" başlığını içermekte, madde metninin birinci fıkrasına göre, radyo ve televizyon istasyonları kurmak, işletmek, kanunla düzenlenecek şartlar çerçevesinde serbest bırakılmaktadır. Kanun, radyo ve televizyon yayınlarını, kamu hizmeti anlayışına, anlatım özgürlüğüne, iletişim ve yayında çoğulculuk esasına dayandırmaktadır. Gerçekten, çağdaş teknolojinin ulaştığı bu durumda, artık, Anayasasının tekeli anlayışını saklı tutmaya olanak bulunmamaktadır. İvedi olarak değiştirilmesinde de yarar görülmektedir. Böylece, bu madde, yeni bir düzenlemeye kavuşturulursa, yaşanan karışıklıklar giderilecek, yasalarımız, Anayasamız çağdaş iletişim teknolojisinin gereklerine uygun hale getirilecek ve bu karışıklıklar da önlenecektir.

Biz, Grup olarak, Anayasasının 133 üncü maddesindeki bu değişikliği kabul ediyor, olumlu oy vereceğimizi belirtiyor, tümünüze Grubum ve şahsım adına içten saygılarımı, sevgilerimi sunuyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Yılmaz.

Doğru Yol Partisi Grubu adına Sayın Sabri Güner, buyurun efendim.

DYP GRUBU ADINA M. SABRİ GÜNER (Kars) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri: Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

25 Kasım 1991 tarihinde, Yüce Meclisimizde, Sayın Genel Başkanım ve Başbakanımız tarafından takdim olunan ve sizlerin onayını alan Hükümet Programında, ülkemizin ihtiyacı olan çağdaş ve tam demokratik bir sivil toplum anayasasının ivedi olarak gerçekleştirilmesi hedefi öncelikle yer almıştır. Bu noktadan hareketle çalışmalara başlanmış ve bugün için fiilen uygulanamaz hale gelen 133 üncü maddenin değiştirilmesi aciliyet kesp etmiştir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; radyo ve televizyon alanında devlet tekeli korumak, çağın geldiği demokratik seviyede, artık, düşünce özgürlüğünün tarifi dışında kalmaktadır, bu nedenle, 133 üncü maddenin yeniden düzenlenmesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır. Ülkemizde bu alanda ortaya çıkan fiilî durum dikkate alınır, bu zorunluluğun ne kadar acil olduğu da görülecektir. Bu sebeple, hazırlanmış bulunan 133 üncü maddenin değiştirilmesine dair teklifi olumlu, buluyoruz.

Ancak, burada bir tespit yapmak zorundayız. Bilindiği üzere, anayasalar, toplumların temel hak ve hürriyetleriyle, siyasi, sosyal ve ekonomik yönden çağa uyan şekilde gelişmelerini sağlayacak, kısa; ama, öz hukukî normlar bütünlüğüdür, toplumun bütününe üzerinde anlaştığı metinlerdir; yani, temel anlaşmanın sağlandığı metinlerdir.

Bir siyasal sistemin meşruluğu konusunda anlaşma oranı ne derece yüksek olursa, rejim o derece sağlam bir temel üzerine oturmuş demektir. Meşruluğu konusunda anlaşma oranı düşük olan siyasî sistemler istikrarsız olurlar ve bunlar ciddi bunalımlarla karşılaştıkları zaman, çözülme ve çökme tehlikesine maruzdurlar. Ayrıca, halkın desteğinden yoksun oldukları için de, daha çok, fizikî zorlama gücüne dayanırlar.

Buna karşılık, yüksek meşruluk derecesine sahip sistemler, daha istikrarlıdırlar. Bu sistemler, toplum üyelerinden geniş destek gördüklerinden, bu destek birikimi sayesinde, bunalım dönemlerini büyük sarsıntıya uğramaksızın atlattırlar. Amerika Birleşik Devletlerinde ırk kavgalarının, Kanada'da ayrılıkçı akımların, Belçika'de Flamanlarla, Wallonlar arasındaki etnik çatışmaların sistem üzerinde yıkıcı bir tehlike yaratmayışı da bunu göstermektedir.

Ülkemizde çok partili demokratik sisteme geçtiğimizden bu yana, üzülererek ifade ediyorum ki, Türkiye Büyük Millet Meclisine, bir kere bile sivil toplum anayasası hazırlamak nasip olmamıştır. Bu yüzden de, hazırlanan anayasalar, toplumumuzu, demokratik olmaktan çok, olması gereken kalıplara uyar hale getirmiştir. Zamanımızda, iktidarı bir darbeyle ele geçirenler, halk tarafından takdis edildiklerini, hiç değilse şekil bakımından halkın desteğine sahip olduklarını göstermek için, genellikle, referandum veya plebisit gibi yollara başvurmaktadırlar. Ancak, bu halkoylamalarının, bazen yüzde 90'ı aşan bir oranda resmî sonuçlar vermesi, oylamanın dürüstlüğü ve serbestliği konusunda haklı şüphelere yol açar. Şili diktatörü Pinochet'in 1987 başlarında yaptığı ve halkın kendisini yüzde 80 oranında desteklediğini belirleyen referandum bunun bir örneğidir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri: şu andaki ihtiyacın acil ve zorunlu hale getirdiği değişiklik, sadece 133 üncü maddeyi içerebilir. Sorun, bu değişikliğin gerçekleşmesiyle bitmeyecektir, bitmemelidir. Bizlere bu yönde çok; ama, çok büyük görevler düşmektedir. Zira, şimdiki Anayasamız, günümüzün siyasal, sosyal ve ekonomik şartlarına uyan, çağdaş, tam katılımcı ve tam demokratik bir Anayasa değildir. Bu yüzden de, kısa demokrasi tarihimize tam üç darbe sığmıştır. O halde, zaman geçirmeden, yeni bir anayasa yapma vebali bu Yüce Meclisin üzerindedir. Toplumumuzun ölçülerine uymayan, bir çeşit konfeksiyon Anayasasının bazı maddelerini değiştirmek yeterli olmamalıdır. Yeni bir ölçü almalı, bu ölçüye uygun anayasayı toplumumuza gururla sunabilmeliyiz.

Bu Anayasanın, ihtilal övgüleriyle süslenmiş bir "Başlangıç" bölümü vardır. Bu Anayasanın, hukuk devleti kavramına uymayan bir geçici 15 inci maddesiyle 148 inci maddenin birinci fıkrası vardır. Bu Anayasa, pehlivan tefrikası gibi, ayrıntılı ve uzundur. Bu sebeple de pek çok sorunu, gereksiz yere bir anayasa ve rejim sorunu haline getirmektedir. Bu Anayasa, katılımcı ve çoğulcu niteliklerden yoksundur, genelde bir depolitizasyonu öngörmüştür; sivil toplum kuruluşlarına büyük bir güvensizlikle yaklaşmıştır; bu kuruluşlar üzerinde aşırı bir devlet denetimi uyguladığından, demokrat değildir. Oysa, katılma ve çoğulculuk, demokrasinin vazgeçilmez iki unsurudur. Bu Anayasada yer alan aşırı derecede otorite mefhumu, hürriyetlerin kullanılmasını engellemektedir. Bu haliyle bu Anayasa, Parlamentonun, bazı kesimleri denetleme işlevini engellemektedir. Bu Anayasayla, rejimin sahibi ve kimliği hususunda kamuoyunda şüpheler belirmektedir. Türkiye, bu zaafiyetlerini onurlu bir biçimde gidermelidir; bu görev de Parlamentonundur. Artık, yeni bir mutabakata varmak zamanı gelmiştir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sizlerin, Anayasamızın yenilenmesi hususunda benimle aynı görüşleri paylaştığınıza ve sizlerin düşüncelerine ortak olduğum inancıyla huzurunuzu daha fazla işgal etmek istemiyorum; ancak, sözlerimi ve düşüncelerimi bir tarihî görev olarak çağrı haline getirmek istiyorum : Geliniz, partilerinizi ve oradaki görevlerinizi bir kenara bırakınız, bu konuda el ele verelim; ülkemize, çağdaş ve tam demokratik; ama her şeyden önce çok partili demokrasi hayatımızda ilk defa sivil bir anayasayı hazırlama ve uygulama onurunu birlikte yaşayalım, birlikte paylaşalım. Geliniz, gelişen dünyayla bütünleşebilmek ve insan hak ve hürriyetleriyle ilgili olarak evrensel değerlere kavuşabilmek için, siyaseti, siyasî partileriyle, Yüce Meclisimiz dışına çıkararak, diğer demokratik kurumların ve toplumun tümünün katılımını sağlayarak yeni bir anayasa hazırlayalım.

Bu hususta atılmış olumlu ilk adım olarak, 133 üncü madde hayırlı olsun diyor, saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Güner.

Refah Partisi Grubu adına Sayın Şevket Kazan, buyurun efendim. (RP sıralarından alkışlar)

RP GRUBU ADINA ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri: Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü maddesinin tadili dolayısıyla verilmiş olan kanun teklifi üzerinde, Refah Partimizin görüşlerini arz etmek üzere huzurunuzda çıkmış bulunuyorum. Yüce Heyeti saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, 60 milyon vatandaşımızın yaşadığı bu ülkede, bu 60 milyon insan ne istiyor?.. Elbette mesut olmak istiyor, elbette bu vatan toprakları üzerinde mutlu bir hayat sürmek istiyor. Bu nasıl olacaktır?.. Bu, herkesin huzur içinde olması, herkesin barış içinde yaşaması, herkesin insanca yaşayabileceği bir hayat seviyesine sahip olması ve herkesin itibarlı olmasıyla mümkün olabilecektir. Bu ise, ancak, adil bir devlet düzeniyle gerçekleştirilir. Bir düzen neye dayanır? Hepinizce malumdur ki, bir düzen, elbette anayasaya dayanır.

Anayasalar, toplumsal uzlaşma belgeleridir ve bütün anayasaların amacı, topluma saadet getirmek, toplum fertlerinin mutlu olmasını temin etmektir.

Acaba, Türkiye Cumhuriyeti anayasaları, bugüne kadar, bu ülkeye, beklenen saadeti getirebilmiş, vatandaş huzura, barışa, refaha ve itibara sahip kılabilmiş midir?

Buna müspet cevap verebilmek mümkün değildir. “Neden?” diye sorulacak olursa, bunun cevabı açık ve seçiktir; çünkü Türkiye Cumhuriyeti devletinde, bugüne kadar üç anayasa değişikliği yapılmıştır; bir tanesi 1924 Anayasası, bir tanesi 1961 Anayasası ve sonuncusu da 1982 Anayasasıdır. Hemen ifade edeyim ki, bu anayasaların her üçü de tepeden inine anayasalardır. Her ne kadar “Egemenlik” maddesinde “Hâkimiyet, kayıtsız şartsız milletindir” diye yazılmış ise de, millî iradenin ifadesi değildir bu anayasalar. Bu itibarla, milleti mutlu edememiştir, millete beklediğini verememiştir.

1924 Anayasasından itibaren, özellikle 1936 yılında yapılan tadilden itibaren, bugüne kadar, anayasalarımızda, söz konusu en başta gelen hususiyet, özellikle din ve vicdan özgürlüğünün âdeta engellenmesidir. Her ne kadar madde matlaplarında, başlıklarında, “din ve vicdan özgürlüğü” ifadesi yer almışsa da, maddenin muhtevasına inildiği zaman, birinci fıkrada verilen bir özgürlük, ikinci fıkrada geri alınmıştır; gene üçüncü fıkrada verilen bir özgürlük, dördüncü fıkrada geri alınmıştır ve böylece garip bir özgürlük, garip bir hak kavramı ortaya çıkmıştır; sonuçta, bu, ülkemizde sıkıntılar doğurmuştur.

Gene, tepeden inme bu anayasalar tahakkümcüdür ve gene 1982 Anayasası, hilelere, özellikle iktidarın, çoğunluğuna dayanarak, tahakküm kurmak için birtakım kanunları geçirebilme imkânına açıktır. Dolayısıyla, bütün bu eksiklikler, bu milletin yıllardan beri anayasadan vaki olan şikâyetlerini dindirememiştir.

Değerli milletvekilleri, seçimlerden önce, bu gerçekleri görerek, bütün siyasî partiler olarak, milletimize, huzur içinde yaşayacağı bir ortam sağlamak üzere Anayasa değişikliği vaatlerinde bulunduk. Bütün siyasî partiler bu vaatleri yaptılar. Bu vaatler, bugün Koalisyonu oluşturan Doğru Yol Partisi ve Sosyaldemokrat Halkçı Parti tarafından da yapıldı ve her iki partinin kurmuş olduğu Hükümetin Programına yazıldı, Koalisyon Protokolüne yazıldı, buralarda da yer aldı.

Sağlıklı bir anayasa yapmak, elbette, idael bir durumdur. Böylesine sağlıklı bir anayasa yapabilmek için toplumsal uzlaşma zarurettir. Nitekim, bu Hükümet Programında da bu toplumsal uzlaşmaya işaret edilmiştir. Hatta, toplumsal uzlaşma konusunda sadece siyasî partilerin bir araya gelmesiyle yetinilmemiş, âdeta, toplumun birçok kesiminin de, millî mutabakata dayanan bir anayasa yapabilmek için, görüşlerinin alınacağı burada açıkça yer almıştır. Zaten, bir anayasanın toplumsal uzlaşmaya dayanması zarureti, aynı zamanda, anayasalarda, sadece bizim değil, bütün dünya anayasalarında, görüşülmesi sırasında, gerekli olan oy çoğunluğunun, adi kanunların görüşülmesinden farklı olarak tanzim edilmesi de bu toplumsal mutabakatı sağlama gayesine matuftur.

Toplumsal uzlaşma için ne lazımdır? Bize göre, toplumsal uzlaşma için, önce, milletimizi temsil eden siyasî partilerin samimiyeti gerekir. İkinci olarak, bu siyasî partilerin, bir araya geldikleri zaman fikirlerini rahatlıkla ifade edebilmeleri için hoşgörü olmaları gerekir. Üçüncü olarak, bu siyasî partilerin, Anayasa değişikliği yapmak için bir araya geldikleri zaman, fevkalade ciddî olarak konuya yaklaşmaları, birtakım kısa vadeli hesapları ortadan kaldırmaları gerekir ve dolayısıyla, fevkalade bir hassasiyet, fevkalade bir titizlik gerekir.

Şimdi, bütün bu anlattıklarımızdan sonra, bu Anayasa değişikliği konusu ne zaman ve nasıl önümüze gelmiştir konusuna değinmek istiyorum. Bir defa, Hükümetin kurulmasından hemen sonra, bütün siyasî paprtilerin iştirakiyle bir Anayasa değişiklik komisyonu oluşturmak, bu komisyonu çalıştırmak ve bu komisyonla bir an önce neticeye varmak imkânı ortada dururken, maalesef, Hükümet Programlarındaki vaatlerine rağmen, Parlamentodaki Koalisyon Partilerinin temsilcileri, sekiz ay vakti boşa geçirmişlerdir. Böyle bir komisyonu ilk anda kurmak varken, kurmamışlardır. Sekiz ay sonra, Anayasa değişikliği konusunda birtakım çalışmalar başlamıştır; ama, o çalışmalardan bugüne yedi ay boşa kürek çekilmiştir ve böylece Anayasa çalışmaları açısından, onbeş aylık bir zaman kaybedilmiştir.

Seçimlerde, Anayasa değişikliği olarak millete vaat edilen hususlar, bütün partilerin seçim propagandalarındaki ve seçim beyannamelerindeki ifadeleri dikkate alındığında, görülür ki, temel hak ve hürriyetlerle ilgili vaatlerdir. Millete, öncelikle temel hak ve hürriyetler konusunda vaatlerde bulunmuşken, acil olarak, önümüze bambaşka bir teklif gelmiştir. Evet, bir Anayasa çalışması yapılmıştır; ama, beklenen olmamıştır. Bir diğer ifadeyle, dağ, doğura doğura -çok affedersiniz- fare doğurmuştur ve önümüze gele gele, işte Anayasanın sadece 133 üncü maddesi gelebilmiştir. Gelmiştir de, nasıl gelmiştir? Bu 133 üncü maddenin, radyo ve televizyonların kapatılmasından önceki serencamını ben burada uzun uzun anlatmak istemiyorum.

Anayasa Komisyonunun hazırlamış olduğu teklif, Meclis gündeminin 120 nci sırasında yerini alıp beklediğinde, bu radyoların, bu televizyonların kapatılması üzerine büyük bir tepki meydana gelmiş, bu tepki üzerine, Sayın Meclis Başkanı, “Öncelikle Anayasanın 133 üncü maddesini değiştirelim” diye harekete geçmiş ve daha önceden oluşturduğu siyasi parti temsilcilerinden oluşan komisyonu 9 Nisanda toplantıya çağırmıştır.

Aslında uygulanan, nezaket kurallarına münasip düşen, elbette Meclis Başkanının bu davetinden sonra, Anayasa Komisyonunun toplanması ve çalışması idi. Kanaatimce, nezakât kuralları bunu gerektirirdi ama, birtakım hissi düşünceler nasıl harekete sevk ettiyse etti, komisyon, Meclis Başkanını tamamen dışlayarak toplandı ve şimdi şu önümüze gelen metni hazırladı.

Görülüyor ki, bu metin, önümüze, Meclis Başkanı dışlanarak getirilmiştir; bu metin, önümüze, toplumsal uzlaşmaya varılmadan getirilmiştir; bu metin, önümüze, Anayasadaki çelişkiler dikkate alınmadan getirilmiştir. Özellikle, bugün Anayasanın 26 ncı maddesinde bir hüküm var : “... Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir” diyor.

Demek oluyor ki, Anayasanın 26 ncı maddesi, izin sistemine imkân veren bir hüküm ihtiva ediyor. Bunun yanında, Anayasanın mevcut haliyle 133 üncü maddesi ise, devlet yayınlarında tekelciliği getiriyor. dolayısıyla, şu günkü Anayasada, 26 ncı maddeyle 133 üncü madde arasında bir çelişki vardır.

Bu değişiklik yapılırken, biz istedik ki, hiç olmazsa bu çelişki ortadan kaldırılsın; ama, şimdi bu çelişki ortadan kaldırılmadan bu metin buraya getirildi ve nasıl getirildi? Birinci fıkrada ki : “düzenlenecek şartlar çerçevesinde yayınlar serbest deniyor. Yani, bu madde, bugünkü haliyle bir serbestlik rejimini getiriyor; ama, 26 ncı maddede de izin rejimi var.

Şimdi, bu madde kabul edildikten sonra, Hükümet, birtakım tasarruflar yapacaksa, acaba serbestlik rejimine göre mi yapacak, yoksa izin sistemine göre mi yapacak; onu göreceğiz. Öyle zannediyorum ki, izin sistemine göre tasarruflar yapacak. O zaman buraya, niye “serbestlik” diyoruz? Onun için, bu, serbestlikse, adını serbestlik koyalım, “izin” diyorsanız, adını ona göre koyalım. (RP sıralarından alkışlar)

Biz, serbestlik sistemine taraftarız. Onun için, bu çelişkiler düzelsin dedik, dinlemediniz: bu madde buraya geldi; şimdi gene birtakım sıkıntılar ortaya çıkacak.

Bu Anayasa maddesi buraya tepeden inme hükümler konularak getirildi ve yine, akliseli-me kulak verilmeden getirildi. Her ne kadar komisyon bu çalışmayı yapmış ve bu taslağı Mec-lise sevk etmiş ise de, gruplar arasında, hatta siyasi partiler arasında biz bir uzlaşma sağlarız diye, önce cuma günü bir toplantı yaptık; cuma günü bazı anlaşma ihtimalleri belirdi. Yine bizim talebimiz üzerine pazartesi günü bir toplantı daha yaptık; o toplantıda önerilerimizi getirdik; bu değişiklikleri, bu maddede mutlaka yapalım dedik; “hayır” denildi; “biz bu şekilde bu maddeyi aşağıda görüşeceğiz” denildi.

Üzülerek görüyorum ki, bizim orada önerilerimizi kabul etmeyen arkadaşlar, şimdi sıralar arasında önerge dolaştırıyorlar. Niye dolaştırıyorsunuz?.. Bu, orada görüşülürdü, orada kabul edilirdi... Orada, sekiz kişi, on kişi arasında sağlıklı bir çözüme varmak mümkünken, bu imân ortadan kaldırıldı. Şimdi yapılan çalışmalarda özellikle şunun istihdam ediyorum : Yine grup başkanvekilleri, grup temsilcileri bir araya gelelim ve yine bu önerge kargaşasına son vermek için, son bir çaba harcayalım, mümkün olanı yapalım. Olmazsa, artık, her grup ona göre bir tavır içerisine girer.

Birinci fıkraya bir itirazımız yok. Biz Refah Partisi olarak, radyo ve televizyon yayınlarında, kurulmasının da, işletilmesinin de, kanunla düzenlenmek ve serbest olmak şartına bağlanmasını istiyoruz. Bunu, daha önce, Refah Partisi olarak Meclis Başkanına sunduğumuz 133 üncü maddeyle ilgili teklifte de yaptık ve aynı şekilde, 26 ncı maddeyi de, buna göre, biz, bu teklifimizde tanzim etmiştik.

İkinci fıkrada eksik olan iki prensip vardır, yayında eksik olan iki prensip. Bunlardan bir tanesi adalettir, bir tanesi de tarafsızlıktır. Burada "adalet" kelimesi eksiktir; buraya ilave edilmesi lazım.

"Tarafsızlık" kelimesi, her ne kadar, son fıkrada mevcut ise de, sadece devlet radyoları için söz konusudur. Halbuki, biz, tarafsızlığın, özel radyolar ve özel televizyonlar için de söz konusu olmasını arzu ediyoruz. Çünkü, Komisyonda arkadaşlarımıza da ifade ettik, örnek gösterdik; Alman Televizyon Kanununda açıkça şu hüküm yer almıştır; deniliyor ki, "eğer bir özel televizyon, siyasî yayın yapıyorsa, tarafsızlık ve eşitlik esastır. Mademki, siyasî yayım yapıyor, tarafsız olması gerekir."

Bizim bu husustaki arzumuz dikkate alınmadı.

Üçüncü fıkra ise, fevkalade kargaşaya sebebiyet verecek bir fıkradır. Televizyon üst kurulu kuruluyor. Bunu biz de kendi teklifimizde önerdik, ama, biz bu üst kurulun kuruluşunu kanuna bıraktık ve "bu üst kurulda siyasî partilerden birer temsilci bulunsun" dedik. Nitekim, bu konudaki teklifimizi 9 Nisan 1993 günü yapılan komisyon çalışmasında yineledik; pazartesi günü tekrar ısrar ettik; fakat, bizim bütün bu dediklerimiz, her nedense dikkate alınmadı. O nedenle, bu konuyla ilgili değişiklik önergelerimiz var; onları yeri gelince arz edeceğiz.

Dördüncü fıkrada ise, biraz önce arz ettiğim gibi, tarafsızlık var; ama bu tarafsızlık, sadece, devlet radyo ve televizyonları için söz konusu idi. O bakımdan da, yukarıdaki önergemiz kabul edilirse, çelişmesin diye, bu fıkra ile ilgili olarak bir önergemiz daha var.

Sayın Ulaştırma Bakanı dün burada yapmış olduğu konuşmada, radyo ve televizyonlar karşısındaki tutumunun, Anadolu'nun sesini kısmak, Anadolu'yu susturmak anlamına geldiğini ifade etmemizden fevkalade rahatsız oldular ve "Biz, Anadolu'nun sesiyiz" dediler.

Şimdi, Anadolu'nun sesi olmanızı bugün burada ispat edeceksiniz. Nasıl ispat edeceksiniz? Bizim, son bir fıkra eklenmesiyle ilgili olarak bir önergemiz vardır; biz, bu önergede, malum olan, belli olan kanallardan iki tanesini yerel yayınlara tahsis edilmesini öneriyoruz ve "bu, Anayasaya da yazılsın" diyoruz.

Eğer bu önergemiz kabul edilirse, hepimiz, gerçekten, Anadolu'nun sesine aşına olduğumuzu, değer verdiğimizizi ifade etmiş olacağız; ama, bu önergeye karşı gelme halinde, kimse kalkıp da, "Anadolu'nun sesi benim" diye bu kürsüde herhangi bir hava atamayacaktır. (RP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, son olarak şunları arz etmek istiyorum : Bu önergeler kabul edilirse, biz bu Anayasa maddesi değişikliğine müspet oy vereceğiz. Aksi halde, bu haksızlıklara, bu ayıplara ve bu eksikliklere rağmen, bizim bu Anayasa değişikliğine müspet oy vermemiz mümkün değildir.

Bu düşüncemizi ve bu kararımızı yüce Meclise arz eder, hepinizi saygıyla selamlarım. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kazan.

Anavatan Partisi Grubu adına Sayın Mahmut Oltan Sungurlu, buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anayasanın değiştirilmesi meselesi söz konusu olduğunda, Anavatan Partisi olarak, Genel Başkanımız aracılığıyla kamuoyuna duyurduğumuz bir tavrımız oldu. Biz, Anayasa değişikliğinde 133 üncü maddeyi müstakil mütalaa ediyoruz, bunun için, İktidardan gelecek bir Anayasa değişikliğine, kanun üzerinde antant kalmak şartıyla “evet” diyeceğiz. Keza, bunun dışındaki Anayasa maddelerini ise, müzakere edeceğiz, eğer ağırlıklı bir Anayasa değişikliği taslağı ortaya çıkarsa, imzalayacağız.

Bu cümleden olmak üzere, iki çalışma yürütüldü. Birisi, Anayasa metninin değiştirilmesi, diğeri ise, TRT Kanunuyla ilgili değişiklik. TRT Kanunuyla ilgili bu değişiklik çalışmalarına 5 siyasi partimiz iştirak ettiler. Bunun sonucunda bir anlaşmaya varıldı ve o anlaşma uyarınca, bugünkü Anayasa metni hazırlandı. Tabii ki, bu bir uzlaşma metnidir; gerek Anayasa açısından olsun, gerek kanun açısından olsun bir uzlaşma metnidir ve tekrar ediyorum, bugün konuşulan Anayasa metnindeki uzlaşmamız, hazırlanmış olan ve siyasi partilerce desteklenecek olan televizyon ve radyoyla ilgili kanunun kabul görmesi şartına bağlı bir değişikliktir, kabuldür.

Şimdi, neler yapıldı bu değişiklikle : Biz, önce, Meclis Başkanlığına, Anayasa değişikliğiyle ilgili, 133 üncü maddeyle ilgili görüşümüzü 1992 yılı Haziran ayında vermiştik; daha sonra da aynı metni verdik; ancak, İktidar gruplarının verdikleri Anayasa metni, farklı bir metin olarak Anayasa komisyonundan geçti. Bilahare, başlangıçta anlattığım anlaşma çerçevesinde, metin Anayasa komisyonundan geri alındı ve üzerinde, siyasi partilerin ittifak ettiği düzeltmeler yapıldı. Neydi bunlar : Bir tek televizyon idaresi resmen kurulacaktı; yani, devlete ait bir tek televizyon idaresi olacaktı; belediyelerin, KİT’lerin, özel idarelerin, yani resmî kuruluşların bunun dışında bir televizyon idaresi olamayacaktı. Bu kurul, iki kanal, üç kanal, kendisine verilen sayıdaki kanalla yayın yapacaktı; ama, tek bir kuruluş olacaktı.

İkincisi, özel televizyonların yönetimiyle alakalı hükümler, bu Anayasa metnine girdi. Bunun için bir üst kurul kuruluyor ve bu üst kurul, dokuz üyeden teşekkül ediyor. Bu dokuz üyeden teşekkül eden üst kurulun beş üyesi iktidar partilerinin, dört üyesi de muhalefet partilerinin gösterdikleri adaylar arasından seçiliyor. Yani, bunlar, bu siyasi partilerin üyeleri değildir; bu siyasi partilerle organik bağları yoktur. Ancak, iktidar partileri, Meclis Başkanlık Divanındaki temsil oranlarına göre on aday, muhalefet partileri de, yine Meclis Başkanlık Divanındaki temsil oranlarına göre sekiz aday gösterecekler. Birleşik oy pusulasında, iktidarın adaylarından beşi, muhalefetin adaylarından da dördü seçilecek. Bunların, şu partinin adayı, bu partinin adayı veya şu partinin kontenjanı diye bir sıfatları yoktur; ne iktidar için vardır, ne muhalefet için vardır.

Şimdi, bazı siyasi partilerimiz, “bunlar parti temsilcisi olsun” diyorlar. İşte asıl o zaman, yanlışlığı, o zaman partizanlığı yapmış oluruz. Hem fiilen de mümkün değildir; çünkü, bunlar, siyasi partiler tarafından aday gösterildikten sonra, devlet memuru sıfatını kazanacaklar ve tamgün görev yapacaklar ve her türlü...

Sayın Başkan rahat konuşmıyorum.

BAŞKAN — Sayın Bakan, hatip konuşmasını devam ettiremiyor, lütfen...

Sayın Kalemli, lütfen komisyonu rahat bırakalım.

Buyurun Sayın Sungurlu.

MAHMUT OLTAN SURGURLU (Devamla) — Evet, altı yıl için seçilen bu üyelerin üçte biri, iki yılda bir kura ile değişecek. Hangi siyasî partiye isabet etti diye bir şey yok; iktidara isabet edecek, muhalefete isabet edecek. Misal vermek gerekirse, üç yıl sonra, bu seçilen üyelerin üçü de iktidara isabet etse ve o gün de iktidarda Anavatan Partisi varsa, bunlar, artık, Doğru Yol Partisi ve Sosyaldemokrat Halkçı Partinin gösterdiği adaylardır diye bir şey söz konusu değil. Yeniden aday göstermek söz konusu olunca, o gün iktidarda kimler varsa, onlar bunları aday gösterecekler; onlar da kanunla düzenlenmiş.

Eğer partilere mahsus olursa ne olur? Partilere mahsus olursa, onlar partilerin adamı olur. Orada, her gün, kendileri hangi partiyi temsil ediyorlarsa, onun temsilcisi gibi görev yaparlar bu bir.

İkincisi, partilerin, durmadan, Meclisteki aritmetikleri değişecektir. Bunlar da devamlı değişecekler midir? O zaman istikrarı nasıl sağlayacağız? Yani, bugün, Meclisin, seçimden beri, bugüne kadar, Başkanlık Divanındaki temsilinde ağırlıklar değişmiştir ve söylediğim gibi, hiçbir surette, ne istikrar sağlamak mümkündür ne de tarafsızlığı sağlamak mümkündür. Halbuki, burada, aday gösterildiği gibi, bir başka husus daha getiriliyor; siyasî partiler arasında rekabet getiriliyor. Ne demek bu rekabet? Meclisten misal verelim : Doğru Yol Partisi ve SHP aday gösterecekler; gösterecekleri bu adayları seçtirebilmek için de, muhalefetin oylarına muhtaçtırlar. O halde SHP ve Doğru Yol Partisi, kendi adaylarını seçtirebilmek için, en tarafsızları ve en iyileri göstermek zorundalar. Aynı olay, muhalefet için de söz konusudur. Muhalefet de, bu adaylarını seçtirebilmek için iktidarın oylarına muhtaçtır. O halde, iktidar, muhalefetin adaylarını seçecektir. Dört tane muhalefet üyesi, işte bugünkü Mecliste, İktidarın oylarıyla seçilecektir.

Hangi şartlarda böyle bir işe razı olabiliyoruz? Anavatan Partisinin gösterdiği adayların hiçbirisinin seçilme şansı yoktur; ancak, eğer biz, tarafsız ve dürüst adayları gösterirsek, bu yarışa girerken tarafsızlığından emin olduğumuz adayları gösterirsek, iktidar partilerinin oyunu alacağımız gibi, Meclis Başkanlık Divanında temsil edilmeyen siyasî partilerin oylarını da ancak bu yolla alacağız. Demek ki, bu seçilecek üyeler, siyasî partilerin temsilcisi değil, hatta Başkanlık Divanında temsil edilmeyen siyasî partilerin de oylarıyla seçilmiş olacaklar.

“Biz bu üyeleri nasıl seçeriz; nasıl geniş bir katılımı seçeriz?” diye düşündük. Hatta bir arkadaşımız, “referanduma gidelim” dedi.

Referandumdan sonraki en geniş katılım Yüce Meclisin katılımıdır. Bir başka yol bulamadık ve bu teklifi, bu esaslara göre tanzim ettik.

Bu itibarla, “siyasî partilerin temsilcisi olsun” görüşü, tamamen kargaşa ve particilik yaratacak, Radyo ve Televizyon İdaresini, siyasî partilere mahsus bir idare haline getirecektir.

Muhterem milletvekilleri, bizim ve başka siyasî partilerin verdikleri tasarlarda, eski metinden alınan “devletin, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü” ve buna mümasil Anayasamızın ana prensipleri vardı. Ancak, Anayasa Komisyonundan geçen bizim iştirak etmediğimiz ilk metinde bu hükümler yoktu. Daha sonra bu mesele ikinci defa görüşülürken gündeme gelmiş, o zaman, Anayasa Komisyonunda, “Anayasamızın başlangıç kısmında bunlar vardır; bu itibarla, bunları buraya koymamamız, bunları ilga ettik manasına gelmez” denmiş ve nitekim, gerekçeye de bu yazılmıştır. Ancak, görüyorum ki, bugün, Yüce Meclisteki milletvekillerinin

büyük bir ekseriyeti, bu husustaki tereddütlerini ifade etmektedirler ve bir önerge hazırlamışlar. Bu önerge yüce Meclis tarafından kabul görmese dahi, bunlar ilga edilmiş değildir; Anayasamızda vardır ve geçerlidir. Ama, bir tereddüdü önlemek açısından, Yüce Meclisin takdir hakkı, elbette ki, her şeyin üstündedir.

Muhterem milletvekilleri, önünüze gelen metinde çelişkili bir hüküm vardır. Onu ifade etmek istiyorum : Asgarî toplantı yetersayısı yedi karar yetersayısı beştir, genel karar sayısı ise üçte ikidir deniyor.

Bu, şu şekilde girmiştir : “Toplantı yetersayısı asgarî yedi olsun” denmiştir. Yani, bu kurul, yediden az üyeyle toplanmasın, yedi üyeyle toplandığı zaman dört üyeyle de karar vermesin, asgarî beş üyeyle karar versin diye düşünülmüş. Bu, asgarî bir şart.

Sonra, tahsis kararları konuşulurken, ‘tahsis kararlarında üçte iki çoğunluk olsun’ denmiştir. Yani, dokuz üye iştirak ederse beş oyla çıkmasın, o zaman da üçte iki olsun, asgarî dokuz üye iştirak ettiği zaman altı oyla bu karar çıksın...

MEHMET CAVİT KAVAK (İstanbul) — Yedi üyeyle iştirakte beş...

MAHMUT OLTAN SURGURLU (Devamla) — Yedi üyeyle iştirakte beş ama, tahsis kararlarında yedi üyeyle iştirakte beş de çıkabileceği gibi, dokuz üye iştirak ettiğinde altı üye çıksın diye... Şimdi bu yazılış tarzında, ‘genel karar yetersayısı üçte ikidir’ denmiş. Zaten 7’nin 2/3’si 5 ediyor. O zaman iki defa yazılmış gibi oluyor. Yani, ya ‘karar yetersayısı üçte ikidir’ denecek -asgarî toplantı sayısı yedidir ve bir redaksiyon meselesidir- ve o zaman 7’nin 2/3’si de 5 ettiğine göre, problem çözülecek veyahut da asgarî toplantı sayısı yedi, karar sayısı beş, tahsis kararlarında ayrıca üçte iki çoğunluk aramak suretiyle, tahsislerin, dokuz kişiyle toplanması halinde altı ile karar verilebilmesini sağlamak söz konusu olacaktır.

Muhterem milletvekilleri, tabii, bu teklifle herkesin istediğini yerine getirmek mümkün değildir. Ancak, söylediğim gibi, gerek anayasa çalışmalarımız, gerekse kanun teklifi çalışmalarımız, beş siyasi partinin iştirakiyle olmuştur. Zaman zaman, bu siyasi partilerde değişen üyeler farklı görüşler ortaya koymuşlar, bilhassa çalışmaların ‘bitti’ dediğimiz bir aşamasında bu çok daha açık bir şekilde meydana çıkmıştır. Bu itibarla, teklifin metninde mutabakatı sağlamak için, iştirak eden partilerin temsilcilerinin görüşlerine yer verilmiştir; ama, böyle bir mutabakat olmadığı zaman... İçimize sindiremediğimiz birçok hükmün şu metinler içerisinde bulunduğunu ifade etmek isterim. O zaman, tabii ki, onların durumunun yeniden değerlendirilip değerlendirilmemesi, Yüce Meclisin takdirine kalmıştır.

Muhterem milletvekilleri, ‘bu iş izin sistemine mi bağlıdır, serbest midir?’ deniyor.

Anayasamıza göre, bugünkü metne göre, bir noktada serbesttir; bir noktada, işin yapısı itibariyle, izin sistemine bağlıdır.

‘İşin yapısı itibariyle’ ne demektir? Belirli kanal ve frekanslar, frekans bantları vardır; sayılıdır, tahdit edilmiştir. Bunlar tamamen serbest olsa, ‘serbesttir’ deyip, kanun yapmaya hiç lüzum yoktur, yani kanun yapmaya hiç ihtiyaç yoktur. Halbuki, işin gereği, tekniği icabı, bir kanun yapma lüzumu var. Nedir bu kanun da?.. Bu yayın hakları kime verilecek, hangi bantları, hangi frekansları kimler kullanacak? Bu, bir izin sistemine bağlanmıştır ve bazı hatiplerin söylediği gibi, hükümetin inisiyatifinde değil, üst kurulun inisiyatifinde olan bir sistemdir. Yani, Hükümet Hükümeti temsil eden partiler, burada; şu anda elinde mevcut inisiyatif kendi rızasıyla terk etmektedirler ve bugünkü mevcut haliyle bu inisiyatif, bu üst kurul aracılığıyla, siyasi partilere, partilerin Yüce Meclis tarafından seçilen üst kurul üyelerine intikal etmektedir.

Diğer bir husus da yayın ilkeleridir. Şimdi burada, “bu iş serbest midir?” diyen hatip arkadaşlara “bu yayın ilkelerinde herhangi bir tahdit olsun mu, izin verirken, şu yayın ilkelerine uyacağımızı densen mi?” diye sorsam, “tabii denmesi lazım, öyle bir şey olur mu?” diyorlar.

Peki, kim yapacak bunu; bu izni kim verecek ve bu kontrolü kim yapacak?.. Demek ki, işin yapısı itibariyle, işin gereği itibariyle, bir noktada, serbesttir. Ne demek?.. bu şartlara uymak kaydıyla, devletin dışındaki özel teşebbüsler de, yarışmaya eşit şartlarla girebilirler, onlar da yayın yapma hakkına sahiptirler, kanal imkânlarının elverdiği ölçüde; ama, buna uyarken, bir taraftan da, kimin, hangi kanaldan yayın yapacağına, hangi frekans bandında yayın yapacağına izin verecek, bu kanalları kontrol edecek bir mekanizma vardır ve işte burada getirilen, hem mekanizmayı kontrol edecek olan hem yayın sistemini kontrol edecek olan hükümet değil, üst kuruldur. Bu suretle de, işin gereği olarak, bir noktada serbest bırakılmış, bir noktada da disipline edilmiştir.

Arkadaşlar, bir hususu daha ifade etmek istiyorum, bilhassa siyasî parti temsilcilerinin rahatlaması açısından : Bir siyasî partimiz diyor ki, “bu ağırlık ölçülerine göre, bu adaylar, her siyasî partinin gösterdiği adaylardan olsun”

Yani, diyelim ki, 5 tane iktidar adayı, Doğru Yol Partisi ve SHP'nin ağırlıklarına göre, onların adayı olsun. Bilahare bu ağırlıklar değişince ne olacağını sordum, onun cevabı yok; ama, diyelim ki, öyle oldu; o zaman, bir rekabet ortadan kalkar; Doğru Yol Partisi “nasıl olsa benim 3 veya 4 adayım seçilecek” diyecek ve hiçbir rekabet olmadığı için 5, 6, 7 -kaç taneyse- adayı bizim önümüze sürecektir. Biz, onların yarısını seçeceğiz mecburen. SHP, kendi kontenjanından adaylar gösterecektir; biz, onların da yarısını seçeceğiz. E, bunlar parti disiplini içerisinde gösterilen adaylar olduğu için, o zaman Koalisyonun emrinde 5 kişilik bir grup olacak demektir.

“Siyasî partilerin temsilcisi olsun” diyen arkadaşlar, bir noktada, bu kurulu, İktidar partisinin, bugünkü İktidar Partilerinin ağırlığına teslim ediyorlar demektir; çünkü, onlar kendi temsilcilerini vereceklerdir. Yarın bu ağırlık değişse veya koalisyonlar değişse bile, hükümetin temsil durumu söz konusu olmayacak, bu 5 üye, ağırlıklı olarak, o kurulda bulunacaktır.

Arkadaşlar, söylemek istediğim şu : Bu üyelerin üçte biri iki yılda bir değişeceğine göre ve her değişiklikte de, o günkü iktidar ve muhalefet farklı olacağına göre, birkaç sené sonra bunların hangi parti tarafından aday gösterildiği, bunlara hangi partiler tarafından oy verildiği meselesi bile unutulacaktır.

Bu itibarla, hazırlanan bu teklif, en tarafsız ilkeleri getirmeye matuf bir kanun olacaktır ve başlangıçta bizim dahi teklif etmediğimiz, Komisyona bir başka siyasî partinin temsilcisi olarak gelen milletvekili arkadaşımızın sunduğu bir üst kurul yöntemidir. İlk nazarda, herkes tarafından farklı karşılanmaktadır; ama, milletimizin temsilcisi olan Yüce Meclisin -zannediyorum ki, ilk defa, bu şekilde, bir parti fikrine kapılmaksızın- karşı partilerin adaylarını rekabet içinde seçme şartı, önümüze gelen bir imkândır: Daha önce Anayasa Mahkemesine seçilen üyelerin de ötesinde, tarafsızlığı sağlayan bir prensiptir.

Dün, Yüce Senatoda seçilen bir üyenin, bugün anayasa Mahkemesinde Başkanlığa layık görüldüğü bir dönemde, üst kurul üyelerinin, Yüce milletimizin temsilcisi olan bu Parlamenteoda seçilmesini garip karşılamak, antidemokratik bulmak, çoğulculuğa aykırı bulmak, Parla-mentonun kendisine karşı yapılmış bir haksızlık olur.

Böyle bir haksızlığa meydan vermeyelim.

Hepinize saygılar sunarım (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Sungurlu.

Gruplar adına başka konuşmak isteyen?.. Yok.

Gruplar adına görüşmeler tamamlanmıştır.

Şahısları adına ilk konuşmacı, Sayın Muharrem Şemsek'tir.

Buyurun Sayın Şemsek.

MUHARREM ŞEMSEK (Çorum) — Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin değerli üyeleri; görüşülmekte olan Anayasa değişikliği teklifiyle ilgili düşüncelerimi arz etmek üzere söz almış bulunuyorum; hepinize saygılar sunuyorum.

Değerli arkadaşlar, bugün, Türkiye Büyük Millet Meclisimiz, 19 uncu Dönem Meclisi olarak, en mühim görevlerinden birini yapmak üzere toplanmış durumdadır. Bu konuda, gerçekten, siyasî partilerimizin belli bir seviyeyi, belli bir anlayışı da mutlaka tutturmaları lazımdır. Zira, kamuoyunda bu konuda ciddi şekilde oluşmuş olan havanın, Türkiye Büyük Millet Meclisine olan güveni zedeleyecek şekilde geriye tepmesine, Yüce Meclisimiz fırsat vermemelidir. Ancak, bu konuda belli zorlukların olduğu da ortadadır.

Görüşülmekte olan 133 üncü madde, yıllardır Türkiye'de en çok tartışılan bir meseleyi gündeme getirmiştir.

Özellikle siyasî partilerimiz, iktidar oldukları zaman farklı, muhalefet oldukları zaman da farklı olmak üzere, 133 üncü maddenin neticesi meydana gelen olaylardan rahatsız olmuşlardır. Radyo ve televizyon yayınlarının tarafsız olmadığı, her hangi bir siyasî partinin güdümüne girdiği, borazanı olduğu şeklinde yoğun münakaşalar yaşanmıştır. Bu bakımdan, düzenlenmekte olan 133 üncü madde değişikliğiyle ilgili olarak siyasî partilerimiz mutlaka bir uzlaşma zemini bulmalıdırlar.

Anayasa değişikliğinde esas, toplumsal uzlaşmanın sağlanması, millî mutabakatın sağlanmasıdır. Bu olmadığı takdirde, bu konudaki tartışmaların -burada sayı bakımından karar alınmış olsa bile- bitmesi mümkün değildir. Onun için, hazırlanmış olan bu metin, devletin menfaatlarıyla, kişilerin menfaatlarını ve toplumun menfaatlarını uzlaştıracak şekilde, demokrasi kurallarına aykırı olmayacak şekilde, millî menfaatlarımızı, millî ahlakımızı, kültürümüzü ve değer anlayışlarımızı koruyacak şekilde, mutlaka uzlaşılarak çıkartılmalıdır.

Teklifle ilgili düşünce sistemi bakımından, memnuniyet verici bir gelişme söz konusudur. Teklif, her ne kadar, siyasî partilerimiz arasında anlaşmadan, uzlaşılmadan getirilmiş olsa da, öncelikle, ortaya koyduğu sistem bakımından faydalıdır.

Kanun teklifinin, değişiklik teklifinin, kurulmasını öngördüğü radyo ve televizyon üst kurulunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilmesi, sistem bakımından, millet iradesine olan saygının oturulması bakımından fevkalade faydalıdır. Ancak, bu kurulun oluşma şekli itibariyle, bunun kabul görmesi mümkün değildir.

Burada büyük bir haksızlık ve demokrasi kurallarına aykırılık söz konusudur. Bu bakımdan da, teklif kendi içinde çelişmektedir. Bir tarafta demokrasiden bahsedilmekte, çoğulculuktan bahsedilmekte, hemen alt paragrafta, radyo ve televizyon üst kurulunun oluşturulmasıyla ilgili getirilen mekanizmada, bunlara tam tersi bir uygulama ortaya konmaktadır. Burada, sadece Başkanlık Divanında temsil edilen siyasî partilerin radyo ve televizyon üst kuruluna aday gösterebileceği şeklinde bir hüküm getirilmek suretiyle, çoğulculukla bağdaşmayan, demokrasiyle bağdaşmayan ve adaletle bağdaşmayan bir müeyyide getirilmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisimizde, grubu bulunmayan 60'a yakın üye var. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanında 60'a yakın üye temsil edilmiyor. Bu üyelerin, dolayısıyla, aday gösterme hakkı bu hükümle engellenmiş durumdadır ve bu, açık bir haksızlık ve adaletsizliktir.

Bu konuda bir değişiklik teklifimiz olacaktır: bunun yerine -tamam, bu kurul kuşulsun, ama- bu kurulun sayısı artırılmak suretiyle -ki, bizim teklifimiz 13'tür- bu kurul 13 kişiden teşekkül ettirilmek suretiyle, 7'sini iktidar partisine, 4'ünü grubu bulunan muhalefet partilerine, 2'sine de grubu bulunmayan diğer muhalefet partilerine, iki katı aday göstermek suretiyle, bu adaylar arasından seçilmesinin daha âdil ve daha dürüst bir hareket olacağı kanaatindeyiz.

Ayrıca, teklifin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında, "Kanun, radyo televizyon yayınlarının, kamu hizmeti anlayışına, anlatım özgürlüğüne, iletişimde ve yayında çoğulculuk esasına ve devletin Anayasada belirtilen temel ilke ve niteliklerine, genel ahlaka ve manevî değerlere saygı gösterilerek yapılmasını düzenler, gerekli eşgüdüm ve gözetim kurumlarını kurar" deniyor,

Değerli arkadaşlar, bu hükmün geçmesi halinde, bu Anayasa metniyle, radyo-televizyon yayınlarıyla ilgili bu münakaşaların bitmesi mümkün değildir. Onun için, buraya kurulacak olan radyo ve televizyonların yayınlarında, siyasi partilerin haber, bildiri ve propagandalarında, eşitliğe, adalete ve tarafsızlığa uyacaklarına dair müeyyide konması lazımdır. Aksi takdirde, bunun nereye varacağını tayin ve tespit etmek bile mümkün değildir.

Bir başka hususa geliyorum : Anayasa metni hep kanundan bahsetmektedir. Biz burada, ne kadar güzel bir Anayasa metnini geçirirsek geçirelim, eğer bunun uygulaması kanunla yapılacaksa -ki, öyle ifade edilmektedir, kanuna atıf yapılmaktadır- bu kanun maddelerini görmeden, bizim, bununla ilgili oy vermemiz ve hüküm vermemiz mümkün değildir; çünkü bu yön-tem, objektif bir değerlendirmeye vicdanî kanaatimizi ortaya koyma imkânını vermez.

Kanun diyoruz; ama, kanun nasıl yapılacak?!. Bu Anayasa maddesi çıktıktan sonra, çoğunluğu elinde bulunduran bir heyet, "ben bu Anayasaya göre kanunu şu şekilde yapıyorum" derse, buna mani olma imkânımız var mıdır?

Bu bakımlardan, Anayasayla birlikte, buna paralel olarak, kanun maddelerinin de, yine bütün siyasî partilerimizin görüşleri alınacak şekilde -sadece belli partilerin kendi aralarında mutabakat sağlamasıyla değil- Parlamentoda bulunan bütün partilerin mutabakatlarını sağlamak suretiyle yapılmasında büyük fayda olacağı kanaatindeyiz.

Değerli arkadaşlar, yine aynı şekilde, radyo ve televizyon istasyonlarının yöneticilerinin -genel müdür veya yardımcılarının- ne şekilde atanacağına dair de bu Anayasaya müeyyide konulmasında fayda vardır. Yani, bu üst kurul, tek yetkili kurul olmalıdır. TRT'nin Genel Müdürünü, gerekiyorsa bu üst kurul atamalıdır; genel müdür yardımcısını bu üst kurul atamalıdır. Aksi takdirde, eskisinden farklı bir şey olmayacak, sadece, usulen, radyo ve televizyon yayınlarının serbestliği getirilmiş olacak; büyük bir kargaşa, büyük bir kaos devam edecektir.

Değerli arkadaşlar, siyasî partilerin bugüne kadar münakaşa ettikleri ve anlaşamadıkları tartışmalardan bunu kurtaramadığımız sürece; radyo-televizyon istasyonlarının, siyasî partilerle ilgili yayınlarda, eşitlik, adalet ve tarafsızlığa uymalarını teminat altına alamadığımız sürece, almadığımız sürece, bu Anayasa maddesinin pek faydalı olacağı kanaatinde değilim.

Bu duygu ve düşüncelerle hepinize saygılar sunuyor, çok teşekkür ediyorum. (MHP, DSP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ediyorum Sayın Şemsek.

Hükümet adına, Ulaştırma Bakanı Sayın Yaşar Topçu, buyurun efendim.

ULAŞTIRMA BAKANI YAŞAR TOPÇU (Sinop) Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri: grupları adına konuşan değerli arkadaşlarımızı büyük bir dikkatle dinledim. Aslında söz almak istemiyordum; ama, konuşan arkadaşlarımızda bazı tereddüdlere olduğu kanısına varınca, iki hususu bilgilerinize sunmak isterim.

Değerli arkadaşlar, hava ve havadaki haberleşme, iletişim, genel ifadesiyle telekomünikasyon -bunun içine yayın da giriyor- hakkı, her ülkenin kamusal hakkıdır. Tabii, bu kamusal hak, başka ülkelerin kamusal haklarıyla da karşılaşınca -esasen, gerek Birleşmiş Milletler Evrensel Beyannamesi gerekse İnsan Haklarını ve Temel Özgürlüklerini Korumaya dair Sözleşmenin 10 uncu maddesi, sınır tanımaksızın iletişim, haberleşme, enformasyon ve resim ve sözlerin yayını öngördüğü için- uluslararası bazı düzenlemelere tabi kılınmıştır.

Buna, yani havadaki iletişim imkânına, daha doğrusu potansiyeline, teknik bir tabirle, "spectrum" deniyor : Havanın, belirli kademelerinden, belirli yollardan, resim, söz vesaire ulaştırmak, iletmek. Tabii, bunlar ayrıca frekans boylarına ve ayarlarına bağlı.

Arkadaşlarımız, "Serbestlik mi getiriyorsunuz, izin mi getiriyorsunuz?" diyorlar.

Ben, eski metne dönmüyorum; çünkü, eski metin, Yüce Meclisimizde bulunan bütün siyasi partilerimiz ve arkadaşlarımız, çağdaş düzeye, çağdaş düzenlemeye getirilmesi konusunda hemfikirdirler: yani o maddenin değiştirilmesinde hemfikirdirler: tekrar oraya gelmek istemiyorum.

Şimdi yapılan değişiklikle ve Anayasa Komisyonunda bütün siyasi partilerin mutabık kaldıkları şekilde, tekel kaldırılmaktadır.

1 inci maddede, "radyo ve televizyon istasyonları kurmak ve işletmek, kanunla düzenlenecek şartlar çerçevesinde serbesttir" deniyor. Bunun anlamı şu : kanun bir düzenleme yapacaktır. Yarın sanıyorum gündeme gelecek ve görüşülecektir. Bu düzenleme, serbestliğe mi dayanacak, izne mi dayanacak?.. Tabii ki, bu, her ikisiyle, de ifade edilemez; lisansa bağlayacak.

Lisans ayrı bir kavramdır. Neden lisansa bağlayacak? Çünkü, ülke genelinde -bunun siyasi bir tarafı yok- teknik tespitlere göre, spectrum içerisinde 8 adet televizyon yolu bulmak mümkündür, 8 adet de radyo kanalı, yolu, bulmak mümkündür.

Bir de mahallî kurulabilecek olanlar var. Mahallî kurulabilecek olanlar da, yine bu 8 yayını etkilemeyecek şekilde, aynı zamanda o mahallin coğrafi yapısına, fizikî yapısına bağlı olarak doğacak imkânlar çerçevesinde olacaktır.

Bize verilen bilgilere göre, bazı illerde 1-2 tane, bazı illerde, mesela Konya gibi düz olan yerlerde, 4'er, 5'er tane yapmak mümkün olabilecektir; ama, her hâlıkârda, ister Türkiye genelinde yayın yapacak olsun, isterse bölgesel yayın yapacak olsun, lisansa bağlanacaktır.

Lisans, bir izin sistemi de değildir. Bir serbesti sistemi de değildir: ayrı bir sistemdir; bütün uygar ülkelerde de lisans sistemi vardır. Lisans sistemiyle yapılacak yayınların şartları, bu özerk kuruluş tarafından önceden ilan edilecektir; deneyecektir ki; "Şu kurallar içerisinde yayın yapmak üzere, şu bandı, şu frekansı, buna en çok ücreti verecek veya bizim şartlarımıza en çok uyacak olanlar arasından -kurul, kuralı nasıl koyacaksa koyacak- vereceğim." bir yarışmayla verecektir.

Ayrıca, lisans süreli olarak verilecektir. Yani, lisans -deyim yerindeyse- bu iş bakımından bir nevi süreli imtiyazdır, süreli... Şu kadar süre (7 sene, 10 sene) o bandı, frekansı siz, lisans şartları içerisinde götüreceksiniz...

Lisansın burada bir başka özelliği daha vardır : Karşılıklı bir sözleşmedir. Nedir o?.. Sizin koyduğunuz şartlara kurul olarak siz de uyacaksınız, onun yayınlarını engellemeyeceksiniz; frekansınız bandını tahsis edeceksiniz; o da sizin koymuş olduğunuz kurallar içerisinde bu yayını yürütecek. Yani, karşılıklı taahhütleri içeren bir sözleşmedir. O bakımdan bunu tashih etmek ihtiyacını duydum; bir.

İkincisi, bazı arkadaşlarımızın bir önerge meselesi oldu; geri alınmadıysa, önerge biraz sonra belki önümüze gelecektir. Oradan, bazı tereddütleri olduğu kanısına vardım. Her ne kadar Sayın Sungurlu, üzerine basarak, konuyu açıklığa kavuşturmuşsa da, bir defa da ben konuyu bilgilerinize sunmak istiyorum.

Regülâtör kurum durumundaki üst kurulun sayısı 9 kişiden ibarettir. Bu kurulun genel karar yetersayısı üye tamsayısının üçte ikisidir; ancak, çalışmalara kolaylık getirilebilmesi için, kurulun 7 kişiyle toplanabileceği, Anayasa metnine yazılmıştır. 7 kişiyle toplanması durumunda kurulan karar verme yetersayısı 5'tir. Yani, buradaki 5 rakamı, sadece, kurulun 7 kişiyle toplandığı hallerde mahsustur. Hangi hallerde 7 kişiyle toplanabilecek, hangi hallerde üye tamsayısı aranacak; kanun onu ayrıca düzenleyecektir.

Hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Topçu.

Sayın Hüsamettin Özkan, şahsı adına olan söz sırasını Sayın Bülent Ecevit'e devretmişlerdir.

Sayın Ecevit, buyurun efendim. (Alkışlar)

BÜLENT ECEVİT (Zonguldak) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; radyo ve televizyonla ilgili Anayasa değişikliğinin, bugün, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündemine nihayet gelebilmiş olması çok sevindiricidir; ancak, yeterli değildir. Üzerinde uzlaşma sağlanacak başka bazı ivedi Anayasa değişiklikleri de, istense, bu ay içinde gerçekleştirilebilirdi; fakat, İktidar, Anayasa aykırılığını bile bile, özel radyo ve televizyon yayınlarına 500 gün göz yumduktan sonra, tam şu aşamada, bunlara getirdiği haşın yasaklamayla, ilginç bir taktik uygulamıştır kanısındayım.

Radyo ve televizyonla ilgili Anayasa değişikliği konusunu, kapsamlı değişiklikler paketinden ayırarak Genel Kurula getirmek ve kendi istediği gibi sonuçlandırmak amacıyla Meclisi köşeye sıkıştırmıştır.

Yüce Meclisin bu oyuna gelmeyeceğini umarım.

Bugün, yani, 14 Nisan Çarşamba günü, televizyonla ilgili Anayasa değişikliği gündemde; yakında, belki bir başka çarşamba günü, milletvekili transferlerini kolaylaştırıcı madde değişikliği de gündeme gelebilir; fakat, öteki değişiklikler çıkmaz ayın son çarşambasına bırakılacak gibi görünüyor!

Anayasanın, radyo ve televizyona ilişkin 133 üncü maddesiyle ilgili olarak, İktidarın isteği doğrultusunda hazırlanan değişiklik önerisi, bizim görüşümüze göre, çoğulcu ve katılımcı demokrasi açısından çok sakıncalıdır. Madde değişikliği bu biçimiyle gerçekleşirse, yalnız devlet radyosu ve televizyonu değil, özel radyolarla televizyonlar ve yarı resmî haber ajansları da, İktidarın sultasına girecektir veya en azından, radyo ve televizyon yayınları, Meclisteki ayrıcalıklı partiler arasında tatsız çekişmelere ve pazarlıklara konu olacaktır.

Bunu önlemek için, radyo ve televizyon yayınlarını, toplumun gerçek sesi durumuna getirmek için ve bu yayınlarda partizanlığı önlemek için bizim önerimiz şudur : Değişiklik metninde öngörülen radyo ve televizyon üst kurulunda, yalnız Mecliste grubu bulunan partilerin gösterecekleri adaylar değil, onların yanı sıra, başlıca toplumsal örgütlerin temsilcileri de yer almalıdır. Örneğin, en büyük işçi sendikaları konfederasyonunun, Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin, Esnaf ve Sanatkar Dernekleri konfederasyonunun, Türkiye Ziraat Odaları Birliğinin, Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin, en çok üyesi bulunan gazeteciler cemiyetlerinin ve radyo ve televizyondan yararlanarak açık öğretime ağırlık veren üniversitelerin temsilcileri de bu kurula katılabilmelidir kanısındayız.

Son yıllarda toplumumuzda yaygın olarak, sivil toplum örgütlerin erdeminden söz ediliyor. Bugün burada konuşan İktidar Partisinin sayın sözcüleri de, sivil toplum örgütlerine ve çoğulcu katılıma, radyo ve televizyon konusuyla da ilgili olarak, önem verdiklerini belirttiler.

“Sivil toplum örgütleri” kavramına, ancak, bizim önerdiğimiz gibi, geniş katılımlı bir radyo televizyon üst kuruluyla gerçeklik kazandırılabilir kanısındayız.

Öte yandan, eğer, devlet radyo ve televizyonlarının ve kamu tüzelkişilerden yardım gören haber ajanslarının özerkliği ve yansızlığı lafta bırakılmak istenmiyorsa, bunların yönetim kurulu üyeleri de radyo ve televizyon üst kurulunca seçilebilmelidir; genel müdürlerin ise kendi yönetim kurulları seçebilmeli ve görevden alabilmelidir.

Bu önerilerimiz kabul edilmezse, TRT'nin haber yayınları, bugünkü kadar İktidar güdümünde olacaktır. Üstelik, İktidar, yalnız TRT'yi değil, özel radyo ve televizyonları da baskı altına alabilecektir.

Bir başka önerimiz de, radyo ve televizyonların, siyasal içerikli yayınlarında, hiçbir siyasal partiye ayrıcalık tanınmamasını -tabii haber bültenlerinde de- ve partilere, milletvekili veya yerel yönetim seçimlerindeki adaylara, paralı propaganda olanağı sağlamamasını öngörmektedir.

Eğer, bu önerimiz kabul edilmezse, tüm radyo ve televizyon yayınları, parası bol olanların düdüğü olacaktır; varlıklı çevrelerden büyük gelir sağlayanları, siyasette egemen duruma getirecektir; öyle bir ortamda da yolsuzlukların önlenmesi beklenemez.

Sözlerimi bitirmeden önce, iki iktidar partisinin, Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanınca uygulanan demokratik bir yöntemi engellemeye, dışlamaya çalıştıklarını da üzülerek belirtmek isterim.

İktidar partileri Meclis Başkanınca oluşturulan ve Meclisteki tüm partilerin Anayasa değişikliği çalışmalarına hakça katılım olanağını sağlayan komisyona tahammül edememektedirler. Nitekim, Refah Partisinin sayın sözcüsünün de belirttiği gibi, o komisyonu yan çizerek, dışlayarak, doğrudan doğruya Anayasa komisyonunca hazırlanan bir metni huzuruza getirmişlerdir.

Bu komisyonun kuruluşunu, yani Mecliste temsil edilen bütün partilerin üyelerinden oluşan komisyonun kuruluş biçimini demokrasiye aykırı buldukları ve grubu olmayan partilerin de görüşlerine itibar edilmesini içlerine sindiremedikleri anlaşılıyor.

Sayın Meclis Başkanının oluşturduğu geniş katılımlı komisyonun yapısı demokrasiye aykırı da, millet iradesini büyük ölçüde çarpıtan bir seçim sisteminin ürünü olan Meclis yapısı mı, demokrasiye uygun?!

Adil bir seçim sistemi olsaydı, örneğin Demokratik Sol Parti, en az 40-50 milletvekiliyle Meclise girebilecekti. Oysa, bugün, Türkiye Büyük Millet Meclisinde Demokratik Sol Partinin grubu yoktur; ama hiçbir seçim sınavından geçmemiş partilerin grup oluşturabilmeleri olanaklıdır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Sayın Başkanı, belli ki, seçim sistemindeki adaletsizliğin Anayasa değişiklikleri sürecine yansımaları bir ölçüde olsun önleyebilmek istemiştir; fakat, iktidar partileri, Meclis Başkanının bu demokratik yaklaşımını, işlerine gelmediği için, anlamazlıktan gelmekte, Meclis Başkanının oluşturduğu partilerarası komisyonu etkisiz ve işlevsiz duruma getirmek istemektedirler.

Eğer önerilerimiz Genel Kurulda kabul görmezse, Türkiye, demokratik bir radyo-televizyon düzenlemesine, maalesef bu Anayasa değişikliğinden sonra da kavuşamamış olacaktır.

Yüce Meclise saygılar sunarım (DSP, ANAP, RP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ecevit.

Pek muhterem milletvekilleri, kanun teklifinin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi teklifin maddelerine geçilmesi oylarınıza sunulacaktır.

Oylama, Anayasanın 175 inci maddesi gereğince gizli olarak yapılacaktır.

Maddelere geçilmesinin kabulü için, Anayasanın öngördüğü üye tamsayısının beşte üçünün oyu, yani asgarî 270 oy aranacaktır; 270'in altında kabul oyu çıktığı takdirde, maddelere geçilmesi reddedilmiş olacaktır; dolayısıyla teklif reddedilmiş olacaktır.

Gizli oylamanın ne şekilde yapılacağını arz ediyorum...

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Sayın Başkan, karar yetersayısı kadar iştirak olmazsa ne olacak?

BAŞKAN — Efendim, o nazarı dikkate alınacak, oylar zaten sayılıyor...

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Hayır, iştirak olmazsa, yine reddedilmiş mi sayılacak?

BAŞKAN — Hayır, karar yetersayısı olmazsa tekrarlanır.

Gizli oylamanın ne şekilde yapılacağını arz ediyorum : Başkanlık kürsüsünün önüne, yani hatip kürsüsünün altına iki ayrı kutu konulacaktır. Bunlardan bir tanesi oy kutusu olarak kullanılacaktır. Her milletvekiline beyaz, yeşil ve kırmızı renkte üç yuvarlak birlikte verilecektir. bunlardan oy olarak kullanılacak yuvarlak, oy kutusuna atılacak -esas oy kutusuna atılacak diğer iki yuvarlak ise -yani kullanılmamış olan, oy olarak düşünülmeyen- yandaki kutuya bırakılacaktır.

İki Sayın Kâtip Üye Başkanlık kürsüsünün sağ tarafındaki komisyon sıralarında yer alacaktır. Üyelerden biri adı okunan sayın milletvekiline gizli oy için kullanılacak yuvarlakları verecek, diğer üye ise yoklama cetveline işaret koyacaktır.

Oyunu kullanacak sayın üye, Kâtip Üyelerden, beyaz yeşil ve kırmızı yuvarlakları aldıktan sonra, oy olarak kullanacağı yuvarlağı, biraz önce tekrarladığım gibi, kürsü önüne konulan oy kutusuna atacaktır; diğer iki yuvarlağı ise, oy kutusunun yanındaki kutuya bırakacaktır.

Anlaşılmayan bir husus var mı? (ANAP ve RP sıralarından “yeni gelen arkadaşlarımız var, bir daha tekrar edin” sesleri)

Tekrar ediyorum : Bu yuvarlakların üçü bir arada bir sayın milletvekiline verilecek, bunun bir tanesi ilk konulacak kutuya oy olarak atılacak, diğer ikisi -affedersiniz, tabirimi mazur görün- bitişikteki kutuya, iskarta, yani kullanılmayan oy olarak bırakılacaktır.

İsmi okunmayan sayın milletvekilinin, görevli arkadaşların yanına gelip, oy kullanmak için ısrarda bulunmamasını rica edeceğim.

Biraz önce Sayın Sungurlu'nun sorduğu suale cevap vermek istiyorum : Karar yetersayısı veyahut da toplantı yetersayısı bulunmadığı takdirde oylama tekrarlanacaktır.

ULAŞTIRMA BAKANI YAŞAR TOPÇU (Sinop) — Sayın başkan....

BAŞKAN — Buyurun Sayın Topçu.

ULAŞTIRMA BAKANI YAŞAR TOPÇU (Sinop) — Sayın Başkanım, oylamada bir yanlışlık olmaması için acaba şöyle izah etmeniz mümkün mü : Beyaz kabul oyudur; diğerlerini ıskartaya atacaksınız; kırmızı, ret oyudur, diğerlerini ıskartaya atacaksınız" şeklinde. Lütfen onu bir kere daha ikaz eder misiniz..

BAŞKAN — Beyaz kabul, yeşil çekinse, kırmızı ise ret oyu olarak kullanılacaktır.

Oylamaya Adana İlinden başlıyoruz.

(Oyların toplanmasına başlandı)

Ali Uyar...

Mustafa Fikri Çobaner...

İ. MELİH GÖKÇEK (Ankara) — Sayın Başkan, kulislerdeki dahili yayın yapan televizyonlardan, kim ne oy kullanıyorsa, direkt olarak görüyoruz; yani, gizli oylama değil, şeffaf oylama!..

BAŞKAN — İlgililer, oy kullanılan yeri çekmeyin!

Oylamaya devam ediyoruz.

(Oyların toplanmasına devam edildi)

BAŞKAN — Oyunu kullanmayan sayın milletvekili var mı?

Oyunu kullanmayan sayın milletvekilleri lütfen oylarını kullansınlar efendim.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) — Sayın Başkan, olmayanların yerine sayın bakanların oy kullanması...

BAŞKAN — Olmayan bakanların yerine yalnız bakanlar oy kullanabilirler; bakanlar mevcut olmayan bakanlardan kimin yerine oy kullanacağını ifade ederek ve kaydettirerek oylarını kullanabilirler efendim.

OĞUZHAN ASILTÜRK (Malatya) — Sayın Başkan, Anayasa değişikliğinde olmaz efendim.

BAŞKAN — Oluyormuş efendim, bilhassa sordum; Anayasa değişikliklerinde oluyormuş. İstirham ederim... Bu hususu dikkatle sordum; oluyormuş efendim; yani, geçen seferki değişiklikle 1988'de de aynı uygulama yapılmış.

Sayın bakanların, kimin yerine oy kullandıklarını orada işaret ettirmeleri gerekiyor.

Sayın milletvekilleri, oy kutusuna birden fazla yuvarlak atıldığı takdirde, bu fazlalıklar, beyaz oy sayısını etkilemiyor; çünkü, yanlışlıkla bazı sayın üyeler ellerinden kaçırabilirler; fakat, beyaz oy, her milletvekiline 1 tane verildiği için, fazlalıklar beyaz oy sayısını etkilemiyor. Arz ederim.

OĞUZHAN ASILTÜRK (Malatya) — Peki, oyu kırmızı veya yeşil renkli ise, bir de beyaz oy kullanmış ise ne olacak?

BAŞKAN — Menfi bakımdan... Anayasa değişikliğinde mühim olan beyaz oy.

OĞUZHAN ASILTÜRK (Malatya) — Kırmızı oy veren insan, yanlışlıkla elinden beyazı düşürürse ne olacak?

BAŞKAN — Onu söyler; değiştiririz.

Oyunu kullanmayan sayın üye var mı? Yok.

Oy kutuları kaldırılınsın.

(Oyların ayırımı yapıldı)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, oylamanın neticesini bildiriyorum!

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü maddesinin değiştirilmesine Dair Kanun Teklifinin maddelerine geçilmesine ilişkin gizli oylama sonucu :

Oy sayısı : 338

Kabul : 280

Ret : 57

Çekinser : 1

Böylece, maddelere geçilmesi kabul edilmiştir. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar)

1 inci maddeyi okutmazdan önce, görüşmelere 5 dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati : 18.29

— — — — — ○ — — — — —

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 18.49

BAŞKAN : Başkanvekili Yıldırım Avcı**KÂTİP ÜYELER : Ali Günaydın (Konya), Feridun Pehlivan (Bursa)**

BAŞKAN — Türkiye büyük Millet Meclisinin 91 inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Müzakerelere kaldığımız yerden devam edeceğiz.

V. — ÖNERİLER (Devam)**A) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ (Devam)**

2. — *Görüşmelere, 15 Nisan 1993 Perşembe günkü birleşimde, kalınan yerden devam etmek üzere, ara verilmesine ilişkin Danışma Kurulu önerisi*

BAŞKAN — Bir Danışma Kurulu önerisi vardır; okutup oylarınıza sunacağım :

Danışma Kurulu Önerisi

No. : 80

Tarihi : 14.4.1993

Oturumun kapatılması ve görüşmelere 15 Nisan günü kaldığımız yerden devamı Genel Kurulun onayına arz olunur.

Fehmi Işıklar

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı V.

Güneş Müftüoğlu

Ülkü Güney

Aydın Güven Gürkan

DYP Grubu Başkanvekili

ANAP Grubu Başkanvekili

SHP Grubu Başkanvekili

Şevket Kazan

Ali Dinçer

RP Grubu Başkanvekil

CHP Grubu Başkanvekili

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanun tasarısı ve tekliflerini görüşmek için 15 Nisan 1993 Perşembe günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 18.51

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 306)

Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Adana Milletvekili Bekir Sami Dağ ve Bursa Milletvekili Turhan Tayan ile Sosyal Demokrat Halkçı Parti Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Ercan Karakaş ve 181 Arkadaşının 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67 nci, 68 inci, 69 uncu, 76 ncı ve 133 üncü Maddelerinin Değiştirilmesi ile İlgili Kanun Teklifi; Rize Milletvekili Mesut Yılmaz ile Konya Milletvekili Necmettin Erbakan ve 155 Arkadaşının 7.11.1982 Tarih ve 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67 nci Maddesinin Değişik 3 üncü Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkındaki Kanun Teklifi; Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Adana Milletvekili Bekir Sami Dağ ve Bursa Milletvekili Turhan Tayan ile Sosyal Demokrat Halkçı Parti Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Ercan Karakaş ve 179 Arkadaşının 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü Maddesinin Değiştirilmesi ile İlgili Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/119, 2/541, 2/542)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67 nci, 68 inci, 69 uncu, 76 ncı ve 133 üncü maddelerinin değiştirilmesi ile ilgili kanun teklifimiz gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla.

Bekir Sami Dağ

Doğru Yol Partisi

Grup Başkanvekili

Turhan Tayan

Doğru Yol Partisi

Grup Başkanvekili

Ercan Karakaş

Sosyal Demokrat Halkçı Parti

Grup Başkanvekili

Uğur Aksöz
Adana
Veli Andaç Durak
Adana
Mustafa Küpeli
Adana
Ahmet Şanal
Adana
Turgut Tekin
Adana
Ethem Keleşçi
Aydın
Cemil Erhan
Ağrı
Orhan Kilercioğlu
Ankara
Sait Kemal Mimaroğlu
Ankara
Veysel Atasoy
Antalya
Hayri Doğan
Antalya
Ali Karataş
Antalya
Hasan Ekinci
Artvin
Nahit Mentеше
Aydın
A. Baki Ataç
Balıkesir
Ekrem Ceyhun
Balıkesir
Mehmet Cemal Öztaylan
Balıkesir
Sami Sözat
Balıkesir
Haydar Baylaz
Bingöl
Tevfik Türesin
Bolu
Ahmet Sayın
Burdur

M. Halit Dağlı
Adana
M. Selahattin Kılıç
Adana
Ali Yalçın Ögütcan
Adana
Orhan Şendağ
Adana
İsmet Attila
Aydın
Abdullah Ulutürk
Aydın
Bilal Güngör
Ankara
İrfan Köksalan
Ankara
A. Baki Tuğ
Ankara
Adil Aydın
Antalya
Gökberk Ergenekon
Antalya
Hasan Namal
Antalya
Ali Rıza Gönül
Aydın
İsmet Sezgin
Aydın
Hüseyin Balyalı
Balıkesir
Ömer Lütfü Coşkun
Balıkesir
Melih Pabuççuoğlu
Balıkesir
Bahattin Şeker
Bilecik
Nazmi Çiloğlu
Bolu
Mustafa Çiloğlu
Burdur
Fethi Akkoç
Bursa

Şükrü Erdem

Bursa

Kadir Güçlü

Bursa

Süleyman Ayhan

Çanakkale

A. Hamdi Üçpınarlar

Çanakkale

Nevzat Ayaz

Çankırı

Mehmet Gözlükaya

Denizli

Mehmet Salim Ensarioğlu

Diyarbakır

Ahmet Küçük

Elazığ

A. Melik Fırat

Erzurum

İbrahim Yaşar Dedelek

Eskişehir

Mehmet Batalı

Gaziantep

Hannan Özüberk

Gaziantep

Abdullah Kınalı

Hatay

Nurettin Tokdemir

Hatay

A. Aykon Doğan

Isparta

Fevzi Arıcı

İçel

Asım Kaleli

İçel

Yıldırım Aktuna

İstanbul

Yıldırım Avcı

İzmir

Ersin Faralyalı

İzmir

Rıfat Serdaroglu

İzmir

B. Mehmet Gazioğlu

Bursa

Yılmaz Ovalı

Bursa

Nevfel Şahin

Çanakkale

Rahmi Özer

Çanakkale

Arslan Adnan Türkoğlu

Çorum

Nabi Sabuncu

Denizli

Şerif Ercan

Edirne

Ali Rıza Septioğlu

Elazığ

İsmail Köse

Erzurum

M. Fevzi Yalçın

Eskişehir

Mehmet Özkaya

Gaziantep

Mustafa Zeydan

Hakkâri

Bestami Teke

Hatay

Mustafa Fikri Çobaner

Isparta

Ertekin Durutürk

Isparta

Ahmet Bilyeli

İçel

Ali Su

İçel

B. Doğançan Akyürek

İstanbul

Nevzat Çobanoğlu

İzmir

Mehmet Özkan

İzmir

Erkut Şenbaş

İzmir

Erkut Şenbaş
İzmir
M. Sabri Güner
Kars
H. İbrahim Artvinli
Kocaeli
Alaettin Kurt
Kocaeli
Ali Günaydın
Konya
Ömer Şeker
Konya
H. Cavit Erdemir
Kütahya
Ümit Canuyar
Manisa
Akın Gönen
Manisa
Cengiz Üretmen
Manisa
İrfettin Akar
Muğla
Latif Sakıcı
Muğla
İbrahim Arisoy
Niğde
Rıfat Yüzbaşıoğlu
Niğde
Nevzat Ercan
Sakarya
Ahmet Neidim
Sakarya
Cemal Alişan
Samsun
İrfan Demiralp
Samsun
İhsan Saraçlar
Samsun
Muhtar Mahramlı
Tekirdağ
Hasan Peker
Tekirdağ

Selahattin Karademir
Kahramanmaraş
Münif İslamoğlu
Kastamonu
İsmail Kalkandelen
Kocaeli
Hasan Aşar
Konya
Osman Özbek
Konya
Vefa Tanır
Konya
Rıza Akçalı
Manisa
Tevfik Diker
Manisa
Sümer Oral
Manisa
Yahya Uslu
Manisa
Muzaffar İlhan
Muğla
Osman Seyfi
Nevşehir
Doğan Baran
Niğde
Hasan Kılıç
Ordu
Mehmet Gölhan
Sakarya
İlyas Aktaş
Samsun
Mehmet Çebi
Samsun
Ali Eser
Samsun
Kadir Bozkurt
Sinop
Fethiye Özver
Tekirdağ
Necmettin Cevheri
Şanlıurfa

F. Aydın Mirkelam
Şanlıurfa
Mustafa Kaçmaz
Van
Adnan Akın
Zonguldak
Necdet Yazıcı
Zonguldak
Mahmut Öztürk
Aksaray
Hacı Filiz
Kırıkkale
Muhammet Kaymak
Adana
Celal Kürkoğlu
Adıyaman
Cemalettin Gürbüz
Amasya
Salman Kaya
Ankara
Mehmet Seyfi Oktay
Ankara
Mehmet Adnan Ekmen
Batman
Cemal Şahin
Çorum
Salih Sümer
Diyarbakır
Ali İbrahim Tutu
Erzincan
Mustafa Yılmaz
Gaziantep
Nihat Matkap
Hatay
Durmuş Fikri Sağlar
İçel
Ercan Karakaş
İstanbul
Halil Çulhaoğlu
İzmir
Atilla Mutman
İzmir

Abdurrezzak Yavuz
Şanlıurfa
Nadir Kartal
Van
Ali Uzun
Zonguldak
Halil Demir
Aksaray
M. Sadık Avundukluoğlu
Kırıkkale
Abdurrahman Ünlü
Kırıkkale
Timuçin Savaş
Adana
Abuzer Tanrıverdi
Adıyaman
Mehmet Tahir Köse
Amasya
Mehmet Kerimoğlu
Ankara
O. Mümtaz Soysal
Ankara
Abdülkerim Zilan
Batman
Mehmet Kahraman
Diyarbakır
Mustafa Kul
Erzincan
Abdulkadir Ateş
Gaziantep
Mehmet Dönen
Hatay
Ali Uyar
Hatay
İbrahim Gürsoy
İstanbul
Mehmet Moğultay
İstanbul
Erdal İnönü
İzmir
Mehmet Alp
Kars

Sabri Yavuz
Kırşehir
Mustafa Yılmaz
Malatya
Mehmet Gülceğün
Mardin
Mehmet Erdal Koyuncu
Siirt
Azimet Köylüoğlu
Sivas
Şahin Ulusoy
Tokat
Vahdet Sinan Yerlikaya
Tunceli
Ender Karagül
Uşak

Hilmi Yükselen
Kırşehir
Muzaffer Arıkan
Mardin
Erman Şahin
Muğla
Ziya Halis
Sivas
Güler İleri
Tokat
Kamer Genç
Tunceli
Fahri Gündüz
Uşak
Ural Köklü
Uşak

GENEL GEREKÇE

2709 Sayılı T.C. Anayasası 1982 yılında yürürlüğe girmiş ve 10 yıla varan bir uygulama geçirmiş bulunmaktadır.

Bu uygulama döneminde ortaya çıkan ve gerek dünyadaki ve gerekse ülkemizdeki demokratik değişimlere cevap vermekte yetersiz kalan kuralların değiştirilmesi bir zorunluk olarak ortaya çıkmış bulunmaktadır. Zira statik yapıya sahip olan bir kısım yasa kuralları, hayatın dinamizmine cevap vermekte zorlanmışlar ve hatta değişimler yasaların önüne geçmişlerdir.

Bunun sonucu olarak katılımcı, çoğulcu demokrasinin gerçekleşmesi ve millî iradenin tam anlamıyla parlamentoya yansımaları sağlamak ve çağın demokratik ölçü ve tercihlerine cevap verebilmek amacıyla Anayasanın bazı hükümlerinde süratle değişiklik yapılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Anayasanın tümüne yönelik çalışmalar devam etmekle birlikte bunun zaman alabileceği gözönünde tutularak öncelik ve ivedilik taşıyan konuların gündeme getirilmesi bir mecburiyet halini almıştır.

Bu cümleden olarak Anayasanın “demokratik siyasî hayatın vazgeçilmez unsurları” olarak kabul edilen siyasî partilerin daha demokratik bir yapıya kavuşturulmaları ve toplumun dinamik ve topluma yön veren unsurları olan bu kuruluşların çalışmalarını daha rahat bir ortamda yürütebilmeleri amacıyla Anayasanın bazı maddelerinde kısa sürede değişiklik yapılabilmesine ilişkin olarak bu teklif hazırlanmıştır.

Diğer taraftan Radyo ve Televizyon istasyonlarının Devlet eli ile kurulacağı ve yönetimlerinin kamu tüzelkişiliği biçiminde düzenleneceği şeklindeki Anayasa kuralı, “değişimlerin” gerisinde kaldığı için fiilen uygulanamaz hale gelmiştir.

Gelişen teknoloji bu alanı düzenleyen Anayasa hükmünü aşarak yurt dışında yayın yapan televizyon istasyonlarının kural tanımaz ve yaygın şekilde faaliyetlerine imkân verir hale gelmiştir.

Radyo ve Televizyon alanında Devlet tekelini korumak, çağın geldiği demokratik seviyede artık düşünce özgürlüğünün tarifi dışında kalmaktadır.

Yazılı basında olduğu gibi radyo ve televizyon alanında da çok sesliliğe geçmek zorunlu hale gelmiştir.

Bu nedenle Anayasanın 133 üncü maddesinin yeniden düzenlenmesi bir zorunluk olarak ortaya çıkmıştır.

Ülkemizde bu alanda ortaya çıkan fiilî durum dikkate alınırca bu zorunluluğun ne kadar acil olduğu da görülecektir.

Bu teklif kanunlaştığı takdirde katılımcı ve çoğulcu demokrasi, halkın istekleri doğrultusunda daha sağlıklı bir şekilde gerçekleşecek ve demokratik kuruluşlar kamuoyunun gerçeklere dayalı şekilde oluşmasında ve millî iradenin belirlenmesinde daha etkili olabileceklerdir.

MADDE GEREKÇELERİ

67 nci maddede yapılan düzenleme ile nüfusumuzun büyük bir kısmını gençlerin oluşturmaları ve yasalarımızın 18 yaşını dolduranlara, medenî hakları kullanma ehliyetini bahşetmesi, seçme ve halkoylamasına katılmanın da medenî hakları kullanmanın bir parçası olması sebebiyle 18 yaşını dolduran her Türk vatandaşına seçme ve halkoylamasına katılma hakkına sahip olma imkânını vermektedir.

Diğer yandan eklenen son fıkra ile, seçim kanunlarının partilerin parlamentoda temsil edilmelerinde adalet ve bu temsile dayanılarak oluşturulacak yürütme organında istikrar sağlayacak tarzda yapılması ve bu ilkelerin demokratik ölçülere uygun bir denge içinde bağdaştıracak biçimde düzenlenmesi esasları getirilerek bu kanunların yapılmasında yasama organına belli hedefler verilmektedir.

68 inci madde ile siyasî partilere üye olma yaşı 21'den 18'e indirilmektedir.

Katılımcı ve çoğulcu demokrasinin oluşmasına imkân vermek amacıyla siyasî partilerin kadın kolu, gençlik kolu gibi yan kuruluşları kurabilmeleri mümkün hale getirilmekte, yurt dışında temsilcilik açmalarına imkân verilmektedir. T.C.K. 141, 142 ve 163 üncü maddelerinde gelinen nokta nazara alınarak Anayasa da ona göre düzenleme yapılması yoluna gidilmiştir.

Demokratik ilkeler, milletin birlik ve bütünlüğü, ülkenin bölünmezliği, partilerin eylem ve propagandalarında dikkate almaya mecbur oldukları sınırlar olarak belirlenmiştir.

Kamu görevlilerinin siyasî partilerle ilişkilerinin ve keza siyasî partilere yeterli düzeyde ve hakça yapılacak malî yardımın kanunla düzenlenmesi esası getirilmiştir.

69 uncu maddede siyasî partilerin kendi siyasetlerini yürütmek ve güçlendirmek amacıyla, dernekler, sendikalar, vakıflar, kooperatifler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve bunların üst kuruluşları ile siyasî ilişki ve işbirliği içinde bulunmaları ile ilgili yasaklar Anayasadan çıkarılmaktadır. Esasen uygulamada da bu yasakların sonuçsuz kaldığı görülmektedir.

Kapatılan partilerin kurucuları ve yöneticileri ve mensupları ile ilgili olarak sorumluluğun şahsiliği esasına göre yeni düzenlemeye gidilmiştir.

76 ncı madde ile 30 olan Milletvekili seçilme yaşı, nüfusumuzun çoğunluğunu gençlerin oluşturduğu dikkate alınarak onların millet iradesinin temsili imkânlarına kavuşmalarını sağlamak ve siyasî kadroları gençleştirmek amacıyla 25 yaşa indirilmektedir.

Daha katılımcı ve çoğulcu demokrasinin oluşmasını ve bu istikamette gelişmesini sağlamak ve Türkçe'nin Devlet dili oluşumu bir kez daha vurgulamak için, Milletvekili seçilmeye aranan en az ilköğül mezunu olma şartı "Türkçe okuma yazma bilme" olarak değiştirilmekte ve seçilmeyi engelleyen cezai hükümler yeniden belirlenmektedir.

Anayasa Silahlı Kuvvetler mensupları ile işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlilerinin adaylıkları düzenlenmektedir.

133 üncü madde değişikliği ile Radyo Televizyon yayınlarında Devlet tekeli genel gerekçe-deki sebeplerle kaldırılmaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

7.11.1982 tarih ve 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67 nci Maddesinin Değişik 3 üncü Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkındaki Kanun Teklifimiz ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla.

Mesut Yılmaz

Rize

Alpaslan Türkeş

Yozgat

Oğuzhan Asiltürk

Malatya

Prof. Dr. Necmettin Erbakan

Konya

Mustafa Kalemli

Kütahya

Ülkü Güney

Bayburt

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı : 306)

Lutfullah Kayalar
Yozgat
Yücel Seçkiner
Ankara
H. Hüsamettin Özkan
İstanbul
Leyla Yeniay Köseoğlu
İstanbul
Ersin Taranoğlu
Sakarya
İsmail Sancak
İstanbul
Yusuf Pamuk
İstanbul
Melih Gökçek
Ankara
Şükrü Yürür
Ordu
H. Bâsri Eler
Edirne
İbrahim Halil Çelik
Şanlıurfa
Mustafa Parlak
Rize
İsmail Coşar
Çankırı
Nevzat Özer
Muğla
Lütfi Doğan
Gümüşhane
Fethullah Erbaş
Van
Hüsnü Doğan
İstanbul
Hüseyin Özalp
Samsun
Mustafa Balcılar
Eskişehir
M. Ateş Amiklioğlu
Çorum
Fecri Alpaslan
Ağrı
Hasan Korkmazcan
Denizli

Şevket Kazan
Kocaeli
Bülent Akarcalı
İstanbul
Yasin Hatiboğlu
Çorum
Dr. İmren Aykut
İstanbul
İbrahim Özdemir
İstanbul
Kâzım Ataoğlu
Bingöl
Adem Yıldız
Samsun
Selçuk Maruflu
İstanbul
Gaffar Yakın
Afyon
Mahmut Orhon
Yozgat
Şadan Tuzcu
İstanbul
Ahmet Dökülmez
Kahramanmaraş
Burhan Kara
Giresun
Ahmet Cemil Tunç
Elazığ
Mustafa Baş
İstanbul
Cenap Gülpınar
Şanlıurfa
Hasan Dikici
Kahramanmaraş
Mehmet Sevigen
İstanbul
Seyit Eyyupoğlu
Şanlıurfa
E. Safder Gaydalı
Bitlis
Ahmet Kabil
Rize
Hasan Akyol
Bartın

Murat Başesgioğlu

Kastamonu

Cavit Kavak

İstanbul

Bahattin Yücel

İstanbul

Işın Çelebi

İzmir

H. Orhan Ergüder

İstanbul

Gürol Soylu

İstanbul

Metin Emiroğlu

Malatya

H. İbrahim Özsoy

Afyon

Refik Arslan

Kastamonu

Cengiz Bulut

İzmir

Melike Tugay Hasefe

İstanbul

Suha Tanık

İzmir

Halil Şıvgın

Ankara

Mehmet Sağdıç

Ankara

Cemal Özbilen

Kırklareli

Kâmrân İnan

Bitlis

Mümin Gençoğlu

Bursa

Avni Akyol

Bolu

Emin Kul

İstanbul

Yaşar Erbaz

Yozgat

Mehmet Keçeciler

Konya

Güneş Taner

İstanbul

Nabi Poyraz

Ordu

Elaettin Elmas

İstanbul

Ekrem Pakdemirli

Manisa

Hamdi Eriş

Ankara

Naci Ekşi

İstanbul

Faruk Saydam

Manisa

Gurhan Çelebican

İstanbul

A. Kemal Başaran

Trabzon

Abbas İnceayan

Bolu

Kaya Erdem

İzmir

Şadi Pehlivanoğlu

Ordu

İlhan Kaya

İzmir

Mehmet Nedim Budak

Ankara

Yüksel Yalova

Aydın

Yaşar Eryılmaz

Ağrı

Hüsameddin Örüç

Bursa

Cengiz Altinkaya

Aydın

Bülent Atasayan

Kocaeli

Adnan Kahveci

İstanbul

Yusuf Namoğlu

İstanbul

Safa Giray

İstanbul

Osman Ceylan

İstanbul

Rauf Ertekin
Kütahya
Eyüp Aşık
Trabzon
Fahrettin Kurt
Trabzon
Feyzi İşbaşaran
İstanbul
Zeki Ergezen
Bitlis
Prof Dr. Mustafa Ünal
Konya
Cevat Ayhan
Sakarya
Bahaddin Elçi
Bayburt
Esat Bütün
Kahramanmaraş
Ahmet Özdemir
Tokat
Muhsin Yazıcıoğlu
Sivas
Mustafa Dağcı
Kayseri
Oktay Öztürk
Erzurum
Musa Demirci
Sivas
Zeki Ünal
Karaman
Kemalettin Gökteş
Trabzon
Hüsamettin Korkutata
Bingöl
Ahmet Arıkan
Sivas
Esat Canan
Hakkari
Halit Dumankaya
İstanbul
Dr. Şerif Bedirhanoglu
Van
Ahmet Derin
Kütahya
Türkiye Büyük Millet Meclisi

Yusuf Bozkurt Özal
Malatya
Rasim Zaimoğlu
Giresun
Abdulilah Fırat
Erzurum
Şinasi Yavuz
Erzurum
Prof. Dr. Tunca Toskay
İstanbul
Ahmet Remzi Hatip
Konya
S. Osman Sevimli
Karaman
Saffet Topaktaş
Kahramanmaraş
Ökkeş Şendiller
Kahramanmaraş
Tuncay Şekercioğlu
Elazığ
Musa Eraracı
Konya
Abit Kıvrak
Konya
Sabri Öztürk
İstanbul
Mukadder Başeğmez
İstanbul
Timur Demir
İzmir
Hasan Çakır
Antalya
Ömer Faruk Ekinci
Ankara
Salih Ergün
İstanbul
Cem Kozlu
İstanbul
Muharrem Şemsek
Çorum
Recep Kırış
Kahramanmaraş
Erdal Kesebir
Edirne
(S. Sayısı : 306)

Engin Güner
İstanbul
Münir Doğan
Malatya
Abdullah Gül
Kayseri
Salih Kapusuz
Kayseri
Dr. Ahmet Feyzi İnceöz
Tokat
Dr. Ergun Özdemir
Giresun
Muzaffer Arıcı
Denizli
Mustafa Kılıçaslan
Sakarya
İlker Tuncay
Çankırı

Feridun Pehlivan
Bursa
Mehmet Gedik
Bursa
Osman Develioğlu
Kayseri
Dr. Seyfi Şahin
Kayseri
Cemal Tercan
İzmir
İşlay Saygın
İzmir
Süleyman Hatinoğlu
Artvin
M. Bahri Kibar
Ordu
Rıza Müftüoğlu
Erzurum

İbrahim Kumaş
Tokat

GEREKÇE

Demokratik hayatımızın vazgeçilmez unsurlarından olan siyasî partilerimizi daha dinamik ve çağdaş yapıya kavuşturmak amacıyla bir takım yeni düzenlemeler yapılması zorunluluk halini almıştır. Bunlardan en önemlisi 18 yaşını idrak etmiş gençlerimize Kanunen tanınmış olan sorumluluğa paralel olarak oy kullanma yaşının da 18 olarak belirlenmesinin doğru olacağı inancındayız.

Teklifimiz bu amaçla hazırlanmıştır.

**RİZE MİLLETVEKİLİ MESUT YILMAZ, KONYA MİLLETVEKİLİ NECMETTİN
ERBAKAN VE 155 ARKADAŞININ TEKLİFİ**

**7.11.1982 Tarih ve 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67 nci Maddesinin Değişik
3 üncü Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi**

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67 nci maddesinin değişik 3 üncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Seçimlerin ve Halkoylamasının yapıldığı yılda, 18 yaşını dolduran her Türk vatandaşı seçme ve halkoylamasına katılma hakkına sahiptir.”

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü maddesinin değiştirilmesi ile ilgili kanun teklifimiz gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla.

Bekir Sami Daçe
Doğru Yol Partisi
Grup Başkanvekili

Turhan Tayan
Doğru Yol Partisi
Grup Başkanvekili

Ercan Karakaş
Sosyaldemokrat Halkçı Parti
Grup Başkanvekili

Uğur Aksöz
Adana
Veli Andaç Durak
Adana
Mustafa Küpeli
Adana
Ahmet Şanal
Adana
Turgut Tekin
Adana
Ethem Kelekçi
Afyon
Cemil Erhan
Ağrı
Orhan Kilercioğlu
Ankara
Sait Kemal Mimaroglu
Ankara
Veysel Atasoy
Antalya
Hayri Doğan
Antalya
Ali Karataş
Antalya
Hasan Ekinci
Artvin
Nahit Menteşe
Aydın

M. Halit Dağlı
Adana
M. Selahattin Kılıç
Adana
Ali Yalçın Öğütcan
Adana
Orhan Şendağ
Adana
İsmet Attila
Afyon
Abdullah Ulutürk
Afyon
Bilal Güngör
Ankara
İrfan Köksalan
Ankara
A. Baki Tuğ
Ankara
Adil Aydın
Antalya
Gökberk Ergenekon
Antalya
Hasan Namal
Antalya
Ali Rıza Gönül
Aydın
İsmet Sezgin
Aydın

A. Baki Ataç
Balıkesir
Ekrem Ceyhun
Balıkesir
Mehmet Cemal Öztaylan
Balıkesir
Sami Sözat
Balıkesir
Nazmi Çiloğlu
Bolu
Mustafa Çiloğlu
Burdur
Fethi Akkoç
Bursa
B. Mehmet Gazioğlu
Bursa
Yılmaz Ovalı
Bursa
A. Hamdi Üçpınarlar
Çanakkale
Nevzat Ayaz
Çankırı
Mehmet Gözlükaya
Denizli
Mehmet Salim Ensarioğlu
Diyarbakır
Ahmet Külçükel
Elazığ
A. Melik Fırat
Erzurum
İbrahim Yaşar Dedelek
Eskişehir
Mehmet Batalı
Gaziantep
Hannan Özüberk
Gaziantep
Abdullah Kınalı
Hatay
Nurettin Tokdemir
Hatay
A. Aykon Doğan
Isparta

Hüseyin Balyalı
Balıkesir
Ömer Lütfü Coşkun
Balıkesir
Melih Pabuççuoğlu
Balıkesir
Bahattin Şeker
Bilecik
Tevfik Türesin
Bolu
Ahmet Sayın
Burdur
Şükrü Erdem
Bursa
Kadri Güçlü
Bursa
Neyfel Şahin
Çanakkale
Rahmi Özer
Çanakkale
Arslan Adnan Türkoğlu
Çorum
Nabi Sabuncu
Denizli
Şerif Ercan
Edirne
Ali Rıza Septioğlu
Elazığ
İsmail Köse
Erzurum
M. Fevzi Yalçın
Eskişehir
Mehmet Özkaya
Gaziantep
Mustafa Zeydan
Hakkâri
Bestami Teke
Hatay
Mustafa Fikri Çobaner
Isparta
Ertekin Durutürk
Isparta

Fevzi Arıcı
İçel
Asım Kaleli
İçel
Yıldırım Aktuna
İstanbul
Yıldırım Avcı
İzmir
Ersin Faralyalı
İzmir
Rıfat Serdaroglu
İzmir
Selahattin Karademir
Kahramanmaraş
Münif İslamoğlu
Kastamonu
İsmail Kalkandelen
Kocaeli
Hasan Afsar
Konya
Osman Özbek
Konya
Vefa Tanır
Konya
Rıza Akçalı
Manisa
Tevfik Diker
Manisa
Sümer Oral
Manisa
Yahya Uslu
Manisa
Muzaffer İlhan
Muğla
Osman Seyfi
Nevşehir
Doğan Baran
Niğde
Hasan Kılıç
Ordu

Mehmet Gölhan
Sakarya

Ahmet Bilyeli
İçel
Ali Su
İçel
B. Doğançan Akyürek
İstanbul
Nevzat Çobanoğlu
İzmir
Mehmet Özkan
İzmir
Erkut Şenbaş
İzmir
M. Sabri Güner
Kars
H. İbrahim Artvinli
Kocaeli
Alaettin Kurt
Kocaeli
Ali Gülnaydın
Konya
Ömer Şeker
Konya
H. Cavit Erdemir
Kütahya
Ümit Canuyar
Manisa
Akın Gönen
Manisa
Cengiz Üretmen
Manisa
İrfettin Akar
Muğla
Latif Sakıcı
Muğla
İbrahim Arısoy
Niğde
Rıfat Yüzbaşıoğlu
Niğde
Nevzat Ercan
Sakarya

Ahmet Neidim
Sakarya
Cemal Alişan
Samsun
İrfan Demiralp
Samsun
İhsan Saraçlar
Samsun
Muhtar Mahramlı
Tekirdağ
Hasan Peker
Tekirdağ
F. Aydın Mirkelam
Şanlıurfa
Mustafa Kaçmaz
Van
Adnan Akın
Zonguldak
Necdet Yazıcı
Zonguldak
Mahmut Öztürk
Aksaray
Hacı Filiz
Kırıkkale
Muhammet Kaymak
Adana
Celâl Kürkoğlu
Adıyaman
Cemalettin Gürbüz
Amasya
Salman Kaya
Ankara
Mehmet Seyfi Oktay
Ankara
Abdülkerim Zilan
Batman
Fehmi Işıklar
Diyarbakır
Salih Sülmer
Diyarbakır
Ali İbrahim Tutu
Erzincan

İlyas Aktaş
Samsun
Mehmet Çebi
Samsun
Ali Eser
Samsun
Kadir Bozkurt
Sinop
Fethiye Özver
Tekirdağ
Necmettin Cevheri
Şanlıurfa
Abdurrezzak Yavuz
Şanlıurfa
Nadir Kartal
Van
Ali Uzun
Zonguldak
Halil Demir
Aksaray
M. Sadık Avundukluoğlu
Kırıkkale
Abdurrahman Ünlü
Kırıkkale
Timurçin Savaş
Adana
Abuzer Tanrıverdi
Adıyaman
Mehmet Tahir Köse
Amasya
Mehmet Kerimoğlu
Ankara
Mehmet Adnan Ekmen
Batman
Cemal Şahin
Çorum
Mehmet Kahraman
Diyarbakır
Mustafa Kul
Erzincan
Abdulkadir Ateş
Gaziantep

Mustafa Yılmaz
Gaziantep
Nihat Matkap
Hatay
Durmuş Fikri Sağlar
İçel
Ercan Karakaş
İstanbul
Halil Çulhaoğlu
İzmir
Atilla Mutman
İzmir
Sabri Yavuz
Kırşehir
Mustafa Yılmaz
Malatya
Mehmet Gülceğin
Mardin
Mehmet Erdal Koyuncu
Siirt
Güler İleri
Tokat
Kamer Genç
Tunceli
Fahri Gündüz
Uşak

Ural Köklü
Uşak

Mehmet Dönen
Hatay
Ali Uyar
Hatay
İbrahim Gürsoy
İstanbul
Mehmet Moğultay
İstanbul
Erdal İnönü
İzmir
Mehmet Alp
Kars
Hilmi Yükselen
Kırşehir
Muzaffer Arıkan
Mardin
Erman Şahin
Muğla
Azimet Köylüoğlu
Sivas
Şahin Ulusoy
Tokat
Vahdet Sinan Yerlikaya
Tunceli
Ender Karagül
Uşak

GEREKÇE

2709 Sayılı T.C. Anayasası 1982 yılında yürürlüğe girmiş ve 10 yıla varan bir uygulama geçirmiş bulunmaktadır.

Bu uygulama döneminde ortaya çıkan ve gerek dünyadaki ve gerekse ülkemizdeki değişimlere cevap vermekte yetersiz kalan kuralların değiştirilmesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır. Zira statik yapıya sahip olan bir kısım yasal kurallar hayatın dinamizmine cevap vermekte zorlanmışlar ve hatta değişimler yasaların önüne geçmişlerdir.

Bunun en belirgin örneği ise iletişim alanında çağın ulaşmış olduğu ve yasal kuralları tamamen aşmış bulunan teknolojik gelişmelerdir.

Radyo ve Televizyon istasyonlarının devlet eli ile kurulacağı ve yönetimlerinin kamu tüzel kişiliği biçiminde düzenleneceğine ilişkin Anayasa kuralı fiilen uygulanamaz hale gelmiştir.

Gelişen teknoloji, bu alanı düzenleyen Anayasa hükmünü aşarak yurt dışında yayın yapan istasyonların yaygın şekilde faaliyetlerine imkân vermektedir.

Diğer yandan evrensel demokrasinin giderek kitle iletişim araçlarında çoğulculuk ve rekabet anlayışında ön verdiği gözlenmektedir.

Radyo ve Televizyon alanında devlet tekeleni korumak çağın geldiği demokratik seviyede artık düşünce özgürlüğünün tarifi dışında kalmaktadır.

Yazılı basında olduğu gibi, Radyo ve Televizyon alanında da çok sesliliğe geçmek zorunlu hale gelmiştir.

Bu nedenle Anayasanın 133 üncü maddesinin yeniden düzenlenmesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır.

Ülkemizde bu alanda ortaya çıkan fiili durum dikkate alınırca bu zorunluluğun ne kadar acil olduğu da görülecektir.

Bu düzenleme ile devlet tekeli kaldırılırken devlet gözetimi ilkesi getirilmektedir. Yayınların tarafsızlığı esas alınmış ayrıntılı düzenleme yasaya bırakılmıştır.

Bütün Radyo ve Televizyon istasyonlarının Anayasanın temel ilkesine, millet ve ülkenin birlik ve bütünlüğüne, bölünmezliğine, genel ahlaka aykırı yayın yapamayacakları temel ve tabii ilkeler olarak düşünülmüş ve aykırı davranışların yasalarda müeyyidesini bulacağı esası dikkate alınmıştır.

DOĞRU YOL PARTİSİ GRUP BAŞKANVEKİLLERİ ADANA MİLLETVEKİLİ BEKİR SAMİ DAÇE VE BURSA MİLLETVEKİLİ TURHAN TAYAN İLE SOSYALDEMOKRAT HALKÇI PARTİ GRUP BAŞKANVEKİLİ İSTANBUL MİLLETVEKİLİ ERCAN KARAKAŞ VE 179 ARKADAŞININ TEKLİFİ

2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü Maddesinin Değiştirilmesi ile İlgili Kanun Teklifi

MADDE 1. — 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“F) Radyo ve Televizyon Kuruluşları ve Kamuyla İlişkili Haber Ajansları :

Madde 133. — Radyo ve Televizyon istasyonları kurmak ve işletmek, yasa ile düzenlenecek şartlar çerçevesinde serbesttir.

Yasa, Radyo ve Televizyon yayınlarının kamu hizmeti anlayışına, anlatım özgürlüğüne, iletişimde çoğulculuk esasına ve Devletin Anayasada belirtilen temel ilkelerine uygun olarak yapılmasını düzenler, gerekli eşgüdüm ve gözetim kurumlarını kurar.

Devletin sahip olduğu Radyo ve Televizyon istasyonlarınınca yapılacak siyasî yayınların tarafsızlığı esastır.

Bu hüküm, Kamu İktisadî Teşebbüsü niteliği taşıyan veya devlet yahut diğer kamu tüzel kişilerinden malî yardım gören haber ajansları için de geçerlidir.”

MADDE 2. — Bu Yasa yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

12.2.1993

Esas No. : 2/119, 2/541, 2/542

Karar No. : 17

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınızca, Komisyonumuza 27.11.1992 tarihinde gönderilen, Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Bursa Milletvekili Turhan Tayan ve Adana Milletvekili Bekir Sami Daçe ile Sosyal Demokrat Halkçı Parti Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Ercan Karakaş ve 181 Arkadaşının; 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67 nci, 68 inci, 69 uncu, 76 ncı ve 133 üncü Maddelerinin Değiştirilmesi ile İlgili Kanun Teklifi, 27.11.1992 tarihinde gönderilen Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Bursa Milletvekili Turhan Tayan ve Adana Milletvekili Bekir Sami Daçe ile Sosyal Demokrat Halkçı Parti Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Ercan Karakaş ve 179 Arkadaşının; 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü Maddesinin Değiştirilmesi ile İlgili Kanun Teklifi ile 17.1.1992 tarihinde gönderilen Rize Milletvekili Mesut Yılmaz, Konya Milletvekili Necmettin Erbakan ve 155 Arkadaşının; 7.11.1992 Tarih ve 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67 nci Maddesinin Değişik 3 üncü Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi Komisyonumuzun 2-7 Aralık 1992 tarihli toplantısında Adalet Bakanı da bulunduğu halde incelenmiştir.

Komisyonumuz, Anayasanın tümüne yönelik çalışmalar devam ederken, bunun zaman alacağı görüşüyle öncelik ve ivedilik taşıyan konuların teklif olarak getirilmesini olumlu bulmuş, tekliflerin birleştirilerek görüşülmesini, diğer iki teklifle önerilen değişiklikleri de kapsayan

birinci teklifin görüşmelere esas alınmasını kararlaştırmış, tümü üzerindeki görüşmeler tamamlandıktan sonra maddelerine geçilmesini kabul etmiştir.

Teklifin 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Teklifin, 2'nci maddesi Anayasanın "Parti kurma, partilere girme ve partilerden çıkma"yı düzenleyen 68'nci maddesinin değiştirilmesini öngörmektedir. Komisyonumuz, siyasi partilere üye olma yaşının 21'den 18'e indirilmesini, katılımcı ve çoğulcu demokrasinin oluşmasına olanak sağlamak amacıyla siyasi partilerin kadın kolu, gençlik kolu gibi yan kuruluşlar kurabilmesini, yurt dışında temsilcilik açabilmesini, siyasi partilere yeterli düzeyde ve hakça mali yardımın kanunla düzenlenmesini olumlu bulmuş, ancak kamu görevlilerinin siyasi partilere üye olması, geçmiş tecrübeler ışığında eni-konu değerlendirilmiş ve yürürlükteki hükmün aynen korunmasının daha uygun olacağı kararlaştırılmış maddenin altıncı fıkrası bu şekilde değiştirilerek madde kabul edilmiştir.

Teklifin 3'üncü maddesi Anayasanın "siyasi partilerin uyacakları esasları" düzenleyen 69'uncu maddesinin değiştirilmesini öngörmektedir. Siyasi partilere bu madde ile getirilen kısıtlamaların kaldırılması Komisyonumuzca uygun görülmüştür. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının partileri denetleme ve çalışmalarını izleme hükmünü getiren birinci fıkranın yürürlükteki şeklinin daha anlaşılır olması görüşüyle mevcut fıkra birinci fıkra olarak kabul edilmiştir. İkinci fıkranın beşinci fıkra olarak metinde yer alması, maddenin düzenlenmesi açısından uygun görülmüştür. Altıncı fıkra ise siyasi partilerin yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, yabancı ülkelerdeki dernek, vakıf ve benzeri kuruluşlardan maddî yardım alamayacakları şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Teklifin 4'üncü maddesi Anayasanın "milletvekili seçilme yeterliliği"ni düzenleyen 76'ncı maddesini değiştirmektedir. Anayasanın 66'ncı maddesinde Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığının tarifinin yapıldığı gözüne alan Komisyonumuz birinci fıkrada yer alan "Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı"; ibaresini "Türk" olarak değiştirerek maddeyi kabul etmiştir.

Teklifin 5'nci maddesi, Anayasanın 133'üncü maddesini değiştirmektedir. Komisyonumuz, teklifin birinci ve ikinci fıkralarını aynen kabul etmiş, Devletçe kurulacak radyo ve televizyon kurumunun yayınlarının tarafsız olması yanında özerk bir kurum olması da uygun görülerek üçüncü fıkra buna göre düzenlenmiş ve son fıkrası da metinden çıkartılmıştır. Yapılan düzenlemeye uygun olarak maddenin başlığı da değiştirilmiştir.

Teklifin yürürlüğü düzenleyen 6'ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Ancak, 22.1.1993 tarihinde, İçtüzüğün 44'üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre verilen bir önerge ile, 2'nci madde ile düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 68'nci maddesinin altıncı fıkrasının ve 5'nci madde ile düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133'üncü maddesinin son fıkrasının yeniden görüşülmesi istenmiş, Komisyonumuzun 28.1.1993 tarihli toplantısında anılan maddeler yeniden görüşülmüştür.

68'inci maddenin altıncı fıkrasının, "Yükseköğretim elemanları" ile "öğrencileri" siyasi yaşam dışında bırakması sınırlayıcı bulunmuştur. Ancak, "Öğrenciler"den amaçlananın "yükseköğretim öğrencileri" olduğu gözüne alınarak "yükseköğretim öncesi öğrenciler" in siyasi partilere üye olamayacağı esası getirilmiştir. Yükseköğretim elemanlarının ve öğrencilerinin siyasi partilere üye olabilmelerine ilişkin esaslar ve sınırlamalar ile siyasi partilerin hangi organlarında ve nasıl görev alacaklarının kanunla düzenlenmesi kabul edilmiş ve bu düzenleme bir fıkra olarak 68'inci maddeye eklenmiştir.

133 üncü maddenin son fıkrası kapsamında “kamuyla ilişkili haber ajansları”nın çıkarılmasının bir boşluk yarattığı kabul edilmiş “kamuyla ilişkili haber ajansları” fıkrası metnine eklenmiş, bu düzenlemeye uygun olarak maddenin başlığı da değiştirilmiştir.

Daha sonra, 2.2.1993 tarihinde İçtüzüğü’nün 44 üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre verilen bir önerge ile de 4 üncü madde ile düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 76 ncı maddesinin ikinci fıkrasının başında yer alan “Türkçe okuma yazma bilmeyenler” ibaresinin değiştirilmesi istenmiştir.

Anılan önerge Komisyonumuzun 4.2.1993 tarihli toplantısında Gündeme alınmış, yapılan görüşmeler sonunda, okur yazar olmanın tespitinin tatbikatta kargaşa yaratacağı ve Anayasasının 3 üncü maddesi de gözönüne alınarak bu ibarenin yerine “En az ilkokul mezunu olmayanlar” ibaresinin konulması görüşünde birleşilerek 76 ncı madde bu değişiklikle kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığı saygı ile arz olunur.

Başkan
İhsan Saraçlar
Samsun

Sözcü
Uğur Aksöz
Adana
Üye
Coşkun Gökalp
Kırşehir
Üye
Yüksel Yalova
Aydın
(Muhalefîm)
Üye
Hasan Korkmazcan
Denizli
(Muhalefîm)
(4.2.1993 tarihli toplantıda bulunamadı)
Üye
Ali Oğuz
İstanbul
(Muhalefîm)
Üye
M. Sadık Avundukluoğlu
Kırıkkale
Üye
Mustafa Yılmaz
Malatya
(Karşı oy yazım eklidir.)
Üye
Osman Seyfi
Nevşehir

Başkanvekili
O. Mümtaz Soysal
Ankara
(4.2.1993 tarihli toplantıda bulunamadı.)
Kâtip
Cafer Sadık Keseroğlu
Sinop
Üye
Ahmet Şanal
Adana
Üye
Avni Akyol
Bolu
(Muhalefîm)
Üye
Mahmut Oltan Sungurlu
Gümüşhane
(Muhalefîm)
(4.2.1993 tarihli toplantıda bulunamadı)
Üye
İsmet Kaya Erdem
İzmir
(Muhalefîm)
Üye
Coşkun Kırca
İstanbul
(Çekinserim)
Üye
Yahya Uslu
Manisa
Üye
Nevzat Ercan
Sakarya

MUHALEFET AÇIKLAMASI

Anayasanın 68 inci maddesinde 29.1.1993 günü yapılan tekriri müzakere sonucunda kabul edilen değişikliğe katılmıyoruz.

Komisyonumuzun Anayasa değişikliklerini görüştüğü bir çok oturumda da ifade ettiğimiz gibi Anavatan Partisi Grubu kamuoyunda beliren ihtiyaca göre geçmiş dönemlerde de ortaya konulduğu gibi Anayasa değişikliğinin bir sistem bütünlüğü içinde ele alınmasını savunmaktadır. Geçtiğimiz yasama yılında bu amaçla bir partilerarası Anayasa değişikliği Komisyonu kurulmuştur. Ancak bu Komisyon iktidar gruplarının tutumları yüzünden Haziran 1992 den beri çalışmalarını sürdürememektedir. Bugün de aynı tarzda değişik kesimlerin ortaya çıkan görüşlerini yeniden değerlendirecek ve partilerarası mutabakatı sağlayacak bir çalışmaya ihtiyaç bulunmaktadır.

Nitekim Anayasanın 68 inci maddesinde bazı kamu görevlilerine siyasî partilere üye olma hakkı tanınırken kamu ile ilişkileri çok daha az olan kurum ve kuruluş yöneticilerinin siyasî partilere üye olmasını engelleyen hükümler mevzuatımızda sürdürülmektedir. Bunun Anayasanın temel hak ve özgürlükler konusundaki ilkeleriyle ne kadar ters düştüğü ortadadır. Çözüm genede Anayasayla ilgili değişikliklere perakende yaklaşımın terkedilmesi ve millî mutabakat yolunun açılmasından geçmektedir.

68 inci maddedeki değişiklik kendi içinde de tutarlı değildir : Yüksek Öğrenimle ilgili idarî görevler yaptığı gerekçesiyle YÖK üyelerinin siyasî partilere üye olmaları önlenmekte buna karşılık Akademik görevlerinin yanısıra kamu yönetimiyle ilgili yetkiler kullandıkları açık olan üniversite rektör ve dekanlarının üyeliğine imkân tanınmaktadır. Eğer kamu görevi yapmak ve kamusal yetki kullanmak siyasî partilere üye olamamanın kriteri ise üniversite bünyesindeki her türlü idarî kademede görev yapanları siyasî partilere üye yapmanın sakıncaları ortadadır. Bu aynı zamanda başka ölçülere göre belirlenmesi gereken üniversite içindeki yönetim kademelerinin siyasî partilerin çekişme alanına dönüştürülmesi gibi bünyeyi tahrip edici bir tehlike de taşımaktadır.

Ayrıca üniversite öğretim üyelerinin siyasî partilerin hangi kademelerinde görev yapabilecekleri konusundaki sınırlamalarında aynen 1961 Anayasasında olduğu gibi madde metnine konulması gereklidir. Anayasa tarafından verilen bir hakkın yaşayla sınırlandırılması doğru bir yol değildir. Esasen üniversitelerimizi siyasetin üst yapıları ile ve danışma organlarıyla temasa getirmek amacını taşıyan bir düzenlemenin parti çekişmelerini bilim kurumlarına taşınmasını önleyecek yol da bu sınırlamaların açıkça konulmasına bağlıdır. 10.2.1993

Avni Akyol
Bolu
Kaya Erdem
İzmir

Hasan Kormazcan
Denizli
Yüksel Yalova
Aydın

KARŞI OY YAZISI

Siyasal haklar, siyasal sürece bireylerin katılımını sağlayan haklardır. İnsan haklarının evrensel boyut kazandığı çağımızda, siyasal hakları “Seçme-seçilme hakkı” gibi dar bir çerçeve içinde tutmak giderek zorlaşmaktadır. Günümüzde siyasal hakların yaygınlığı demokratik bir rejimle yönetilip yönetilmemenin ölçütü olarak algılanmaktadır. O nedenle siyasal haklar ulusal ve uluslararası düzeyde temel ilgi odağı haline gelmiştir.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (Madde : 21), kişisel ve siyasal haklar sözleşmesi (Madde : 25) yönetime katılmayı ve ayırım gözetmeden kişisel ve siyasal haklardan herkesin eşit yararlanmasını öngörmektedir. 111 sayılı ILO sözleşmesi siyasal inanç temelinde ayırım yapılmasını yasaklamakta, 151 sayılı sözleşme ise kişisel ve siyasal haklardan nasıl yararlanılacağını dile getirmektedir.

Kamu çalışanlarının siyasal hakları ileri batı ülkelerinde oldukça gelişmiştir. Örneğin Fransa, İtalya, İsveç gibi ülkelerde kamu görevlilerine bir ideolojiyi benimseme ve bir siyasal partiye üye olma anlamında siyasal haklar en geniş biçimiyle tanınmış bulunmaktadır. Almanya ve İngiltere’nin de dahil olduğu bütün Avrupa Konseyi üyeleri ile ABD, Avustralya ve Fas’da kamu çalışanlarına siyasal partilere üye olma olanağı tanınmıştır.

Ülkemizde kamu görevlilerinin siyasal haklarına sınırlama konmuştur. Bu sınırlamalar nedeniyle işçi niteliği taşımayan kamu görevlileri, üniversite öğretim elemanları ile toplumun en dinamik gücü olan üniversite gençliği politika dışı tutulmuştur. Anılan kitleleri politikadan uzak tutmak katılımcı demokrasinin özüne aykırıdır.

Kaldı ki, Türkiye’de politize olmamış kamu çalışanı yok denecek kadar azdır. Yönetimde partizanlık yapıldığı savı gündemden hiç düşmemektedir. Siyasal nitelikli atama ve yükselme politikaları “kamu görevlilerini siyasal partilerin yandaşı, hatta seçimlerde aday durumuna getirmekte, seçimi kazanamayanlar yansız kamu görevlisi kimliği ile yönetime geri dönebilmekte”, çok önemli görevlere getirilebilmektedirler. Ayrıca, sayılan kitlelerin politikadan soyutlanması siyasal partilerin çağa uygun politikalar üretememesi, canlı ve atak olamamaları gibi bir sonuç da beraberinde getirmektedir.

Siyasal hakları konusunda çizilen çerçevenin darlığı ve gidişin yanlışlığı ortadadır. Çerçevenin genişletilmesi, yanlışlığın düzeltilmesi zorunludur. Bunun yolu kamu çalışanının “partizanlıktan kurtarılması ve partili” duruma getirilmesidir.

Anayasanın 68 inci maddesi Anayasa Komisyonunda tartışılmış, konuya ilişkin olarak tüm memurlar için siyasî partilere üye olma yasağı korunmuştur. Yalnızca “Yükseköğrenim elemanları ile yükseköğrenim öğrencilerinin siyasî partilere üye olabilmelerine ilişkin esaslar ve sınırlamalar ile siyasî partilerin hangi organlarında ve nasıl görev alabilecekleri kanunla düzenlenir” biçiminde bir değişikliği öngörmüştür.

Bu düzenleme üniversite öğretim elemanları ile yükseköğrenim öğrencilerinin parti üyeliği ve organlarda görev alabilmeleri için anayasal güvence getirmemektedir. Konu yasaya ve dolayısıyla siyasal iktidarın insafına terkedilmektedir.

Ayrıca genelde işçi niteliği taşımayan kamu çalışanları için siyasî partilere üye olma yasağı sürdürülerek “partizanlık” “partililiğe” tercih edilmektedir. Bu yaklaşım katılımcı demokrasinin özüne uygun düşmemekte, siyasal sürecin bütün aşamalarına memurların katılımını engellemektedir.

Anılan sakıncaları gidermek için büyükelçi, vali, subay, polis, yargıç ve savcı dışındaki kamu çalışanları ile yükseköğrenim öğrencilerinin siyasî partilere üyeliği Anayasa metninde kabul edilmeli, politik görüşünü görevine yansıtan memurlar için nasıl bir yaptırım uygulanacağı ya-
saya bırakılmalıdır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle komisyonumuzca benimsenen görüşe katılmıyorum.

Mustafa Yılmaz
Malatya

DOĞRU YOL PARTİSİ GRUP BAŞKANVEKİLLERİ ADANA MİLLETVEKİLİ BEKİR
SAMİ DAÇE VE BURSA MİLLETVEKİLİ TURHAN TAYAN İLE SOSYALDEMOKRAT
HALKÇI PARTİ GRUP BAŞKANVEKİLİ İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
ERCAN KARAKAŞ VE 181 ARKADAŞININ TEKLİFİ

2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67 nci, 68 inci, 69 uncu, 76 ncı ve 133 üncü
Maddelerinin Değiştirilmesi ile İlgili Kanun Teklifi

MADDE 1. — 2709 Sayılı T.C. Anayasasının 67 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

II. Seçme, seçilme ve siyasî faaliyette bulunma hakları

Madde 67. — Vatandaşlar, Kanunda gösterilen şartlara uygun olarak, seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasî parti içinde siyasî faaliyette bulunma ve halkoymasına katılma hakkına sahiptir.

Seçimler ve halkoyması serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. Ancak yurtdışında bulunan vatandaşların oy hakkından yararlanabilmeleri amacıyla kanunla özel düzenleme yapılabilir.

Onsekiz yaşını dolduran her Türk Vatandaşı seçme ve halkoymasına katılma hakkına sahiptir.

Bu hakların kullanılması kanunla düzenlenir.

Silah altında bulunan er ve erbaşlarla, askerî öğrenciler, ceza ve tevkifevlerinde bulunan tutuklular ve hükümlüler oy kullanamazlar.

Seçim sistemi, temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkelerini bağdaştıracak bir biçimde düzenlenir.

MADDE 2. — 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 68 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

III. Siyasî Partilerle İlgili Hükümler

A) Parti kurma, partilere girme ve partilerden çıkma

Madde 68. — Vatandaşlar, siyasî parti kurma ve usulüne göre partilere girme ve partilerden çıkma hakkına sahiptir. Parti üyesi olabilmek için onsekiz yaşını bitirmiş olmak şarttır.

Siyasî partiler, demokratik siyasî hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır.

Siyasî partiler önceden izin almadan kurulurlar ve Anayasa ilkeleri ve kanun hükümleri içerisinde faaliyetlerini sürdürürler.

Siyasî partilerin tüzük ve programları, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, millet egemenliğine, demokratik ve laik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz, herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamaz.

Siyasî partiler yurt dışında temsilcilik açabilirler.

Kamu görevlilerinin siyasî partilere üye olabilmelerine ilişkin sınırlamalar kanunla düzenlenir.

Siyasal partilere devlet yeterli düzeyde ve hakça malî yardım yapar. Bu yardım kanunla düzenlenir.

ANAYASA KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67 nci, 68 nci, 69 uncu, 76 ncı ve 133 üncü Maddelerinin Değiştirilmesi ile İlgili Kanun Teklifi

MADDE 1. — Teklifin 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 68 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

III. Siyasî partilerle ilgili hükümler

A) Parti kurma, partilere girme ve partilerden çıkma

Madde 68. — Vatandaşlar, siyasî parti kurma ve usulüne göre partilere girme ve partilerden çıkma hakkına sahiptir. Parti üyesi olabilmek için onsekiz yaşını bitirmiş olmak şarttır.

Siyasî partiler, demokratik siyasî hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır.

Siyasî partiler önceden izin almadan kurulurlar ve Anayasa ilkeleri ve kanun hükümleri içerisinde faaliyetlerini sürdürürler.

Siyasî partilerin tüzük ve programları, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, millet egemenliğine, demokratik ve laik cumhuriyet ilkelerine aykırı olmaz, herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamaz.

Siyasî partiler yurt dışında temsilcilik açabilirler.

Hâkimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensupları, Yükseköğretim Kurulu üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri, yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri, Silahlı Kuvvetler mensupları ile yükseköğretim öncesi öğrencileri siyasî partilere giremezler.

Yükseköğretim elemanlarının ve öğrencilerinin siyasî partilere üye olabilmelerine ilişkin esaslar ve sınırlamalar ile siyasî partilerin hangi organlarında ve nasıl görev alabilecekleri kanunla düzenlenir.

Siyasî partilere Devlet yeterli düzeyde ve hakça malî yardım yapar. Bu yardım kanunla düzenlenir.

(Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Adana Milletvekili Bekir Sami Dağ ve Bursa Milletvekili Turhan Tayan ile Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Ercan Karakaş ve 181 Arkadaşının Teklifi)

MADDE 3. — 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 69 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

B) Siyasî Partilerin Uyacakları Esaslar

Madde 69. — Siyasî partilerin parti içi çalışmaları ve kararları demokrasi esaslarına aykırı olamaz.

Cumhuriyet Başsavcılığı, yeni kurulan partilerin tüzük ve programlarını ve kurucularının hukukî durumlarını Anayasa ilkeleri ve kanun hükümlerine uygunluk bakımından öncelikle denetler ve çalışmalarını izler.

Siyasî partilerin malî denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır.

Siyasî partilerin kapatılması, Cumhuriyet Başsavcılığının açacağı dava üzerine Anayasa Mahkemesince karara bağlanır.

Karar ve eylemleri ile bir siyasî partinin kapatılmasına neden olan merkez organlarının yöneticileri yeni bir siyasî partinin kurucusu, yöneticisi ve denetçisi olamazlar.

Siyasî partiler, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, yabancı ülkelerdeki dernek ve organlardan maddî yardım alamazlar.

Siyasî partilerin kuruluş ve çalışmaları, denetleme ve kapatılmaları yukarıdaki esaslar çerçevesinde kanunla düzenlenir.

MADDE 4. — 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 76 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

B) Milletvekili seçilme yeterliliği

Madde 76. — Yirmibeş yaşını dolduran her Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı milletvekili seçilebilir.

Türkçe okuma-yazma bilmeyenler, kısıtlılar, yükümlü oldukları askerlik hizmetini yapmamış olanlar, kamu hizmetinden yasaklılar, taksirli suçlar dışında toplam bir yıl veya daha fazla hapis cezasına veya ağır hapse hüküm giymiş olanlar ile, affa uğramış olsalar bile, zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla, ticarî amaçlı kaçakçılık, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma suçlarından biri ile hüküm giymiş olanlar milletvekili seçilemezler.

Silahlı Kuvvetler mensupları ile işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri görevlerinden çekilmedikçe aday olamazlar. Seçilemeyenlerin kamu görevine dönme hakları saklıdır.

MADDE 5. — 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

F) Radyo ve Televizyon Kuruluşları ile Kamuyla İlişkili Haber Ajansları

Madde 133. — Radyo ve televizyon istasyonları kurmak ve işletmek, yasa ile düzenlenecek şartlar çerçevesinde serbesttir.

Yasa, radyo ve televizyon yayınlarının kamu hizmeti anlayışına, anlatım özgürlüğüne, iletişimde çoğulculuk esasına ve Devletin Anayasada belirtilen temel ilkelerine uygun olarak yapılmasını düzenler, gerekli eşgüdüm ve gözetim kurumlarını kurar.

Devletin sahip olduğu radyo ve televizyon istasyonlarınca yapılacak siyasî yayınların tarafsızlığı esastır.

Bu hüküm, Kamu İktisadî Teşebbüsü niteliği taşıyan veya Devlet yahut diğer kamu tüzelkişilerinden malî yardım gören haber ajansları için de geçerlidir.”

MADDE 6. — Bu Yasa yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 3. — 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 69 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

B) Siyasî partilerin uyacakları esaslar

Madde 69. — Siyasî partilerin parti içi çalışmaları ve kararları demokrasi esaslarına aykırı olamaz.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, kurulan partilerin tüzük ve programlarının ve kurucularının hukukî durumlarının Anayasa ve kanun hükümlerine uygunluğunu, kuruluşlarını takiben ve öncelikle denetler; çalışmalarını da izler.

Siyasî partilerin kapatılması, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının açacağı dava üzerine Anayasa Mahkemesince karara bağlanır.

Karar ve eylemleri ile bir siyasî partinin kapatılmasına neden olan merkez organlarının yöneticileri yeni bir siyasî partinin kurucusu, yöneticisi ve denetçisi olamazlar.

Siyasî partilerin malî denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır.

Siyasî partiler, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, yabancı ülkelerdeki dernek, vakıf ve benzeri kuruluşlardan maddî yardım alamazlar.

Siyasî partilerin kuruluş ve çalışmaları, denetleme ve kapatılmaları yukarıdaki esaslar çerçevesinde kanunla düzenlenir.

MADDE 4. — 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 76 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

B) Milletvekili seçilme yeterliliği

Madde 76. — Yirmibeş yaşını dolduran her Türk milletvekili seçilebilir.

En az ilkokul mezunu olmayanlar, kısıtlılar, yükümlü oldukları askerlik hizmetini yapmamış olanlar, kamu hizmetinden yasaklılar, taksirli suçlar dışında toplam bir yıl veya daha fazla hapis cezasına veya ağır hapse hüküm giymiş olanlar ile affa uğramış olsalar bile, zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kbtüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla, ticarî amaçlı kaçakçılık, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma suçlarından biri ile hüküm giymiş olanlar milletvekili seçilemezler.

Silahlı Kuvvetler mensupları ile işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri görevlerinden çekilmedikçe aday olamazlar, seçilemeyenlerin kamu görevine dönme hakları saklıdır.

MADDE 5. — 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

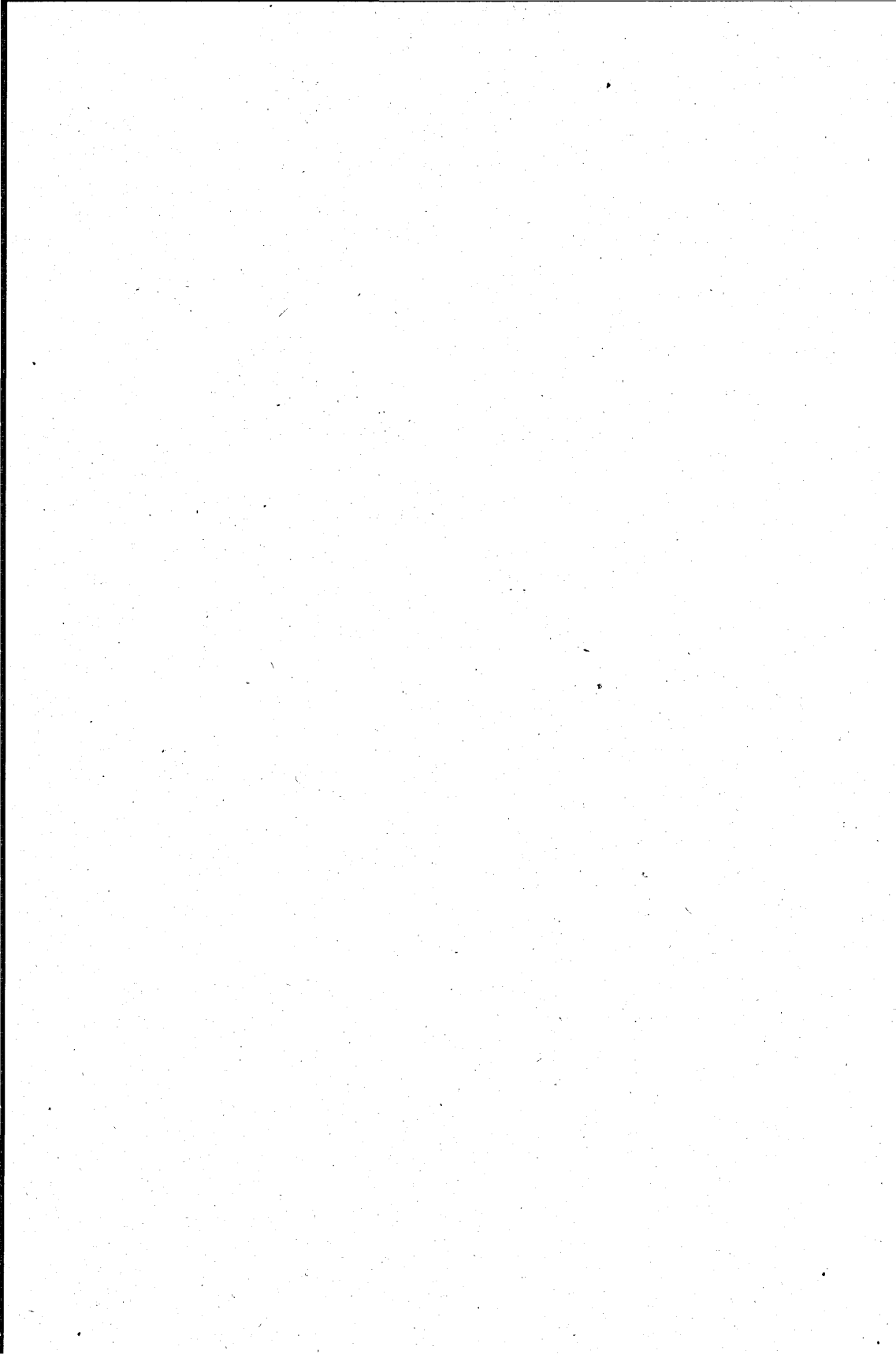
F) Radyo ve televizyon kuruluşları ve kamuyla ilişkili haber ajansları

Madde 133. — Radyo ve televizyon istasyonları kurmak ve işletmek, kanun ile düzenlenecek şartlar çerçevesinde serbesttir.

Kanun, radyo ve televizyon yayınlarının kamu hizmeti anlayışına, anlatım özgürlüğüne, iletişimde çoğulculuk esasına ve Devletin Anayasada belirtilen temel ilkelerine uygun olarak yapılmasını düzenler, gerekli eşgüdüm ve gözetim kurumlarını kurar.

Devletçe kamu tüzelkişiliği olarak kurulan radyo ve televizyon kurumu ile kamu tüzelkişilerinden yardım gören haber ajanslarının özerkliği ve yayınlarının tarafsızlığı esastır.

MADDE 6. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

T. B. M. M. (S. Sayısı : 306'ya 1 inci Ek)

**Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Adana Milletvekili
Bekir Sami Daçe ve Bursa Milletvekili Turhan Tayan ile Sos-
yaldemokrat Halkçı Parti Grup Başkanvekili İstanbul Millet-
vekili Ercan Karakaş ve 179 Arkadaşının 2709 Sayılı Türkiye
Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü Maddesinin Değiştiril-
mesine Dair Kanun Teklifi ile Anayasa Komisyonunun İctü-
züğün 89 uncu Maddesine göre geri alma Tezkeresi ve
Raporu (2/542)**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü maddesinin değiştirilmesi ile ilgi-
li kanun teklifimiz gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla,

Bekir Sami Daçe
Doğru Yol Partisi
Grup Başkanvekili

Turhan Tayan
Doğru Yol Partisi
Grup Başkanvekili

Ercan Karakaş
Sosyaldemokrat Halkçı Parti
Grup Başkanvekili

Uğur Aksöz
Adana
Veli Andaç Durak
Adana
Mustafa Külpe
Adana
Ahmet Şanal
Adana
Turgut Tekin
Adana

M. Halit Dağlı
Adana
M. Selahattin Kılıç
Adana
Ali Yalçın Ögütcan
Adana
Orhan Şendağ
Adana
İsmet Atilla
Afyon

Elhem Kelekçi
Afyon
Cemil Erhan
Ağrı
Orhan Kilercioğlu
Ankara
Sait Kemal Mimaroğlu
Ankara
Veysel Atasoy
Antalya
Hayri Doğan
Antalya
Ali Karataş
Antalya
Hasan Ekinci
Artvin
Nahit Menteşe
Aydın
A. Baki Ataç
Balıkesir
Ekrem Ceyhan
Balıkesir
Mehmet Cemal Öztaylan
Balıkesir
Sami Sözat
Balıkesir
Nazmi Çiloğlu
Bolu
Mustafa Çiloğlu
Burdur
Fethi Akkoç
Bursa
B. Mehmet Gazioğlu
Bursa
Yılmaz Ovalı
Bursa
A. Hamdi Üçpınarlar
Çanakkale
Nevzat Ayaz
Çankırı
Mehmet Gözlükaya
Denizli
Mehmet Salim Ensarioğlu
Diyarbakır

Abdullah Ulutürk
Afyon
Bilal Güngör
Ankara
İrfan Köksalan
Ankara
A. Baki Tuğ
Ankara
Adil Aydın
Antalya
Gökberk Ergenekon
Antalya
Hasan Namal
Antalya
Ali Rıza Gönül
Aydın
İsmet Sezgin
Aydın
Hüseyin Balyalı
Balıkesir
Ömer Lütfü Coşkun
Balıkesir
Melih Pabuççuoğlu
Balıkesir
Bahattin Şeker
Bilecik
Tevfik Türesin
Bolu
Ahmet Sayın
Burdur
Şükrü Erdem
Bursa
Kadri Güçlü
Bursa
Nevfel Şahin
Çanakkale
Rahmi Özer
Çanakkale
Arslan Adnan Türkoğlu
Çorum
Nabi Sabuncu
Denizli
Şerif Ercan
Edirne

Ahmet Küçük
Elazığ
A. Melik Fırat
Erzurum
İbrahim Yaşar Dedelek
Eskişehir
Mehmet Batallı
Gaziantep
Hannan Özüberk
Gaziantep
Abdullah Kınalı
Hatay
Nurettin Tokdemir
Hatay
A. Aykon Doğan
Isparta
Fevzi Arıcı
İçel
Asım Kaleli
İçel
Yıldırım Aktuna
İstanbul
Yıldırım Avcı
İzmir
Ersin Faralyalı
İzmir
Rıfat Serdaroglu
İzmir
Selahattin Karademir
Kahramanmaraş
Münif İslamoğlu
Kastamonu
İsmail Kalkandelen
Kocaeli
Hasan Afşar
Konya
Osman Özbek
Konya
Vefa Tanır
Konya
Rıza Akçalı
Manisa

Ali Rıza Septioğlu
Elazığ
İsmail Köse
Erzurum
M. Fevzi Yalçın
Eskişehir
Mehmet Özkaya
Gaziantep
Mustafa Zeydan
Hakkâri
Bestami Teke
Hatay
Mustafa Fikri Çobaner
Isparta
Ertekin Durutürk
Isparta
Ahmet Bilyeli
İçel
Ali Su
İçel
B. Doğançan Akyürek
İstanbul
Nevzat Çobanoğlu
İzmir
Mehmet Özkan
İzmir
Erkut Şenbaş
İzmir
M. Sabri Güner
Kars
H. İbrahim Artvinli
Kocaeli
Alaettin Kurt
Kocaeli
Ali Günaydin
Konya
Ömer Şeker
Konya
H. Cavit Erdemir
Kütahya
Ümit Canuyar
Manisa

Tevfik Diker

Manisa

Sümer Oral

Manisa

Yahya Uslu

Manisa

Muzaffer İlhan

Muğla

Osman Seyfi

Nevşehir

Doğan Baran

Niğde

Hasan Kılıç

Ordu

Mehmet Gölhan

Sakarya

Ahmet Neidim

Sakarya

Cemal Alişan

Samsun

İrfan Demiralp

Samsun

İhsan Saraçlar

Samsun

Muhtar Mahramlı

Tekirdağ

Hasan Peker

Tekirdağ

F. Aydın Mirkelam

Şanlıurfa

Mustafa Kaçmaz

Van

Adnan Akın

Zonguldak

Necdet Yazıcı

Zonguldak

Mahmut Öztürk

Aksaray

Hacı Filiz

Kırıkkale

Muhammet Kaymak

Adana

Akın Gönen

Manisa

Cengiz Üretmen

Manisa

İrfettin Akar

Muğla

Latif Sakıcı

Muğla

İbrahim Arısoy

Niğde

Rıfat Yüzbaşıoğlu

Niğde

Nevzat Ercan

Sakarya

İlyas Aktaş

Samsun

Mehmet Çebi

Samsun

Ali Eser

Samsun

Kadir Bozkurt

Sinop

Fethiye Özver

Tekirdağ

Necmettin Cevheri

Şanlıurfa

Abdurrezzak Yavuz

Şanlıurfa

Nadir Kartal

Van

Ali Uzun

Zonguldak

Halil Demir

Aksaray

M. Sadık Avundukluoğlu

Kırıkkale

Abdurrahman Ünlü

Kırıkkale

Timurçin Savaş

Adana

Celal Kürkoğlu
Adıyaman
Cemalettin Gürbüz
Amasya
Salman Kaya
Ankara
Mehmet Seyfi Oktay
Ankara
Abdülkerim Zilan
Batman
Fehmi Işıklar
Diyarbakır
Salih Sümier
Diyarbakır
Ali İbrahim Tutu
Erzincan
Mustafa Yılmaz
Gaziantep
Nihat Matkap
Hatay
Durmuş Fikri Sağlar
İçel
Ercan Karakaş
İstanbul
Halil Çulhaoğlu
İzmir
Atilla Mutman
İzmir
Sabri Yavuz
Kırşehir
Mustafa Yılmaz
Malatya
Mehmet Gülceğün
Mardin
Mehmet Erdal Koyuncu
Siirt
Güller İleri
Tokat
Kamer Genç
Tunceli
Fahri Gündüz
Uşak

Abuzer Tanrıverdi
Adıyaman
Mehmet Tahir Köse
Amasya
Mehmet Kerimoğlu
Ankara
Mehmet Adnan Ekmen
Batman
Cemal Şahin
Çorum
Mehmet Kahraman
Diyarbakır
Mustafa Kul
Erzincan
Abdulkadir Ateş
Gaziantep
Mehmet Dönen
Hatay
Ali Uyar
Hatay
İbrahim Gürsoy
İstanbul
Mehmet Moğultay
İstanbul
Erdal İnönü
İzmir
Mehmet Alp
Kars
Hilmi Yükselen
Kırşehir
Muzaffer Arıkan
Mardin
Erman Şahin
Muğla
Azimet Köylüoğlu
Sivas
Şahin Ulusoy
Tokat
Vahdet Sinan Yerlikaya
Tunceli
Ender Karagül
Uşak

Ural Köklü
Uşak

GEREKÇE

2709 Sayılı T.C. Anayasası 1982 yılında yürürlüğe girmiş ve 10 yıla varan bir uygulama geçirmiş bulunmaktadır.

Bu uygulama döneminde ortaya çıkan ve gerek dünyadaki ve gerekse ülkemizdeki değişimlere cevap vermekte yetersiz kalan kuralların değiştirilmesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır. Zira statik yapıya sahip olan bir kısım yasal kurallar hayatın dinamizmine cevap vermekte zorlanmışlar ve hatta değişimler yasaların önüne geçmişlerdir.

Bunun en belirgin örneği ise iletişim alanında çağın ulaşmış olduğu ve yasal kuralları tamamen aşmış bulunan teknolojik gelişmelerdir.

Radyo ve Televizyon istasyonlarının devlet eli ile kurulacağı ve yönetimlerinin kamu tüzel kişiliği biçiminde düzenleneceğine ilişkin Anayasa kuralı fiilen uygulanamaz hale gelmiştir.

Gelişen teknoloji, bu alanı düzenleyen Anayasa hükmünü aşarak yurt dışında yayın yapan istasyonların yaygın şekilde faaliyetlerine imkân vermektedir.

Diğer yandan evrensel demokrasinin giderek kitle iletişim araçlarında çoğulculuk ve rekabet anlayışında ön verdiği gözlenmektedir.

Radyo ve Televizyon alanında devlet tekeleni korumak çağın geldiği demokratik seviyede artık düşünce özgürlüğünün tarifi dışında kalmaktadır.

Yazılı basında olduğu gibi, Radyo ve Televizyon alanında da çok sesliliğe geçmek zorunlu hale gelmiştir.

Bu nedenle Anayasanın 133 üncü maddesinin yeniden düzenlenmesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır.

Ülkemizde bu alanda ortaya çıkan fiili durum dikkate alınır sa bu zorunluluğun ne kadar acil olduğu da görülecektir.

Bu düzenleme ile devlet tekeli kaldırılırken devlet gözetimi ilkesi getirilmektedir. Yayınların tarafsızlığı esas alınmış ayrıntılı düzenleme yasaya bırakılmıştır.

Bütün Radyo ve Televizyon istasyonlarının Anayasanın temel ilkesine, millet ve ülkenin birlik ve bütünlüğüne, bölünmezliğine, genel ahlaka aykırı yayın yapamayacakları temel ve tabii ilkeler olarak düşünülmüş ve aykırı davranışların yasalarda müeyyidesini bulacağı esası dikkate alınmıştır.

7.4.1993

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gündemin, Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler Bölümünün 120 nci sırasında yer alan, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67 nci, 68 inci, 76 ncı ve 133 üncü Maddelerinin Değiştirilmesiyle İlgili Kanun Teklifinin (Sıra Sayısı : 306) İçtüzüğü'nün 89 uncu maddesine göre Anayasa Komisyonuna geri verilmesini arz ederim.

Saygılarımla.

İhsan Saraçlar

Samsun

Anayasa Komisyonu Başkanı

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

Esas No. : 2/542

9.4.1993

Karar No. : 22

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçtüzüğün 89 uncu maddesine göre Genel Kurulun 7.4.1993 tarihli 88 inci Birleşiminde Komisyonumuza geri alınan; Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Adana Milletvekili Bekir Sami Daçe ve Bursa Milletvekili Turhan Tayan ile Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Ercan Karakaş ve 181 Arkadaşının 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67 nci, 68 inci, 69 uncu, 76 ncı ve 133 üncü Maddelerinin Değiştirilmesi ile İlgili Kanun Teklifi; Rize Milletvekili Mesut Yılmaz ile Konya Milletvekili Necmettin Erbakan ve 155 Arkadaşının 7.11.1982 Tarih ve 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67 nci Maddesinin Değişik 3 üncü Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkındaki Kanun Teklifi; Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Adana Milletvekili Bekir Sami Daçe ve Bursa Milletvekili Turhan Tayan ile Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Ercan Karakaş ve 179 Arkadaşının 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü Maddesinin Değiştirilmesi ile İlgili Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu, Komisyonumuzun 8.4.1993 tarihli toplantısında Ulaştırma Bakanı Yaşar Topçu'nun da katılmasıyla incelenmiştir.

Komisyonumuzun 12.2.1993 tarihli ve Karar No. : 17 sayılı Raporu ile 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67 nci, 68 inci, 69 uncu, 76 ncı ve 133 üncü Maddelerinin değiştirilmesini öneren bir teklif; 67 nci maddesinin değişik üçüncü fıkrasının değiştirilmesini öneren bir teklif ve 133 üncü maddesinin değiştirilmesini öneren bir teklif birleştirilerek tek bir metin halinde düzenlenmiştir.

1982 yılında yürürlüğe giren Anayasanın on yıllık uygulaması sırasında iletişim alanında çağımızın ulaştığı teknolojik gelişmeler karşısında 133 üncü maddenin yetersiz kaldığını ve günümüz koşullarını gözönüne alan Komisyonumuz, bu maddeyi yeniden düzenleyen teklifin diğerlerinden ayrı görüşülerek bir an önce kanunlaşmasında yarar görmüştür. Bu nedenle, Anayasanın 133 üncü maddesini değiştiren 2/542 sayılı teklifin görüşülmesi, ayrıca diğer maddelerle ilgili tekliflerin de en kısa zamanda görüşülerek Genel Kurulun onayına sunulması kabul edilmiştir.

Komisyonumuz daha önce kabul edilen 133 üncü maddeyi görüşmelerine esas almıştır. Maddenin birinci ve son fıkrası aynen kabul edilmiştir. Birinci fıkrada sözü edilen kanunun ilkelerini düzenleyen ikinci fıkraya, yayında çoğulculuk ilkesi ile yayınların genel ahlaka ve manevî değerlere saygı gösterilerek yapılması ilkesi eklenmiştir.

Radio ve televizyon istasyonlarının kurulması ve işletilmesi konularında en yüksek ve yetkili bir kuruluş olarak Radio ve Televizyon Üst Kurulunun kurulması kabul edilmiş, üçüncü fıkrada bu düzenleme yapılırken, tereddütlere yer vermemek için Kurulun seçimi ve karar yeter sayısı da bu fıkrada düzenlenmiştir.

Ayrıca, son fıkrada sözü edilen “Devletçe kamu tüzeltkişiliği olarak kurulan radyo televizyon kurumu”nun tek bir kurum olduğunun açıkça anlaşılacağına Komisyon Raporunda belirtilmesi de kararlaştırılmıştır.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyelerinin üçte birinin iki yılda bir yenilenmesi esasını kabul eden Komisyonumuz, uygulamaya açıklık getirecek bir düzenlemeyi de Geçici Madde olarak Anayasaya eklemiştir.

Yürürlük maddesi aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
İhsan Saraçlar
Samsun

Sözcü
Uğur Aksöz
Adana

(Sadece üst kurulun kararları 2/3 ile alması-
na muhalifim)

Üye
İ. Melih Gökçek
Ankara
(Muhalefim)

Üye
Hasan Korkmazcan
Denizli
(Toplantıya katıldı. Oylamada bulunamadı)

Üye
Ali Oğuz
İstanbul
(Muhalefim)

Üye
M. Sadık Avundukluoğlu
Kırıkkale

Üye
Osman Seyfi
Nevşehir

Başkanvekili
O. Mümtaz Soysal
Ankara
Kâtip
Cafer Sadık Keseroğlu
Sinop

Üye
Yüksel Yalova
Aydın

Üye
Mahmut Oltan Sungurlu
Gümüşhane

Üye
İsmet Kaya Erdem
İzmir

Üye
Mustafa Yılmaz
Malatya
(Manevî değerler kavramının konmasına mu-
halifim)

Üye
Nevzat Ercan
Sakarya

DOĞRU YOL PARTİSİ GRUP BAŞKANVEKİLLERİ ADANA MİLLETVEKİLİ BEKİR SAMİ DAÇE VE BURSA MİLLETVEKİLİ TURHAN TAYAN İLE SOSYALDEMOKRAT HALKÇI PARTİ GRUP BAŞKANVEKİLİ İSTANBUL MİLLETVEKİLİ ERCAN KARAKAŞ VE 179 ARKADAŞININ TEKLİFİ

2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü Maddesinin Değiştirilmesi ile İlgili Kanun Teklifi

MADDE 1. — 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(F) Radyo ve Televizyon Kuruluşları ve Kamuyla İlişkili Haber Ajansları :

Madde 133. — Radyo ve Televizyon istasyonları kurmak ve işletmek, yasa ile düzenlenecek şartlar çerçevesinde serbesttir.

Yasa, Radyo ve Televizyon yayınlarının kamu hizmeti anlayışına, anlatım özgürlüğüne, iletişimde çoğulculuk esasına ve Devletin Anayasada belirtilen temel ilkelerine uygun olarak yapılmasını düzenler, gerekli eşgüdüm ve gözetim kurumlarını kurar.

Devletin sahip olduğu Radyo ve Televizyon istasyonlarının yapılacak siyasî yayınların tarafsızlığı esastır.

Bu hüküm, Kamu İktisadî Teşebbüsü niteliği taşıyan veya devlet yahut diğer kamu tüzel kişilerinden malî yardım gören haber ajansları için de geçerlidir.”

MADDE 2. — Bu Yasa yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

ANAYASA KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü Maddesinin Değiştirilmesi ile İlgili Kanun Teklifi

MADDE 1. — 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

F) Radyo ve televizyon kuruluşları ve kamuyla ilişkili haber ajansları

Madde 133. — Radyo ve televizyon istasyonları kurmak ve işletmek, kanunla düzenlenecek şartlar çerçevesinde serbesttir.

Kanun, radyo ve televizyon yayınlarının kamu hizmeti anlayışına, anlatım özgürlüğüne, iletişimde ve yayında çoğulculuk esasına ve Devletin Anayasa'da belirtilen temel ilke ve niteliklerine, genel ahlaka ve manevî değerlere saygı gösterilerek yapılmasını düzenler, gerekli eşgüdüm ve gözetim kurumlarını kurar.

Kanunun bu konularda en yüksek kuruluş olarak yetkili kılacağı Radyo ve Televizyon üst Kurulu, dokuz üyeden oluşur. Bunların beşi iktidar partilerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanındaki temsil oranlarına göre gösterecekleri iki kat aday arasından, dördü de muhalefet partilerinin aynı usulle gösterecekleri iki kat aday arasından Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca altı yıl süre için seçilir. Üst Kurul üyelerinin üçte biri iki yılda bir yenilenir. Üst Kurul en az yedi üyeyle toplanır beş üyeyle karar alır, ancak, genel karar yeter sayısı üye tam sayısının üçte ikisidir.

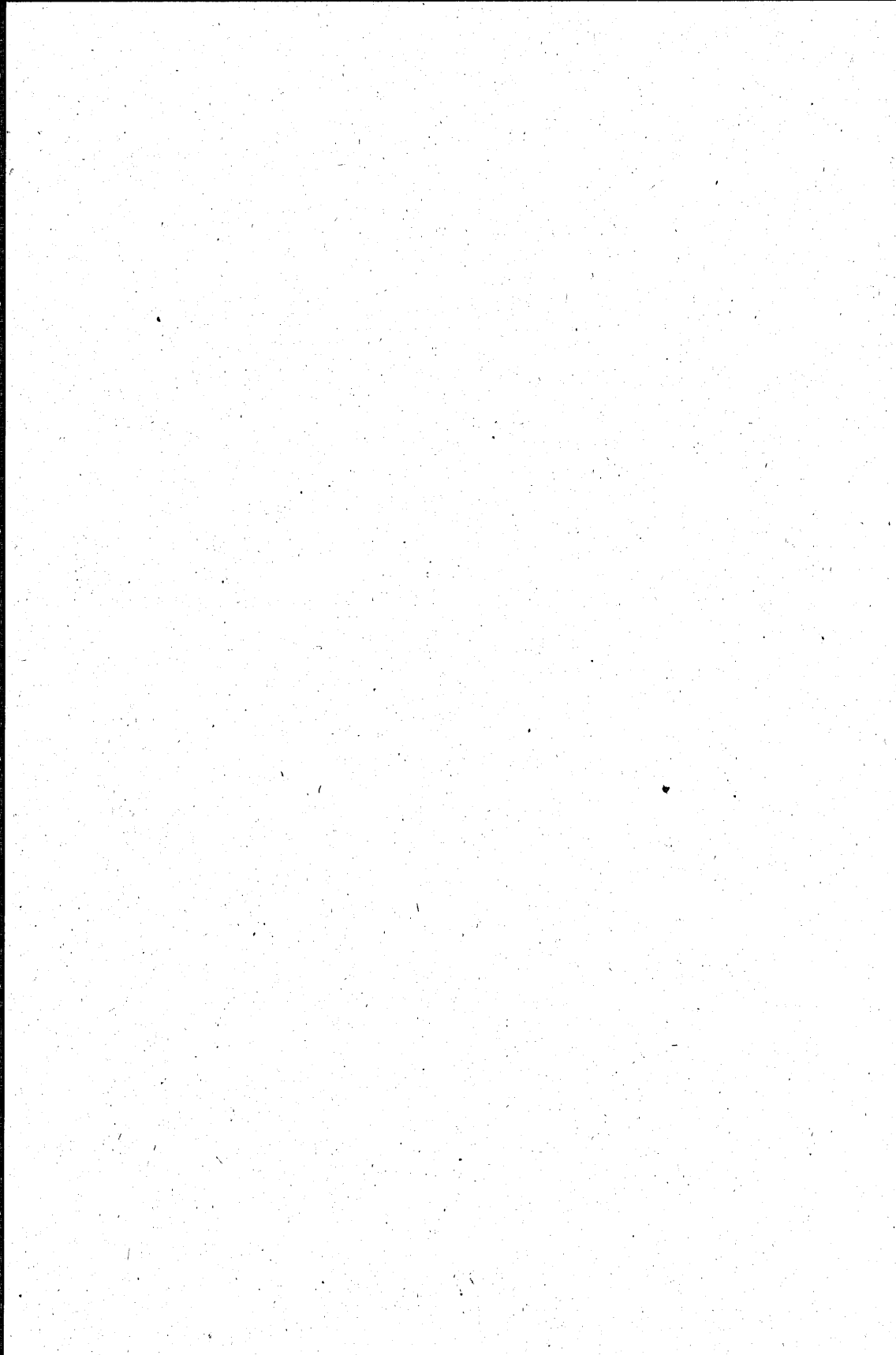
Devletçe kamu tüzelkişiliği olarak kurulan radyo ve televizyon kurumu ile kamu tüzelkişilerinden yardım gören haber ajanslarının özerkliği ve yayınlarının tarafsızlığı esastır.

MADDE 2. — 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına aşağıdaki Geçici 17 nci Madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 17. — Radyo ve Televizyon üst Kurulunun ilk iki ve dört yıl sonunda değişecek olan üyeleri adçekmeyle belirlenir.

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

91 İNCİ BİRLEŞİM

14 . 4. 1993 Çarşamba

Saat : 15.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

1. — Kayseri Milletvekili Abdullah Gül ve 23 arkadaşının, Ermenistan'a karşı izlediği yanlış dış politika nedeniyle Azerbaycan'a yapılan son Ermeni saldırısı ve işgalinde dolaylı sorumlulukları bulunduğu iddiasıyla, Başbakan Süleyman Demirel ve Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında Anayasanın 99 uncu, İçtüzüğün 107 nci maddeleri uyarınca bir gensoru açılmasına ilişkin önergesi (11/21) (Görüşme günü : 20.4.1993 Salı)

3

SEÇİM

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

SÖZLÜ SORULAR

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. — Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin 436 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 16.4.1986 Tarihli ve 3274 Sayılı Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında 256 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Sigorta Şirketleri Hizmetlerinin Başbakanlığa Devri Hakkında 303 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/202, 1/76, 1/108) (S. Sayısı : 59 ve 59'a 1 inci Ek) (Dağıtma tarihleri 29.4.1992; 2.7.1992)

2. — Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında 437 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin 470 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/201, 1/319) (S. Sayısı : 58 ve 58'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihleri : 29.4.1992; 2.7.1992)

3. — Türkiye Radyo-Televizyon Gelirleri Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair 394 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonu Raporu (1/160) (S. Sayısı : 111) (Dağıtma tarihi : 6.7.1992)

4. — Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Kurulmasına İlişkin 77 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında 391 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonu Raporu (1/14, 1/155) (S. Sayısı : 112) (Dağıtma tarihi : 6.7.1992)

5. — Turizm Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında 355 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 190 ve 355 Sayılı Kanun Hükmünde kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair 411 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında 187 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 187 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair 216 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Millî Eğitim, Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm, Anayasa ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/137, 1/181, 1/52, 1/62) (S. Sayısı : 116) (Dağıtma tarihi : 6.7.1992)

6. — Ödünç Para Verme İşleri Hakkında 90 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Adalet ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/9) (S. Sayısı : 180) (Dağıtma tarihi : 16.10.1992)

7. — Tarım ve Köyşleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Tarım, Orman ve Köyşleri ve Anayasa ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/199) (S. Sayısı : 193) (Dağıtma tarihi : 9.11.1992)

X 8. — Arsa Ofisi Kanununun Bazı Maddeleri İle 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Arsa Ofisi Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/166, 1/505) (S. Sayısı : 322) (Dağıtma tarihi : 2.4.1993)

9. — Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Adana Milletvekili Bekir Sami Daçe ve Bursa Milletvekili Turhan Tayan ile Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Ercan Karakaş ve 179 Arkadaşının 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 133 üncü Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ile Anayasa Komisyonunun İttizüğü 89 uncu maddesine göre Komisyona geri alma tezkeresi ve Raporu (2/542) (S. Sayısı : 306 ve 306'ya 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 25.2.1993, 9.4.1993)

X 10. — Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Konsolosluk Sözleşmesinin Onaylanmasını Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/447) (S. Sayısı : 228) (Dağıtma tarihi : 11.1.1993)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

X 11. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Eğitim İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/481) (S. Sayısı : 297) (Dağıtma tarihi : 24.2.1993)

X 12. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında İşbirliği ve Dayanışma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/491) (S. Sayısı : 300) (Dağıtma tarihi : 4.3.1993)

X 13. — Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Hukukî, Ticarî ve Cezaî Konularda Adlî Yardımlaşma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Adalet ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/493) (S. Sayısı : 313) (Dağıtma tarihi : 8.3.1993)

X 14. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmâr, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/444) (S. Sayısı : 314) (Dağıtma tarihi : 8.3.1993)

15. — Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Anayasa Komisyonu Raporu (1/472) (S. Sayısı : 221 ve 221'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihleri : 7.12.1992; 15.3.1993)

16. — Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ile Erzurum Milletvekili Rıza Müftüoğlu ve 10 Arkadaşının ve Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin Aynı Mahiyetteki Kanun Teklifleri ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/488, 2/9, 2/536) (S. Sayısı : 283) (Dağıtma tarihi : 12.2.1993)

17. — Konya Ovası ve Orta Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/490) (S. Sayısı : 285) (Dağıtma tarihi : 12.2.1993)

18. — Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ile Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında 388 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/406, 1/152) (S. Sayısı : 151) (Dağıtma tarihi : 23.9.1992)

X 19. — Göç İdaresi Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ve Adalet ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/480) (S. Sayısı : 286) (Dağıtma tarihi : 16.2.1993)

20. — Yedi İlde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/420) (S. Sayısı : 312) (Dağıtma tarihi : 1.3.1993)

21. — İstanbul Milletvekili Orhan Ergüder'in Özel Dedektiflik Kanunu teklifi ve Adalet ve İçişleri komisyonları raporları (2/2) (S. Sayısı : 246) (Dağıtma tarihi : 1.2.1993)

22. — Uşak Milletvekili Ural Köklü ve 4 Arkadaşının, 4.11.1981 Tarih ve 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanununa Bir Geçici Madde Eklennesi Hakkında Kanun Teklifi ile Manisa Milletvekili Tervik Diker'in Yüksek Öğretim Kanununa Bir Geçici Madde Eklennesine Dair Kanun Teklifi ve Millî Eğitim Komisyonu Raporu (2/534, 2/597) (S. Sayısı : 308) (Dağıtma tarihi : 25.2.1993)

23. — Balıkesir Milletvekili Mehmet Cemal Öztaylan ve 19 Arkadaşının, Mezarlıkların Korunması Hakkında Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu Raporu (2/340) (S. Sayısı : 167) (Dağıtma tarihi : 28.9.1992)

24. — İnsan Hakları Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ve Anayasa ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/376) (S. Sayısı : 139) (Dağıtma tarihi : 30.6.1992)

25. — Çorum Milletvekili Cemal Şahin'in, Türk Kanunu Medenisinin Bazı Maddelelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324) (S. Sayısı : 134) (Dağıtma tarihi : 6.2.1992)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

26. — Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Adalet Komisyonları Raporları (1/436) (S. Sayısı : 179) (Dağıtma tarihi : 13.10.1992)

X 27. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tayland Krallığı Hükümeti Arasında Kültür Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim ve Dışişleri komisyonları raporları (1/353) (S. Sayısı : 159) (Dağıtma tarihi : 23.9.1992)

X 28. — Türkiye Cumhuriyeti ile Romanya Hükümeti Arasında Askerî Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri komisyonları raporları (1/379) (S. Sayısı : 160) (Dağıtma tarihi : 23.9.1992)

X 29. — Türkiye Cumhuriyeti ile Ukrayna Arasında Dostluk ve İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/409) (S. Sayısı : 162) (Dağıtma tarihi : 23.9.1992)

X 30. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/292) (S. Sayısı : 168) (Dağıtma tarihi : 28.9.1992)

X 31. — Avrupa Konseyi İmtiyazlar ve Muafiyetler Genel Anlaşmasına Ek Beşinci Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/344) (S. Sayısı : 169) (Dağıtma tarihi : 28.9.1992)

X 32. — Avrupa Konseyi İmtiyaz ve Muafiyetleri Umumî Anlaşmasına Ek Üçüncü Protokolün Onaylanmasına Dair 29.8.1961 Tarihli ve 358 Sayılı Kanuna Ek Kanunun 1 inci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/402) (S. Sayısı : 170) (Dağıtma tarihi : 28.9.1992)

X 33. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Moğolistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim, Bilim, Kültür ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim ve Dışişleri komisyonları raporları (1/430) (S. Sayısı : 226) (Dağıtma tarihi : 11.1.1993)

X 34. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Gürcistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim, Bilim, Kültür ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim ve Dışişleri komisyonları raporları (1/457) (S. Sayısı : 227) (Dağıtma tarihi : 11.1.1993)

X 35. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Türkmenistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim, Bilim, Kültür ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim ve Dışişleri komisyonları raporları (1/431) (S. Sayısı : 229) (Dağıtma tarihi : 11.1.1993)

X 36. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim, Bilim, Kültür ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim ve Dışişleri komisyonları raporları (1/426) (S. Sayısı : 230) (Dağıtma tarihi : 11.1.1993)

X 37. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kore Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/299) (S. Sayısı : 236) (Dağıtma tarihi : 26.1.1993)

38. — Milletlerarası Finansman Kurumuna Katılmak İçin Hükümete Salahiyet Verilmesine Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/455) (S. Sayısı : 237) (Dağıtma tarihi : 26.1.1993)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

X 39. — Hizmet İlişkinine İşveren Tarafından Son Verilmesi Hakkında 158 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin 25.11.1992 Tarihli ve 3846 Sayılı Kanun ve Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Göndeme Tezkeresi ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/484, 3/736) (S. Sayısı : 250) (Dağıtma tarihi : 26.1.1993)

X 40. — Karadeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması Sözleşmesi ve Eki Protokollerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Çevre ve Dışişleri komisyonları raporları (1/421) (S. Sayısı : 245) (Dağıtma tarihi : 1.2.1993)

X 41. — Uluslararası Demiryolu Taşımacılığına İlişkin Sözleşmenin Değiştirilmesine Dair 1989 ve 1990 yıllarında Yapılan Revizyon Komisyonu Toplantılarında Kabul Edilen Ekler ile 1990 Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/452) (S. Sayısı : 248) (Dağıtma tarihi : 3.2.1993)

X 42. — Eşyaların Karayolundan Uluslararası Nakliyatı İçin Mukavele Sözleşmesi (CMR) ile Bu Sözleşmeye Ek Protokole Katılınmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/397) (S. Sayısı : 249) (Dağıtma tarihi : 16.2.1993)

X 43. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fransa Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/423) (S. Sayısı : 294) (Dağıtma tarihi : 24.2.1993)

X 44. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkmenistan Hükümeti Arasında Askerî Eğitim İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/464) (S. Sayısı : 293) (Dağıtma tarihi : 25.2.1993)

X 45. — Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu Arasındaki İlişkilerin Esasları Hakkında Antlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/434) (S. Sayısı : 295) (Dağıtma tarihi : 25.2.1993)

X 46. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Eğitim İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/476) (S. Sayısı : 298) (Dağıtma tarihi : 25.2.1993)

X 47. — Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasında Dostluk, İyi Komşuluk ve İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/438) (S. Sayısı : 296) (Dağıtma tarihi : 4.3.1993)

X 48. — 1972 Konteynerlerle İlgili Gümrük Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/277) (S. Sayısı : 310) (Dağıtma Tarihi : 8.3.1993)

X 49. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Portekiz Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/450) (S. Sayısı : 315) (Dağıtma Tarihi : 8.3.1993)

X 50. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/453) (S. Sayısı : 316) (Dağıtma Tarihi : 8.3.1993)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

X 51. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türkistan Şehrinde Uluslararası Hoca Ahmet Yesevi, Türk-Kazak Üniversitesi Kurulmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/486) (S. Sayısı : 317) (Dağıtma Tarihi : 8.3.1993)

52. — Hâkim ve Savcı Adayları Eğitim Merkezi Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun İki Maddesinin Yeniden Düzenlenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/355) (S. Sayısı : 66) (Dağıtma tarihi : 24.4.1992)

X 53. — Bütçe Kanununda Yer Alan Bazı Hükümlerin İlgili Kanunlarında Düzenlenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/343) (S. Sayısı : 71) (Dağıtma tarihi : 12.5.1992)

54. — Vakıflar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/357) (S. Sayısı : 185) (Dağıtma tarihi : 23.10.1992)

55. — Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu, Bursa Milletvekili Turhan Nacitarhan ve Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grup Başkanvekili İçel Milletvekili Aydın Güven Gürkan'ın, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun ve 6245 Sayılı Harcırah Kanununun Bazı Maddelerinde Ek ve Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (2/382) (S. Sayısı : 148) (Dağıtma tarihi : 2.7.1992)

56. — Yedek Subay, Yedeğe Ayrılmış Subay ve Astsubay Kanunu Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/419) (S. Sayısı : 185) (Dağıtma tarihi : 2.11.1992)

57. — Kars Milletvekili Zeki Nacitarhan ve 7 Arkadaşının 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı Maddesinin A/11 Fıkrasının Değiştirilmesi ve Anılan Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (2/276) (S. Sayısı : 284) (Dağıtma tarihi : 8.2.1993)

58. — Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ve Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/400) (S. Sayısı : 105) (Dağıtma tarihi : 15.6.1992)

X 59. — Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasasında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/432) (S. Sayısı : 201) (Dağıtma tarihi : 16.11.1992)

60. — Belediye Kanununa Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/306) (S. Sayısı : 82) (Dağıtma tarihi : 14.5.1992)

61. — Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerinin Kuruluşu Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Edirne Milletvekili Evren Bulut ve 3 arkadaşının 30.4.1985 tarih ve 3186 sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerinin Kuruluşu Hakkındaki Kanun Hükümünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun İki Maddesinin Birer Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonu Raporu (1/449, 2/54) (S. Sayısı : 196) (Dağıtma tarihi : 11.11.1992)

X 62. — Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Adalet ve Dışişleri komisyonları raporları (1/264) (S. Sayısı : 17) (Dağıtma tarihi : 4.2.1992)

63. — Türkiye Özerkleştirme, Yeniden Yapılanma ve Özelleştirme Kurumu Kuruluş, Görev ve Yetkileri ile Denetimi Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/389) (S. Sayısı : 138) (Dağıtma tarihi : 30.6.1992)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

64. — Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekili Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu ve Sosyal Demokrat Halkçı Parti Grup Başkanvekili İçel Milletvekili Aydın Güven Gürkan'ın, Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ile İzmir Milletvekili Halil Çulhaoğlu'nun 3628 Sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun 9 ve 11 inci Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/381, 2/196) (S. Sayısı : 149) (Dağıtma tarihi : 3.7.1992)

65. — Çeşitli Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/381) (S. Sayısı : 81) (Dağıtma tarihi : 14.5.1992)

66. — Tanıtma Fonu Teşkilî ile 11.7.1939 Tarihli ve 3670 Sayılı Millî Piyango Teşkilîne Dair Kanunun 4 üncü Maddesine Bir Bent Eklenmesi Hakkında 3230 Sayılı Kanuna Bir Ek ve Bir Geçici Madde Eklenmesine İlişkin Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/303) (S. Sayısı : 10) (Dağıtma tarihi : 15.1.1992)

67. — Samsun Milletvekili Nafiz Kurt'un 9.10.1984 Tarihli ve 3054 Sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Divan Üyelerinin Temsil Ödenekleri ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Hesaplarını İnceleme Komisyonunca Seçilen Denetçi Üyenin Ödenegi Hakkında Kanunun 2 nci Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifi ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (2/78) (S. Sayısı : 12) (Dağıtma tarihi : 17.1.1992)

68. — İzmir Milletvekili Işlay Saygın'ın, 743 Sayılı Türk Kanunu Medenisinin 153 üncü Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/80) (S. Sayısı : 36) (Dağıtma tarihi : 25.2.1992)

69. — Kayseri Milletvekili Mustafa Dağcı ve 10 Arkadaşının, 9.5.1969 Tarih ve 1177 Sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Kanununun 23 üncü Maddesine (d) Fıkrası Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/18) (S. Sayısı : 37) (Dağıtma tarihi : 25.2.1992)

70. — İhracat Bedeli Dövizlerini Süresinde Yurda Getirmeyenlere 1567 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun Gereğince Uygulanacak Cezaları Affına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/332) (S. Sayısı : 47) (Dağıtma tarihi : 3.3.1992)

71. — Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanunun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Sağlık ve Sosyal İşler komisyonları raporları (1/342) (S. Sayısı : 52) (Dağıtma tarihi : 6.3.1992)

72. — Manisa Milletvekili Tefrik Diker'in, 27.7.1967 Tarihli 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ile Edirne Milletvekili Hasan Basri Eler'in, 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 8 inci ve 116 ncı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (2/50, 2/149) (S. Sayısı : 65) (Dağıtma tarihi : 27.4.1992)

73. — Adıyaman Milletvekili Celâl Kürkoğlu'nun 31.7.1970 Tarihli ve 1324 Sayılı Genelkurmay Başkanlığının Görev ve Yetkilerine Ait Kanunun 4 üncü Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (2/212) (S. Sayısı : 90) (Dağıtma tarihi : 25.5.1992)

74. — Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu, Adana Milletvekili Bekir Sami Dağcı ve Bursa Milletvekili Turhan Tayan'ın, Memurlar ile Diğer Kamu Görevlilerinin Bazı Disiplin Cezalarının Affı Hakkındaki 25.12.1985 Tarih ve 3249 No. lu Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/155) (S. Sayısı : 91) (Dağıtma tarihi : 25.5.1992)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

75. — Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/341) (S. Sayısı : 99) (Dağıtma tarihi : 25.5.1992)

76. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş ve 25 Arkadaşının 12.3.1982 Tarihli ve 2654 Sayılı Turizmi Teşvik Kanununun 19 üncü Maddesinin (b) Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (2/218) (S. Sayısı : 103) (Dağıtma tarihi : 1.6.1992)

77. — Adıyaman Milletvekili Celâl Kürkoğlu'nun, 4.1.1961 Tarihli ve 211 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun İki Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (2/221) (S. Sayısı : 104) (Dağıtma tarihi : 1.6.1992)

78. — Kars Milletvekili Zeki Nacitarhan'ın, Türk Ceza Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/197) (S. Sayısı : 130) (Dağıtma tarihi : 21.9.1992)

79. — Denizli Milletvekili Adnan Keskin'in, 22.11.1984 tarih ve 3083 Sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanununun Geçici 3 üncü Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/114) (S. Sayısı : 131) (Dağıtma tarihi : 21.9.1992)

80. — Kırıkkale Milletvekili Abdurrahman Ünlü ve 4 Arkadaşının, 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkındaki Kanunun 13 üncü Maddesinin 4 üncü Fıkrasından Sonra Bir Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/238) (S. Sayısı : 132) (Dağıtma tarihi : 21.9.1992)

81. — Aydın Milletvekili Cengiz Altunkaya'nın, 4.11.1983 Tarih ve 2942 Sayılı Kamulaştırma Kanununun 23 üncü Maddesinin Son Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/257) (S. Sayısı : 137) (Dağıtma tarihi : 21.9.1992)

82. — Kayseri Milletvekili Osman Develioğlu ve 13 Arkadaşının, 743 Sayılı Türk Kanunu Medenisinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/264) (S. Sayısı : 163) (Dağıtma tarihi : 21.9.1992)

83. — Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış ve 18 Arkadaşının, 6570 Sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanunun 1 inci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/259) (S. Sayısı : 164) (Dağıtma tarihi : 21.9.1992)

84. — Kars Milletvekili Zeki Nacitarhan'ın, 9.6.1932 Tarihli ve 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ile Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış ve 20 Arkadaşının, 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanununun 134 üncü Maddesinin 2 nci Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/180, 2/184) (S. Sayısı : 136) (Dağıtma tarihi : 23.9.1992)

85. — Edirne Milletvekili Hasan Basri Eler'in, 211 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 34 üncü Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (2/307) (S. Sayısı : 161) (Dağıtma tarihi : 23.9.1992)

86. — Çorum Milletvekili Cemal Şahin'in, 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 7 nci Maddesinin Son Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu Raporu (2/391) (S. Sayısı : 173) (Dağıtma tarihi : 1.10.1992)

87. — İstanbul Milletvekili Sabri Öztürk ve 9 Arkadaşının, 7.2.1972 Tarih ve 1516 Sayılı İstanbul Boğaz Köprüsü ve Çevre Yolu Projesi Sahasındaki Gecekonduların Tasfiyesi Hakkında Kanuna Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (2/326) (S. Sayısı : 175) (Dağıtma tarihi : 5.10.1992)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

88. — İstanbul Milletvekili İsmail Sancak ve 11 Arkadaşının 24.2.1984 Tarihli ve 2981 Sayılı İmar ve Gecekondü Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (2/392) (S. Sayısı : 176) (Dağıtma tarihi : 5.10.1992)

89. — Çorum Milletvekili Cemal Şahin'in, 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (2/415) (S. Sayısı : 177) (Dağıtma tarihi : 5.10.1992)

90. — Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Adalet Komisyonları Raporları (1/416) (S. Sayısı : 178) (Dağıtma tarihi : 8.10.1992)

91. — Denizli Milletvekili Muzaffer Arıcı ve 5 Arkadaşının; Türk Ceza Kanununun 102 nci Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/386) (S. Sayısı : 182) (Dağıtma tarihi : 23.10.1992)

92. — Yozgat Milletvekili Mahmut Orhon'un, 23.6.1965 Tarih ve 634 Sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/378) (S. Sayısı : 183) (Dağıtma tarihi : 23.10.1992)

93. — Adli Tıp Kurumu Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında 18.6.1992 tarih ve 3820 Sayılı Kanun ve Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ve Adalet Komisyonu Raporu (1/428, 3/543) (S. Sayısı : 184) (Dağıtma tarihi : 2.11.1992)

94. — Gülhane Askerî Tıp Akademisi Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Millî Eğitim Komisyonları Raporları (1/435) (S. Sayısı : 188) (Dağıtma tarihi : 5.11.1992)

95. — Mahalle Muhtarlığı Kanunu Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/456) (S. Sayısı : 189) (Dağıtma tarihi : 5.11.1992)

96. — İçel Milletvekili Fevzi Arıcı'nın, 18.1.1984 Tarihli ve 2972 Sayılı Mahallî İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 9 uncu Maddesinin İkinci Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi ve Anayasa ve İçişleri Komisyonları Raporları (2/239) (S. Sayısı : 190) (Dağıtma tarihi : 5.11.1992)

97. — Türkiye Emekli Subaylar, Emekli Astsubaylar, Harp Malulü Gaziler, Şehit Dul ve Yetimleri ile Muharip Gaziler Dernekleri Hakkında Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve İçişleri Komisyonları Raporları (1/437) (S. Sayısı : 191) (Dağıtma tarihi : 5.11.1992)

98. — Askerî Ceza Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Çorum Milletvekili Cemal Şahin'in 1632 Sayılı Askerî Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Millî Savunma ve Adalet Komisyonları Raporları (1/442, 2/279) (S. Sayısı : 192) (Dağıtma tarihi : 6.11.1992)

99. — İzmir Milletvekilleri Yıldırım Avcı, Mehmet Köstepen, Atilla Mutman ve Halil Çulhaoğlu'nun İzmir İlinde Güzelbahçe Adıyla Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifleri ve İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (2/436, 2/435, 2/437, 2/438) (S. Sayısı : 194) (Dağıtma tarihi : 6.11.1992)

100. — Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç ve 11 Arkadaşının, Elektrik Enerjisi Üreten Barajların Bulunduğu İllerdeki Gerçek veya Tüzelkişilerden Alınan Elektrik Bedelleri Hakkında Kanun Teklifi ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonu Raporu (2/342) (S. Sayısı : 197) (Dağıtma tarihi : 10.11.1992)

101. — Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış ve 15 Arkadaşının, Yazar ve Fikir Adamı Ömer Okçu (Namı Müstearı Hekimoğlu İsmail'in) Affı Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/367) (S. Sayısı : 208) (Dağıtma tarihi : 19.11.1992)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

102. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak'ın, 3628 Sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/429) (S. Sayısı : 209) (Dağıtma tarihi : 19.11.1992)

103. — 17.7.1963 Tarihli ve 278 Sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Kurulması Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair 2.7.1992 Tarihli ve 3834 Sayılı Kanun ve Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ve Millî Eğitim Komisyonu Raporu (1/429) (S. Sayısı : 210) (Dağıtma tarihi : 26.11.1992)

104. — Balıkesir Milletvekili Melih Pabuççuoğlu ve 8 arkadaşının 3194 Sayılı İmar Kanununun Geçici 7 nci Maddesinin İkinci Fıkrasına Bir Cümle Eklenmesine Dair Kanun Teklifi ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (2/365) (S. Sayısı : 218) (Dağıtma tarihi : 7.12.1992)

105. — Eskişehir Milletvekili Mustafa Balcılar ve 9 Arkadaşının, 1479 Sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Teklifi ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe komisyonları Raporları (2/6) (S. Sayısı : 220) (Dağıtma tarihi : 7.12.1992)

106. — Samsun Milletvekili İhsan Saraçlar ve 3 Arkadaşının Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü Teklifi ile Ankara Milletvekili M. Vehbi Dinçerler ve 73 Arkadaşının, Eskişehir Milletvekili Hüseyin Aksoy'un, Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, İstanbul Milletvekili Orhan Ergüder'in, Eskişehir Milletvekili Hüsamettin Cindoruk'un, Çorum Milletvekili Muharrem Şemsek ve 3 Arkadaşının Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifleri ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/513, 2/134, 2/205, 2/243, 2/394, 2/444, 2/491, 2/510) (S. Sayısı : 232) (Dağıtma Tarihi : 8.1.1993)

X 107. — Ankara Üniversitesinin 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981 ve 1982 Mali Yılları Kesinhesap Kanunu Tasarıları ile Bu Yıllara Ait Genel Uygunluk Bildirimlerinin Sunulduğuna İlişkin Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/234, 1/235, 1/236, 1/237, 1/238, 1/239, 1/240, 1/241, 1/242, 1/243, 1/244, 1/245, 1/246, 1/247, 1/248, 3/50, 3/51, 3/52, 3/53, 3/54, 3/634, 3/635, 3/129, 3/130, 3/131, 3/636, 3/637, 3/638, 3/639, 3/55) (S. Sayısı : 217) (Dağıtma Tarihi : 11.1.1993)

108. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak'ın, 1602 Sayılı Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Kanununun Bir Maddesini Değiştiren Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (2/453) (S. Sayısı : 231) (Dağıtma Tarihi : 11.1.1993)

109. — Ziraat Mücadele ve Ziraat Karantina Kanunu Tasarısı ve Adalet ve Tarım, Orman ve Köyleri komisyonları raporları (1/369) (S. Sayısı : 234) (Dağıtma Tarihi : 11.1.1993)

110. — 3146 Sayılı Kanunun Bazı Maddeleri ile 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/468) (S. Sayısı : 238) (Dağıtma tarihi : 26.1.1993)

111. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak'ın 205 Sayılı Ordu Yardımlaşma Kurumu Kanununun Bazı Maddelerini Değiştiren Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (2/460) (S. Sayısı : 240) (Dağıtma tarihi : 26.1.1993)

112. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak'ın 1324 Sayılı Genel Kurmay Başkanının Görev ve Yetkilerine Ait Kanunun Bazı Maddelerini Değiştiren Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (2/458) (S. Sayısı : 241) (Dağıtma tarihi : 26.1.1993)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

113. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak'ın, 1600 Sayılı Askerî Yargıtay Kanunu'nun Bir Maddesini Değiştiren Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (2/456) (S. Sayısı : 242) (Dağıtma tarihi : 26.1.1993)

114. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak'ın 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun Bazı Maddelerini Değiştiren, Bazı Maddelerini de Yürürlükten Kaldıran Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (2/455) (S. Sayısı : 243) (Dağıtma tarihi : 26.1.1993)

115. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak'ın, 1612 Sayılı Yüksek Askerî Şûranın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (2/454) (S. Sayısı : 244) (Dağıtma tarihi : 26.1.1993)

116. — Hatay Milletvekili Ali Uyar'ın, Koruyucu Hekimlik Hizmetleri ile İlgili Kanun Teklifi ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (2/402) (S. Sayısı : 287) (Dağıtma tarihi : 16.2.1993)

117. — Denizli Milletvekili Adnan Keskin'in, 2.9.1971 Tarihli ve 1479 Sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa İki Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (2/102) (S. Sayısı : 288) (Dağıtma tarihi : 16.2.1993)

118. — Hatay Milletvekili Mehmet Dönen'in, 1479 Sayılı Bağ-Kur Yasasına Geçici Bir Madde Eklenmesine Dair Yasa Teklifi ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (2/100) (S. Sayısı : 289) (Dağıtma tarihi : 16.2.1993)

119. — Aydın Milletvekili Nahit Menteşe'nin 28.3.1983 Tarih ve 2809 Sayılı Yüksek Öğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun 10 uncu Maddesinin (f) Bendinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Millî Eğitim Komisyonu Raporu (2/554) (S. Sayısı : 290) (Dağıtma tarihi : 16.2.1993)

120. — 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 30 uncu Maddesinin Değiştirilmesine ve Bu Kanunun Ek Geçici 53 üncü Maddesi ile 3593 Sayılı Kanunun Geçici Maddesinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/497) (S. Sayısı : 302) (Dağıtma tarihi : 24.2.1993)

121. — Kozmetik Kanunu Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (1/483) (S. Sayısı : 307) (Dağıtma tarihi : 25.2.1993)

122. — Hatay Milletvekili Mehmet Dönen'in, Sosyal Sigortalar Kurumu Sağlık Tesislerinde Mevcut İzdihamlara Neden Olan 1 000 TL. Muayene Ücreti ve % 20 İlaç Bedeli Tahsilatı Uygulaması Hakkındaki Kanun Teklifi ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (2/85) (S. Sayısı : 305) (Dağıtma tarihi : 1.3.1993)

123. — Afyon Milletvekili Baki Durmaz'ın, 2809 Sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun Geçici 10 uncu Maddesine 1 Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Millî Eğitim Komisyonu Raporu (2/260) (S. Sayısı : 291) (Dağıtma tarihi : 4.3.1993)

124. — Muğla Milletvekili Nevşat Özer'in, 3.5.1985 tarihli ve 3194 Sayılı İmar Kanununa Geçici Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (2/467) (S. Sayısı : 299) (Dağıtma tarihi : 4.3.1993)

125. — Millî Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlarda Döner Sermaye Teşkili ve İşletilmesine İlişkin Kanun ile Gülhane Askerî Tıp Akademisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/487) (S. Sayısı : 303) (Dağıtma tarihi : 4.3.1993)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

126. — Yozgat Milletvekili Mahmut Orhon ve 4 Arkadaşının, 2.9.1971 Tarih ve 1479 Sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (2/315) (S. Sayısı : 304) (Dağıtma tarihi : 4.3.1993)

127. — 4792 Sayılı Kanun ile 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/474) (S. Sayısı : 309) (Dağıtma tarihi : 4.3.1993)

128. — İki İl ve Beş İlçenin Adının Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/473) (S. Sayısı : 318) (Dağıtma tarihi : 4.3.1993)

129. — Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve Kırklareli Milletvekili Ahmet Sezal Özbek'in, 3.4.1930 Tarih ve 1580 Sayılı Belediye Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici ve 15 Arkadaşının, 3.4.1930 Tarih ve 1580 Sayılı Belediye Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu Raporu (2/627, 2/585) (S. Sayısı : 319) (Dağıtma tarihi : 4.3.1993)

130. — Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması ve 2477 Sayılı Kanunun Yürürlükten Kaldırılmasına Dair 26.2. 1993 Tarihli ve 3867 Sayılı Kanun ve Anayasasının 89 uncu Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ve Anayasa Komisyonu Raporu (1/518, 3/871) (S. Sayısı : 326) (Dağıtma tarihi : 29.3.1993)

131. — Genel Bütçeye Dahil Dairelerin 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981 ve 1982 Mali Yılları Kesinhesap Kanunu Tasarıları ile Bu Yıllara Ait Genel Uygunluk Bildirimlerinin Sunulduğuna İlişkin Sayıştay Başkanlığı Tezkereleri ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/218, 1/219, 1/220, 1/221, 1/222, 1/223, 1/224, 1/225, 1/226, 1/227, 1/228, 1/229, 1/230, 1/231, 1/232, 1/233, 3/42, 3/43, 3/44, 3/45, 3/46, 3/47, 3/48, 3/132, 3/133, 3/134, 3/135, 3/136, 3/137, 3/647, 3/648, 3/49) (S. Sayısı : 239) (Dağıtma tarihi : 2.4.1993)

132. — Vakıflar Umum Müdürlüğü Vazife ve Teşkilatı Hakkında Kanuna Üç Ek Madde Eklenmesine İlişkin Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/508) (S. Sayısı : 320) (Dağıtma tarihi : 2.4.1993)

133. — Türk Ticaret Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Manisa Milletvekili Tefik Diker'in 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 8 inci Maddesinin 3 üncü Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/433, 2/395) (S. Sayısı : 321) (Dağıtma tarihi : 2.4.1993)

134. — Tohumlukların Tescil, Kontrol ve Sertifikasyonu Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (1/352) (S. Sayısı : 323) (Dağıtma tarihi : 2.4.1993)

135. — Gülhane Askerî Tıp Akademisi Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/513) (S. Sayısı : 325) (Dağıtma tarihi : 2.4.1993)

136. — Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (1/477) (S. Sayısı : 324) (Dağıtma tarihi : 2.4.1993)

137. — Sosyal Sigortalar Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/514) (S. Sayısı : 335) (Dağıtma tarihi : 5.4.1993)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

138. — Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Dökülmez ve 20 Arkadaşının, İskân Kanununun Ek 10 uncu Maddesine Bir Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (2/529) (S. Sayısı : 327) (Dağıtma tarihi : 6.4.1993)

139. — Kocaeli Milletvekili H. İbrahim Artvinli'nin, Turizmi Teşvik Kanununun On dokuzuncu Maddesinin (b) Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (2/499) (S. Sayısı : 328) (Dağıtma tarihi : 6.4.1993)

140. — Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/512) (S. Sayısı : 329) (Dağıtma tarihi : 6.4.1993)

X 141. — Plastik Patlayıcıların Teşhisi Amacıyla İşaretlenmesi Sözleşmesine Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/492) (S. Sayısı : 332) (Dağıtma tarihi : 9.4.1993)

X 142. — Tehlikeli Atıkların Sınırlarötesi Taşınımının ve Bertarafının Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Çevre ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/478) (S. Sayısı : 333) (Dağıtma tarihi : 9.4.1993)

X 143. — Atmosfer Dışı Uzaya Gönderilen Cisimlerin Tescili Sözleşmesine Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/366) (S. Sayısı : 334) (Dağıtma tarihi : 9.4.1993)

144. — Samsun Milletvekili İlyas Aktaş ve 51 Arkadaşının, Kuzey Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı Kuruluşu Hakkında Kanun Teklifi ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (2/153) (S. Sayısı : 336) (Dağıtma tarihi : 9.4.1993)

X 145. — Açık Semalar Antlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/467) (S. Sayısı : 330) (Dağıtma tarihi : 12.4.1993)

X 146. — Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyşleri ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/466) (S. Sayısı : 331) (Dağıtma tarihi : 12.4.1993)

(X) Açık oylamaya tabi işleri gösterir.